

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Avtorica: Špela Brečeljnik

Naslov naloge: Življenje ljudi z mednarodno zaščito v Sloveniji

Kraj in leto: Ljubljana, 2015

Mentorica: doc. dr. Jelka Zorn

Število strani: 128

Število grafov: 1

Število tabel: 5

Št. prilog: 2

Ključne besede: evropsko državljanstvo, naturalizacija, politične pravice beguncev, mednarodna zaščita, združevanje družin.

Povzetek

V teoretičnem delu povzamem vlogo državljanstva na nacionalni in evropski ravni, njegov pomen, uporabnost in posledice, ki jih ima pomanjkanje državljanstva na posameznikov položaj v družbi. S pomočjo strokovnih člankov ponazorim kaj moderne migracije pomenijo za suverenost držav, kako je dodeljena odgovornost za ljudi, ki ne pripadajo nobeni politični entiteti in kakšne možnosti imajo, da se v eno ponovno vključijo. Komentiram tudi slovensko zakonodajo na področju mednarodne zaščite in sicer postopek pridobivanja državljanstva, postopek združevanja družin ter pravice in dolžnosti prejemnikov mednarodne zaščite. V drugem delu na podlagi empirične raziskave zberem izkušnje osmih ljudi glede finančne podpore, nastanitve, šolanja, zaposlovanja, učenja slovenskega jezika, socialne mreže, državljanstva, virov pomoči, želja oseb z mednarodno zaščito in odnosa Slovenije do njih ter jih poskusim pojasniti z obstoječimi teorijami.

Abstract

In the theoretical part I summarize the role of citizenship on a national and European level, it's significance, usefulness and consequences for one's social status should he or she not have it. Using articles of peer-reviewed journals I illustrate what modern migration entails for state's sovereignty how is responsibility for the stateless people allocated and what are the chances of them re-joining one. I comment on Slovenian legislation in the field of international

protection, specifically the process of gaining citizenship, family reunification and all the rights and duties of international protection recipients. In the second part I collect experience of eight people living under international protection in Slovenia regarding the areas of financial support, housing, schooling, employment, language learning, social network and citizenship, sources of assistance, their wishes and the attitude of Slovenia towards them. I attempt to explain them with existing theories.

DIPLOMSKA NALOGA

ŽIVLJENJE LJUDI Z MEDNARODNO ZAŠČITO V SLOVENIJI

Mentorica: Doc. Dr. Jelka Zorn

Avtorica: Brecljnik Špela

Ljubljana 2015

Any country without foreigners doesn't grow. Migration is a must, you cannot stop migration.

*People must move, people must travel around the world, people want to stay wherever they
want, they want to choose to live wherever they want.*

*Katerakoli država brez tujcev ne raste. Migracija je nuja, ne moreš je ustaviti. Ljudje se
morajo seliti, morajo potovati po svetu, hočejo ostati tam kjer si želijo, hočejo si izbrati kje
bodo živeli.*

Oseba F

Kazalo

1.	Teoretski uvod	8
1.1	Državljanstvo nacionalne države	8
1.2	Politične pravice oseb z mednarodno zaščito	10
1.3	Evropsko državljanstvo	12
1.4	Mednarodna zaščita kot darilo	14
1.5	Slovenska zakonodaja na področju mednarodne zaščite s komentarjem na podlagi praktičnega dela v društvu Odnos	17
1.1.1	Pravice in dolžnosti oseb z mednarodno zaščito	17
1.1.2	Pridobitev državljanstva za osebe s statusom begunca	25
1.1.3	Združevanje družin oseb z mednarodno zaščito	27
2.	Problem	30
3.	Metodologija	31
3.1	Vrsta raziskave	31
3.2	Merski instrument in viri podatkov	31
3.3	Populacija in vzorčenje	33
3.4	Zbiranje podatkov	36
3.5	Obdelava in analiza podatkov	37
4.	Rezultati	39
4.1	Finančna podpora oseb z mednarodno zaščito	39
4.2	Nastanitev oseb z mednarodno zaščito	39
4.3	Šolanje oseb z mednarodno zaščito	40
4.4	Zaposlovanje oseb z mednarodno zaščito	41
4.5	Slovenski jezik	42
4.6	Socialna mreža	43
4.7	Državljanstvo	45
4.8	Želje oseb z mednarodno zaščito	47
4.9	Doživljanje lastne življenjske situacije	48
4.10	Viri pomoči	49
4.11	Odnos Slovenije do oseb z mednarodno zaščito	53
4.12	Možnosti in prostor za izboljšanje situacije	54
5.	Razprava	56

6.	Sklepi	63
7.	Predlogi.....	64
8.	Viri in literatura	68
8.1	Pravni viri:	68
8.2	Spletne strani slovenskih in evropskih institucij:.....	68
8.3	Strokovni viri:	69
8.4	Ostali viri:	71
9.	Priloge.....	73

Predgovor

V področje migracij sem se tekom študija usmerjala sama, pritegnilo me je še pred začetkom študija. V prvem in drugem letniku sem prostovoljno delala v Azilnem domu preko Jezuitske službe za begunce. V tretjem sem med študijsko izmenjavo v Berlinu spoznala osnove nemškega sistema za pridobitev mednarodne zaščite, v četrtem sem začela s prostovoljnim delom na Društvu Odnos, ki je izvajalo program za pomoč pri integraciji oseb z mednarodno zaščito, v poletju 2015 pa sem opravljala prakso v centru za mladoletnike brez spremstva na Portugalskem. Zdelo se je smiselno za temo diplomske naloge izbrati nekaj kar moje znanje s tega področja nadgrajuje in dopolnjuje. Čeprav primarno zbiram konkretne informacije o življenju oseb z mednarodno zaščito v Sloveniji je to delo napisano z zornega kota zagovornice in (v nekaterih primerih tudi) zaupnice teh oseb, kar me kot raziskovalko postavlja v kočljiv položaj. Po eni strani bi si želela predstaviti vse pridobljene (in neuradne) podatke, ki bi se mogoče zdeli kar malo neverjetni, po drugi strani pa je v majhni populaciji oseb z mednarodno zaščito v Sloveniji težko zagotoviti anonimnost. Zato sem v tem dokumentu nekoliko previdna.

Diplomska naloga ima teoretični in raziskovalni del. V prvem delu med drugim razglabljam o državljanstvu, ki ga državljani Slovenije razumemo kot samostalniki, v drugem delu pa o nedržavljanih Slovenije, ki ga razumejo kot glagol. S tem, da ga razumejo kot glagol mislim predvsem njegov operacionalni pomen, dolžnosti, ki jih nosilec nalaga in pravice, ki jim jih podarja. Zakaj suverene države osebe begunce dojemajo in obravnavajo kot potencialne destabilizatorje in kje oni v sistemu vidijo sebe? Sledi še pregled zakonskih okvirjev in pa nekaj primerov iz medijev, ki ponazarjajo teorijo.

Dolgo sem se spraševala o namenu te diplomske naloge. Narejena je na majhnem vzorcu ljudi, v relativno kratkem časovnem obdobju in brez možnosti, da bi spoznanja postopno širila naprej (v obliki hermenevtičnega kroga) zato za mnogo opisanih situacij bralci ne bodo vedeli kako so se razrešile. Je le majhen vpogled v realnost ljudi z mednarodno zaščito kot so jo bili sposobni opisati med potekom intervjuja, katerega zapis in diseminacija po vsej verjetnosti ne bosta imela večjega učinka na njihovo življenje. Hugman, Pittaway in Bartolomei (2011) se sprašujejo ali je raziskava, ki dobiesedno vzame zgodbe intervjuvancem za namen, ki ne bo v

njihovem življenju ničesar spremenil na bolje sploh etična? Kot osnoven namen tega dela ne glede na izbrano temo razumem zaokrožitev znanja, ki sem ga pridobila med študijem na dodiplomski ravni čeprav zbrane informacije lahko (dokler ne zastarajo seveda) koristijo bralcem, ki se s to temo šele spoznavajo, bralcem, ki bodo v kratkem prvič pričeli z (rednim ali prostovoljnim) delom na tem področju, državnim uslužbencem, ki jih zanima mnenje oseb z mednarodno zaščito o učinkovitosti njihovega dela ter nevladnim organizacijam, ki bi prvič zmagale na razpisu za izvajanje integracijskega programa.

Zahvaljujem se mentorici, ki je izdelavo te diplomske naloge redno spremljala, mi precej pomagala pri iskanju primerne literature ter mi pustila veliko svobode pri njeni izdelavi.

1. Teoretski uvod

1.1 Državljanstvo nacionalne države

Nacije in nacionalnosti so dolgotrajne institucije, ki zajemajo več generacij. Povezujejo jih kolektivna čustva, spomini, ideologije, administracije itd. Kolektivna identiteta se lahko razvije samo če se nacije reproducirajo z nacionalizmom, ki je v bistvu a) ideologija, ki določi pravilo izključevanja in selekcije ne-članov oz. sprejema novih članov in b) internalizacija neprepustnih političnih meja med skupinami. Forma-nacija je kombinacija ekonomskih in simbolnih struktur, formalizirana nacija, ki sama po sebi ni skupnost lahko pa producira take učinke. Skupnost kot taka ima zmožnost absorbiranja druge skupnosti ali kombiniranja z njo, forma-nacija pa se upira odpravljanju ali razširjanju meja. »*Državljanstvo pravzaprav ni nič drugega kot svoj lastni proces pridobitve in dostopa*« (Balibar, 2007:160) Nacionalistična konstrukcija tujca gleda prihod teh oseb kot nezaželen vdor v nacionalno telo, ki prinaša razkroj intrinzičnih vrednot nacionalne družbe (Kralj, 2008), za prebivalce pa je včasih bolj moteča njihova ilegalnost. Prvih prebivalcev državljanskega ozemlja ni, preteklost ni dediščina in ne prinaša pravice prvorojenega. (Balibar, 2007)

Cilj politik obvladovanja priseljevanja ni v preprečevanju ilegalnega zaposlovanja ali trgovanja z delovno silo temveč država z onemogočanjem polne legalizacije statusov prišlekov sama ustvarja ljudi onstran pravnih statusov, torej brezdokumentnih (npr. ko ljudje vstopijo v državo brez zahtevanih dokumentov ali jim dovoljenje za bivanje/delo preneha). Na ta način – s preprečevanjem ilegalne migracije upravičuje uporabo represivnih ukrepov čeprav gre za zločin brez žrtve. Z obstojem varnostnega aparata sama proizvaja sindrom nevarnosti. (Balibar, 2007) Neprepustnost meja kot posledica teh politik ustvarja nove, vedno bolj nevarne ilegalne poti priseljevanja, ker legalnih poti ni, te osebe pa ne morejo ostati tam kjer so, pa naj bo to zaradi preganjanja na podlagi osebne okoliščine ali revščine.

Dober primer so množična 'izredna' (*irregular namesto illegal*) priseljevanja v čolnih preko Sredozemskega morja. Podporniki italijanske politične stranke Severna liga pravijo, da nimajo nič proti t.i. normalnim migrantom, ki pridejo v Italijo z urejenimi delovnimi vizami, živijo in delajo med njimi, so integrirani. Vendar da sedaj prihaja na sto tisoče ljudi in da ne morejo sprejeti vseh. (Oddaja Globus od 5:20 minute naprej) V povezavi z akcijo Mare

Nostrum, (ki so jo vpeljali po brodolomu blizu Lampeduze leta 2013 - v katerem je umrlo okrog 400 ljudi - da bi v prihodnje več ljudi rešili) je vodja iste stranke po brodolomu, ki se je zgodil v nedeljo 19. Aprila 2015 povedal, da je bila akcija katastrofa in da »jih (priseljence) moramo omejiti z vsemi sredstvi«. (Oddaja Globus od 5:58 minute naprej) Operacijo Mare Nostrum je zamenjala operacija Triton evropske organizacije Frontex katere mandat ni reševanje življenj temveč zaščita meja.

Splošna deklaracija človekovih pravic omenja pravico do zapustitve svoje države, pravico do azila v določenih primerih in pravico do državljanstva, ne omenja pa eksplicitno pravice do imigracije. (Splošna deklaracija človekovih pravic, 1948) Vse te pravice nimajo naslovnika in ne opredeljujejo dolžnosti suverenih držav za realizacijo teh pravic, deklaracija njihovo suverenost pri tem še dodatno potrjuje. Ženevska konvencija je zavezujoča samo za podpisnice pa še te jo lahko brezobzirno kršijo. (Benhabib, 2004) V mednarodnem sistemu suverenih držav (suverenost se veže na teritorij) se osebe, ki so prisiljene emigrirati iz države izvora znajdejo v vmesnem abstraktnem prostoru med dvema suverenima državama. (Bauböck, 1994) Mednarodno pravo kot je na primer Konvencija o statusu beguncev je za rešitev tega problema *predlagalo* kar se da pospešeno naturalizacijo v smislu vključitve prišleka v državo sprejema kot polnopravnega člana s polnim razponom pravic. Prevladujoč odziv je bil restriktivna politika in enačitev statusa državljanstva z narodno identiteto (Nyers & Rygiel, 2012), kar pomeni če je skupina sprejema telo potem mora prišlek razviti novo fiziologijo, da se lahko vključi. (Bauböck, 1994)

Naturalizacija pomeni pridobitev članstva (državljanstva) v formi-naciji na podlagi izraza posameznikove volje za katerega lahko vsaka suverena država postavi svoje pogoje in je v tem praktično neomejena. (Benhabib, 2004) Včasih se ti pogoji prekrivajo zato ima lahko oseba enega, več ali nič državljanstev (*stateless*), alternativ je premalo, da bi prosilci imeli kakršnokoli izbiro. (Bauböck, 1994) Državljanstvo je podobno kot priimek, torej nekaj kar naj bi vsak dobil ob rojstvu in obdržal skozi življenje. Vsak naj bi nekam spadal in hkrati naj bi spadal samo tja, dvojno ali multiplo državljanstvo po tej logiki povzročata konflikt pripadnosti. Proces naturalizacije je počasen in pikolovski, ker a) državljanstvo služi kot lepilo skupine ljudi, ki so že člani s tem, da jih razlikuje od nečlanov, b) ker stabilnost oz. dolgotrajnost politične pripadnosti omogoča kontinuiteto političnemu razvoju države in c) ker

se od priškega zahteva, da bo za pridobitev članstva v sebi kultiviral določeno mero nacionalne identitete. (Bauböck, 1994)

Na podlagi že omenjenega mednarodnega prava naj bi imele osebe z mednarodno zaščito vsaj tako dober položaj kot drugi tujci v državi vendar je zaželeno, da zaradi izkušnje nasilja, strahu in pregona uživajo boljši položaj in so na nekaterih ravneh celo izenačene z državljani. Zaradi primata državljanstva kot edinega statusa, ki osebi omogoča poln razpon pravic prihaja do dihotomije državljani/nedržavljan ter do posploševanja značilnosti slednjih zato specifične značilnosti oseb z mednarodno zaščito ne pridejo vedno do izraza. Obstaja domneva da so odločitev za emigracijo sprejeli prostovoljno in so se torej istočasno strinjali tudi z neenakim položajem napram državljanom, ter domneva, da še vedno čutijo pripadnost do izvorne države zato morajo v procesu naturalizacije dokazati, da temu ni tako (Bauböck, 1994). Po zakonodaji se jim za vstop v slovensko državljanstvo državljanstvu izvorne države ni potrebno odreči (ZDRS, 1991), morda se domneva, da so bili iz njega že izključeni ali pa da bi bila naknadna izključitev preveč zapletena glede na to, da se v državo izvora ne morejo vrniti.

1.2 Politične pravice oseb z mednarodno zaščito

Demokratska država pomeni vladavino v kateri oblast izhaja iz ljudstva in državljani z različnimi instrumenti in mehanizmi (posredno ali neposredno) skrbijo da deluje v skladu z njihovimi individualnimi in družbenimi pričakovanji. Podobno pravi Benhabib (2004), ko prikaže idealni primer demokratske vladavine v kateri so vsi člani suverenega telesa spoštovani kot nosilci človekovih pravic, vsi so avtorji in podložniki zakona hkrati. Pravice državljanov v tem primeru bazirajo na človekovih. Danes je človek lahko subjekt oblasti brez, da je polnopravni član (državljan) vendar je v tem primeru pogosto izključen iz nekaterih političnih pravic med tem, ko država še vedno pobira njegov ekonomski prispevek in mu v zameno zagotavlja določeno socialno varnost. Je podložnik zakona, ni pa njegov avtor. V politične odločitve bi morali biti vključeni vsi, ki jih te odločitve zadevajo, ker se je izkazalo, da so državljanske pravice lahko predpogoj za uresničevanje človeških in ne obratno. (Bauböck, 1994) Glavni konflikt pri določanju pravic manjšinskih skupin je v prostoru med mednarodnim pravom in suverenostjo držav. (Benhabib, 2004)

Države vidijo priznanje političnih pravic beguncem kot potencialno grožnjo nacionalni varnosti ali koheziji glede na to, da si te osebe ne delijo kolektivne identitete z državljani in so za njihova politična dejanja odgovorne. (Mandal, 2003) Obstaja strah, da bi se pršleki kot pripadniki druge kulture, ki se z domačo ne sklada ali pa je z njo celo v konfliktu organizirali v politično stranko, ki bi sčasoma prišla na oblast in uredila celotno državo po meri te tuje kulture.

V času, ko politična participacija državljanov upada se politična akcija nedržavljanov veča s tem, ko zavračajo identitete žrtev in kriminalcev pripisane s strani družbe sprejema in se pokažejo kot moderna delovna sila, družine, ki si predvsem želijo boljšega življenja od tistega, ki so ga bili prisiljeni zapustiti. S svojo prisotnostjo in miroljubnim pogumom so nas opomnili na pravico in privilegij avtorstva zakonov naše države ter osvojili pravico do govora, vidnosti, kredibilnosti ne glede na tveganje represije. Pokazali so nam, da državljanstvo ni samo status, temveč je kolektivna praksa, s svojim političnim aktivizmom nadomeščajo apatijo politično neaktivnih državljanov. (Balibar, 1996)

O političnih pravicah Ženevska konvencija (1951) govori le v delu, ki beguncem nalaga dolžnost spoštovanja in upoštevanja zakonodaje države sprejema in ohranjanja javnega reda. Drugače pa se na to področje nanaša 7. člen, ki pravi da naj jim države podpisnice na vseh področjih, ki jih konvencija posebej ne omenja dodelijo enake pravice kot ostalim tujcem. Pravo vprašanje je torej kakšne politične pravice imajo v Sloveniji tujci? Zakon o tujcih (4. Člen Ztuj-2A, 2014, 2011) pravi, da morajo tujci v času bivanja v RS spoštovati ustavo, zakone in druge pravne akte in se podrejati ukrepom pristojnih državnih organov.

Glede na Ustavo RS (1991) pri nas opredeljujemo sledeče politične pravice: svoboda izražanja, pravica do zbiranja in združevanja, volilna pravica, sodelovanje pri upravljanju javnih zadev, pravica do peticije, pravica do ugovora vesti, pravica do popravka in odgovora, pravica do pribežališča, pravica do izražanja narodne pripadnosti in pravica do uporabe svojega jezika in pisave. Svoboda izražanja je pravica vsakogar, pravica do zbiranja in združevanja se lahko omeji zaradi državne/javne varnosti ali varstva pred širjenjem bolezni, volilna pravica pa je večinoma domena državljanov in v nekaterih primerih tudi tujcev (Zakon

o lokalnih volitvah dodeljuje volilno pravico tujcem s stalnim prebivališčem v RS, ne morejo pa biti izvoljeni (ZLV, 1994)). Lahko torej volijo župane svoje občine, ne morejo pa sodelovati na državnoborskih ali predsedniških volitvah ali biti izvoljeni v državni zbor ali predsedništvo. Sodelovanje pri upravljanju javnih zadev in pravica do peticije sta (na nacionalni ravni) rezervirani samo za državljane. Na evropski ravni imajo vsi državljani in prebivalci (rezidenti) držav članic pravico do naslavljanja peticij na evropski parlament glede zadev, ki se jih neposredno tičejo. Pravico imajo do ugovora vesti, do popravka in odgovora, do pribežališča in do izražanja narodne pripadnosti (skupaj z izražanjem svoje kulture in uporabo svojega jezika in pisave). (Ustava RS, 1991) Pravica do uporabe svojega jezika in pisave pred državnimi organi je zakonsko omejena.

1.3 Evropsko državljanstvo

Način kako so se ljudstva v zgodovini vklapljala v sistem držav-nacij (ki ga je po svetu razširil kolonializem) je bil včasih nasilen proces konstruiranja fiktivne etnične pripadnosti. Ta ista ljudstva so internalizirala neprehodne politične meje med skupinami in danes so vsa evropska ljudstva postkolonialne skupnosti, projekcije svetovne raznolikosti znotraj evropskega prostora. (Balibar, 2007)

Po Maastrichtski pogodbi imajo evropsko državljanstvo samo tisti, ki imajo državljanstvo ene izmed držav članic, kot dodatek in ne kot nadomestek in s tem se reproducirajo neenakosti pri dostopu do državljanstva na evropski ravni. Dodatne pravice za državljane EU so pravica prostega gibanja in nastanitve na ozemlju EU, pravica do volitev in kandidature na lokalni ravni ali ravni EU, pravica do diplomatske zaščite v tretji državi, pravica do pritožbe ombudsmanu, evropski potni list, štipendije ipd. (Bauböck, 1994) Ne smemo zanemariti dostopa, ki ga evropski potni list predstavlja na globalni ravni.

Možnih razlogov za širjenje obsega pravic evropskega državljanstva je več. Avtor Bauböck, (1994) namiguje, da so konstruktorji EU (o konstruktorjih govorimo, ker je oblast EU nastavljena »od zgoraj«, kar se vidi po tem, da je Evropski parlament edino telo EU izvoljeno s strani državljanov, ki poleg tega niti nima bistvene moči) evropsko državljanstvo, identiteto in kulturo začeli poudarjati kot odgovor na ekonomsko krizo in v iskanju podpore državljanov

pri varčevalnih ukrepih (leto evropskega državljanstva je bilo 2013). Navaja tudi predlog, da je bil to kompromis med državami članicami in EU, ki daje konfederalistom in federalistom možnost delovanja brez, da bi se EU kot struktura zavezala eni ali drugi smeri razvoja.

Vse to pomeni, da bo s postopnim širjenjem obsega dodatnih pravic, okrog 13 mio prebivalcev EU iz tretjih (ne-evropskih) držav, ki že eno ali več generacij živijo na evropskih tleh postalo drugorazrednih »državljanov« (v smislu prebivalcev države). Brez uveljavitve pravice do nacionalnega državljanstva na podlagi *ius soli* (pravice zemlje) oz. konkretno, dovoljenja za stalno prebivanje se bomo približali evropskemu apartheidu (Balibar, 2007) – sistematični segregaciji s strani oblasti na podlagi etnične pripadnosti oz. predsodkov do nje.

Glavni paradoks je v tem, da če bi evropsko državljanstvo priseljencem priznali na podlagi dovoljenja za bivanje ne bi imelo smisla, da državljanom članic odrekamo pravico do pridobitve državljanstva druge države članice na podlagi istega pogoja. S tem, ko bi bil dostop do vseh državljanstev odprt (s pogojem, da ima oseba pravico do stalnega prebivanja na tleh EU) bi nacionalna državljanstva izgubila svoj pomen, poleg ekonomskih, socialnih in drugih zadev pa bi se tudi o priseljevanju odločalo na evropski ravni. Zaenkrat se članice držijo svoje suverenosti in ne kažejo večjega interesa za prestrukturiranje EU iz konfederacije v federacijo oz. kvazi supra-nacijo. Istočasno pa je trenutni sistem v smislu zaprtosti kot značilnosti nacionalne identitete in fiktivne etnične pripadnosti nezdržljiv z realnostmi globalizacije. Na kratko, tako kot je sedaj ne more ostati, interesa za popolno prestrukturiranje pa še ni oz. kot bom nakazala v naslednjem odstavku, prestrukturiranje ne bi imelo željenega rezultata.

Če bi se EU želela preoblikovati v supra-nacijo bi morala tako kot njene članice poprej (po tradicionalni kulturalizaciji) zgraditi fiktivno etnično pripadnost, ki bi verjetno slonela na židovsko-krščanski verski tradiciji, kulturni in pravni dediščini stare Grčije in Rima, vrednotah kot so svoboda, enakost in pravičnost. V moderni ali konstruktivistični opciji kulturalizacije pa je kulturna konstrukcija Evrope rezultat zavestne politične akcije na področju multijezičnosti, izobraževanja, univerz in založništva z namenom ustvarjanja skupnega evropskega kulturnega prostora. Možnosti nista izključujoči, obe pa pomenita, da bi s tem po *defaultu* zgradila nacionalno identiteto, ki bi izključevala priškele drugih veroizpovedi in kultur, to pa nas pelje nazaj do glavnega paradoksa – s tem, ko bi se poskusila prestrukturirati da bi lahko v polnopravni status državljanstva vključila več prebivalcev, bi morala iti skozi procese, ki bi zopet zahtevali njihovo izključenost. (Bauböck, 1994)

Alternative po mnenju obeh avtorjev, Balibarja (2007) in Bauböcka (1994) prihajajo s postnacionalizmom za katerega se avtorja strinjata, da čas še ni prišel. Zaželeno je, da v namen socialne kohezije in participacije v javnem življenju v skupini obstaja skupen diskurz v skupnem jeziku in kontekstu (Bauböck, 1994), vendar brez, da bi osebe v ta namen morale ponotranjiti kulturo skupine sprejema oz. se identificirati z njenim bistvom (Brubaker, 2001). Telo ali naravo imamo samo eno, kultur pa imamo lahko več in ni nujno, da se med seboj izključujejo. (Bauböck, 1994)

1.4 Mednarodna zaščita kot darilo

Suverene države portretirajo podeljene statusse kot dejanje velikodušnosti in humanitarnosti, kot zgled drugim državam ali zaradi recipročnosti drugih držav pri obravnavanju njenih državljanov. Kot primer naj navedem del članka časopisa Dnevnik o primeru »somalijske deklice, ki je pretresla slovenski parlament«:

»Farah in Faysal sta se pri nas ustalila leta 2010, pred tem pa sta živela v begunskem centru na Malti. Slovenija ju je tam povabila v poseben program preselitve beguncev, ki ga je koordinirala EU. Tedaj sta imela možnost odhoda v deset različnih evropskih držav, ki so sodelovale v programu. Odločila sta se za Slovenijo, ker sta menila, da bosta v mirnem zelenem okolju lahko zaživela novo življenje. Tu sta se jima rodila dva otroka in zdaj »imata« še tretjega.« (Kramberger & Roglič, 2014) Njena sestra je dala vlogo za združitev družine že leta 2013 zato se njen primer obravnava po starem zakonu (1.1. 2015 je v veljavo prišel nov Zakon o tujcih, ki v 47a. Členu pravi, da lahko pristojni organ za družinskega člana izjemoma šteje tudi nenaštetega družinskega člana, če posebne okoliščine govorijo v prid združitvi družine v RS). Deklica je na predlog ministra za zunanje zadeve dobila dovoljenje za začasno prebivanje na podlagi interesa države oz. 51. Člena Zakona o tujcih (Ztuj-2A, 2014, 2011), ki velja 5 let. Karel Erjavec je v članku časopisa Delo povedal, da je bila to pomembna lekcija za slovensko družbo – da smo odgovorna država v mednarodni skupnosti in da znamo prevzeti tudi svoj del odgovornosti. (Delo, 2015)

Omenjen poseben program se nanaša na delitev bremen med državami članicami EU, ki pomeni sprejem oseb, ki jim je bila mednarodna zaščita že priznana v drugi državi članici. (73. Člen, ZMZ) Države osebam premestitev ponudijo same, potrebujejo sicer njihovo

soglasje vendar pa so lahko (v obdobju 2008 – 2013) preko Evropskega sklada za begunce prejele 4000€/osebo, če ta oseba sodi v eno od ranljivih skupin (mladoletniki brez spremstva, otroci in ženske, ki so ogrožene zaradi psihološkega, fizičnega, spolnega nasilja ali izkoriščanja, ter osebe, ki imajo resne zdravstvene potrebe). (Perrine & McNamara, 2013) Leta 2010 so na 84. seji vlade v Slovenijo sprejeli 8 oseb, ki so mednarodno zaščito že prejele na Malti. Slovenija je pri izbiri prioritizirala ranljive skupine. (Sporočilo za javnost Vlade RS, 2010) Ena izmed teh osmih oseb mi je zaupala, da se je za Slovenijo odločila na podlagi pozitivnih informacij, ki jih je prejela od slovenskih predstavnikov vendar so se te kasneje izkazale za napačne ali pa vsaj zelo olepšane.

Ta logika hvaležnosti pri podarjanju daril oz. recipročnost, ki se od osebe, ki je darilo prejela pričakuje, je esencialni del mednarodnega diskurza človeške mobilnosti. Darila so navidez spontana, a v bistvu obvezna, spremlja jih pretveza in pretvarjanje, transakcija pa bazira na obveznosti in lastnih interesih. V zameno naj bi te osebe povrnilo uslugo z ubogljivostjo, ekonomsko samozadostnostjo in spoštljivostjo do države gostiteljice. Pričakovana hvaležnost odraža socialno hierarhijo in postavi prejemnika v podrejen položaj. Države in mednarodne org. imajo neprimerno več moči od posameznika z mednarodno zaščito zato recipročnost navadno pomeni izkoriščanje in subordinacijo, predvsem pa odvisnost. (Nyers & Rygiel, 2012)

V članku *Claiming rights, asserting belonging* je opisan primer Palestinskih beguncev v Braziliji, ki so z mirnim protestom pred pisarno UNHCR v prestolnici Brasilia zavrnilo to vsiljeno identiteto pasivnih prejemnikov daril in se pritožili nad pogoji humanitarne pomoči s tem, ko so želeli točno vedeti kaj jim pripada in kaj ne, da bi ponovno prevzeli nadzor nad svojim življenjem. (Nyers & Rygiel, 2012) Ne glede na to, da podpora, ki so jo prejeli od lokalnih in mednarodnih organov ni bila zadostna za integracijo v novo družbo in začetek novega življenja so bili označeni za nehvaležne. Države »zaščitnice« so resda odstranile grožnjo pred nasilno smrtjo, niso pa še svoje zaščite prevedle v trajnostne pogoje za življenje. Osebe z mednarodno zaščito, zaradi nezadostne finančne pomoči, pomoči pri iskanju zaposlitve in razvijanju socialne mreže pristanejo v neke vrste limbu – vmesnem prostoru med nezmožnostjo vrnitve in životarjenjem v novi državi. Lahko traja več let, da si spet uredijo trden življenjski standard. »V domovini sem se boril za spremembo sistema za brezplačno

visokošolsko izobraževanje za Maročane, v Sloveniji pa se borim za preživetje» (Oddaja Globus, od 13:59 minute naprej).

Na poročilih televizijske hiše POP TV, 14. Maja 2015 so poročali, da bo Slovenija za začetek prejela 207 beguncev iz Sredozemlja, kar je slovenske politike močno presenetilo, bili so pripravljeni sprejeti nekje od 15 – 20 beguncev. Sprejetje 8 beguncev z Malte iz leta 2010 je omenjeno kot »izkazovanje solidarnosti«. Prve skrbi so se pojavile glede namestitvenih kapacitet in varnosti državljanov. Ob ogledu Azilnega doma so ugotovili, da je več kot 200 prostih ležišč. Novinarka Suzana Perman v istem prispevku pove, da azilanti državo stanejo 11€/dan, torej okoli 330€/mesec, doda še, da so begunci kasneje upravičeni do socialne pomoči v višini 269€/mesec. Zelo hitro so izračunali, da bi 200 beguncev Slovenijo v enem letu stalo 750.000€ in to je brez stroškov namestitve, birokracije in podpornega osebja. Omeni, da naj bi Evropska komisija krila del stroškov. (Oddaja Svet na kanalu POP TV, 21. Maj 2015)

Novinarji tega prispevka so situacijo prikazali kot finančno breme Slovincem, ki naj bi ga prevzeli iz naslova solidarnosti do drugih držav članic. V oddaji Globus na RTV Slovenija (21. April 2015) so sicer že nakazali, da so osebe za mednarodno zaščito v Sloveniji socialno ogrožene, torej, da transferji, ki jih prejema niso dovolj za preživetje in zaradi takega javnega izračunavanja stroškov, ki jih ena oseba med iskanjem varnosti in zaščite povzroča Sloveniji se bo na tem področju težko kaj spremenilo. Pozabili so tudi omeniti, da vsaka država članica v ta namen dobiva sredstva tudi od UNHCR.

UN v svoji definiciji prikazuje strah pred nasilno smrtjo kot osnovno značilnost beguncev (Konvencija o statusu beguncev, 1954), njih pa vodi tudi upanje po boljšem življenju, imajo svoje interese in agende, nočejo biti gledani kot žrtve ali kriminalci, imajo dostojanstvo. Njihove zgodbe v medijih so simplificirane skozi lečo strahu ali lečo (ne)hvaležnosti zato težko sporočijo s kakšnimi težavami se zares srečujejo v vsakdanjem življenju, prav tako pa jim za to primanjkuje kanalov. Kot so povedali sami, nič ni bolj ponižujoče kot dejstvo, da mogoče nikoli ne bodo postali to kar so želeli postati. (Nyers & Rygiel, 2012)

1.5 Slovenska zakonodaja na področju mednarodne zaščite s komentarjem na podlagi praktičnega dela v društvu Odnos

Za področje migracij je pristojno Ministrstvo za notranje zadeve, natančneje Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo. Naštela bom pravice in obveznosti, ki izhajajo iz mednarodne zaščite po Zakonu o mednarodni zaščiti in še točneje iz Uredbe o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito. Pod mednarodno zaščito sta mišljeni dve obliki zaščite, status begunca in subsidiarna zaščita. Status begunca se prizna državljanu tretje države, ki je preganjan na podlagi rase, vere, narodne pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali političnemu prepričanju, se nahaja izven svoje države ali države stalnega prebivališča in ne želi ali ne more uživati njenega varstva. Subsidiarna zaščita pa se prizna tistim osebam, ki ne izpolnjujejo pogojev za status begunca in bi bili ob vrnitvi v izvorno državo izpostavljeni resni škodi.

Društvo za razvoj in povezovanje družbenih ved in kultur – Odnos je od septembra 2013 do junija 2015 izvajalo program »Pomoč pri integraciji za osebe z mednarodno zaščito«. Namen programa je ciljni skupini oseb z mednarodno zaščito, in sicer ranljivim osebam s posebnimi potrebami (zlasti otrokom, mladoletnikom brez spremstva, invalidnim osebam, starejšim osebam, žrtvam posilstva, mučenje in drugih oblik psihičnega, fizičnega in spolnega nasilja) zagotoviti posebno skrb, nego in obravnavo. (Spletna stran Društva odnos pod »Programi«) Nudijo pomoč pri urejanju življenjskih situacij in socialnem vključevanju občutljivih skupin z mednarodno zaščito ter učno pomoč. Kdo bo program prevzel v prihodnje je negotovo. Navedla bom svoja opažanja iz časa opravljanja prostovoljnega dela od novembra 2014 do junija 2015.

1.1.1 Pravice in dolžnosti oseb z mednarodno zaščito

1.5.1.1 Status begunca

Prebivanje v RS in nastanitev v nastanitvenih zmogljivostih ministrstva

Odločba o priznanju statusa velja kot dovoljenje za stalno prebivanje v RS. Oseba z mednarodno zaščito in njeni družinski člani so upravičeni do največ eno in pol-letne nastanitve v integracijski hiši v Ljubljani ali Mariboru. V ljubljanski so nastanjeni večinoma

mladoletniki, odraslim predlagajo bivanje v Mariboru. Razlika je v možnostih za zaposlitev in izobraževanje, pomoč nevladnih organizacij in razvoju socialne mreže ki jih imajo v obeh mestih, zato se jih večina vseeno privatno nastani v Ljubljani.

Mlada ženska (28 let) s statusom begunca katero nisem mogla opraviti intervjuja, ker je iz Slovenije začasno odsotna mi je omenila, da je osebe (2 hišnika) do prebivalcev sumničavo. Ob padcu znotraj stanovanja je z roko predrlo steklo na vhodnih vratih in se potem po nesreči zaklenila ven. Roka ji je močno krvavela, hišnik pa jo je ob prihodu vprašal ali je poskušala v stavbo z roko vlomiti, ker je notri pozabila ključ. Za njeno poškodbo se ni zmenil in do zdravnika je šla peš sama.

Enkratna denarna pomoč in denarno nadomestilo za zasebno nastanitev

Od 1.8.2014 je osnovni znesek minimalnega dohodka 269,20€. (MDDSZEM pod 'Denarna socialna pomoč') Pravico imajo do enkratne denarne pomoči v višini minimalnega dohodka, v primeru večih družinskih članov je določena v skladu z ustreznim odstotkom osnovnega zneska minimalnega dohodka glede na to koliko jih ima priznано mednarodno zaščito. Izplača se jo na dan izselitve iz Azilnega doma v gotovini, izračuna pa po razpredelnici spodaj. Prejeti znesek morajo upravičiti z računi.

	% osnovnega zneska minimalnega dohodka
odrasla oseba oziroma vlagatelj	100
vsaka naslednja odrasla oseba v družini	70
otrok do 18. leta starosti	30
mladoletna oseba brez spremstva	100

Tabela 1: Izračun enkratne denarne pomoči.

Če oseba z mednarodno zaščito nima lastnih sredstev je skupaj z njenimi družinskimi člani tri leta od dneva pridobitve statusa upravičena do denarnega nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu. Če je uveljavljala pravico do bivanja v integracijski hiši potem se ta čas odšteje. Zahtevku se priloži kopija najemne pogodbe in dokazila o dohodkih za zadnje tri

mesece. Višina nadomestka se osebi z mednarodno zaščito, ki nima lastnih sredstev izračuna v odstotku osnovnega zneska minimalnega dohodka po tej razporednici:

Število družinskih članov	Odstotek osnovnega zneska minimalnega dohodka
1	100 %
2	120 %
3	150 %
4	180 %
5	210 %
6	230 %
7 ali več	250 %

Tabela 2: Izračun nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu.

Če oseba z mednarodno zaščito ima lastne dohodke, se ji povprečna vrednost le-teh iz zadnjih treh mesecev od nadomestila odšteje. Družinam, ki imajo mednarodno zaščito se seštejejo povprečni dohodki iz zadnjih treh mesecev in to vsoto se odšteje od nadomestila. Če je najemnina skupaj s stroški nižja od nadomestila, se ji nadomestilo izplačuje v višini pogodbenega zneska. Nadomestilo se izplača za tri mesece naenkrat. Menim da ima odštevanje dohodka od nadomestila demotivacijsko funkcijo, da v času, ko nadomestilo prejema ali ne želijo delati ali pa to spodbuja delo na črno. Tudi, da so do nadomestila v vsakem primeru upravičeni, ker bi se lahko z lastnim delom in malo državne pomoči v najbolj kritičnem obdobju – začetku pripravili na poznejše obdobje finančne samostojnosti.

Težav pri iskanju stanovanj za osebe z mednarodno zaščito je več. Ob odhodu iz Azilnega doma (za katerega imajo po odločbi 15 dni časa) dobijo enkratno denarno pomoč v višini minimalnega osnovnega zneska (269,20€) izplačano v gotovini, nekje v naslednjem mesecu (predvidoma na 21. Dan) pa prejmejo nadomestilo za nastanitev na zasebnem naslovu za 3 mesece naenkrat, če ne želijo ali ne morejo bivati v integracijski hiši. Za marsikoga izmed njih so to edina sredstva, ki jih imajo na voljo, da z njimi začnejo novo življenje v Sloveniji.

Težave pri iskanju namestitve se pojavljajo najprej pri finančnih zmogljivostih, ker ne morejo pokriti varščine, ki bi znašala več kot eno najemnino. Želijo si zasebnosti, miru in tišine v obliki enosobnih stanovanj ali garsonjer, ki jih je v Ljubljani malo, sploh pa takih, ki bi si jih lahko privoščili zato navadno pristanejo v odročnih koncih dosega ljubljanskega potniškega

prometa, kar otežuje dostop do ostalih aktivnosti, ker jih večina nima lastnega prevoza. Zaposleni društva Odnos si prizadevajo po najboljših močeh upoštevati njihove želje in za to, da bi lastniki določili fiksni znesek in bi bil mesečni strošek za stanovanje bolj stabilen. Lastnik/lastnica stanovanja jih mora imeti nujno prijavljene na Davčni upravi kar je v Ljubljani bolj izjema kot pravilo. Zgodi se, da je znesek najemnine na pogodbi nižji kot ga plačujejo v resnici in se jim razlika odšteva od nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu. Težave so tudi v odnosu najemodajalcev do njih zaradi predsodkov, ki jih imajo do njihove kulture ali države izvora, skrbi jih ali imajo (prave) dokumente, ali bodo sposobni dolgoročno in redno plačevati najemnino in kako bodo z njimi komunicirali v primeru težav.

Zdravstveno in socialno varstvo, izobraževanje in zaposlitev

Osebe z mednarodno zaščito so obvezno zdravstveno zavarovane s tega naslova, na področju socialnega varstva in izobraževanja so po zakonu (ZMZ, 2007) *izenačene* z državljani RS. Stroške priznavanja dokazil o formalni izobrazbi oseb krije ministrstvo.

Ob klicu v sprejemno pisarno Študentskih domov v Ljubljani so mi zatrdili, da osebe z mednarodno zaščito niso upravičene do bivanja v študentskem domu čeprav imajo stalno bivališče v Ljubljani in bi na podlagi Pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov lahko tam bivali na podlagi odločbe o denarni socialni pomoči. Zato sem se povezala z Študentsko svetovalnico, ki mi je to neskladnost potrdila in mi navedla več načinov kako lahko to spremenimo. Zadeva trenutno še teče. Enaka zgodba je pri pravici do državne štipendije za katero so trem osebam z mednarodno zaščito, ki so vpisane na univerzitetni program na različnih CSD-jih zatrdili, da je rezervirana samo za državljane.

Na področju dela in zaposlovanja njihove pravice izhajajo iz Zakona o zaposlovanju in delu tujcev (2011) kjer piše, da so *izenačeni* z državljani ter, da imajo prost dostop do trga dela. Osebe, ki jim je priznana mednarodna zaščita, uveljavljajo pravice za primer brezposelnosti v skladu s predpisi, ki urejajo zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti.

Težave z uveljavljanjem pravic iz socialnih zavarovanj so na obeh straneh. Osebe z mednarodno zaščito se včasih težko držijo fiksnih datumov na katere je potrebno določeno pravico podaljšati ali priti na srečanje z uradnikom, socialno delavko ali zdravnikom. Prihajajo iz vseh koncev in krajev in so navajeni različnih sistemov. Društvo Odnos jim pri

tem pomaga po najboljših močeh z opominjanjem (vendar se vseeno kdaj zgodi, da je kakšen datum zamujen) in spremljanjem za pomoč pri komunikaciji, ker večja jakost glasu ne pomeni vedno boljšega razumevanja. Zdravniki včasih povedo, da so že polni, ko si jih poskušajo izbrati za osebne zdravnike čeprav ni načina, da bi preverila ali so zares izpolnili kapacitete svoje ambulate ali ne.

Tisti, ki so brezposelni prejemajo tudi denarno socialno pomoč, ki jo je po zakonu o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre, 2010) potrebno vračati, ali za časa življenja ali pa jo vrnejo dediči po smrti prejemnika. Če jo oseba prejema manj kot 12 mesecev je odplačila oproščena, drugače pa mora odplačati 2/3 seštetih zneskov od katerih je bilo odšteti 12 največjih. Glede na to, da so osebe z mednarodno zaščito med bolj dolgotrajnimi prejemniki denarne socialne pomoči je za pričakovati, da bo to enkrat v prihodnosti problem, ni pa še precedensa. Po novem se jim določen procent (okrog 15%) nadomestila za nastanitev na zasebnem naslovu odšteje od denarne socialne pomoči, ki bo sedaj znašala le 218€. CSD-ji do nedavnega bojda niso bili obveščeni o nadomestilu za nastanitev na zasebnem naslovu in bodo sedaj to šteli kot enega izmed prihodkov. Po poročanju ljudi so pri odštevanju neusklajeni – tako količinsko kot časovno. Nekaterim (večinoma tistim, ki so status dobili v zadnjem letu) so denarno socialno pomoč že znižali, drugi jo prejemajo v celoti, tretjim pa so jo znižali na 228€. Odraslemu samskemu moškemu s statusom begunca so podali informacijo, da mu bodo v primeru nakupa avtomobila ukinili socialno pomoč, hkrati pa osebno poznam primere, ko to ni predstavljalo problema.

Na področju zaposlovanja so v depriviligiranem položaju zaradi neznanja jezika, nepoznavanja sistema, zaradi težav pri priznavanju njihovih veščin in delovnih izkušenj iz izvirne države in zaradi slabše razvitosti socialne mreže. Zaradi pomanjkanja začetnega kapitala in kreditne nesposobnosti se težko samozaposlijo. Delo na črno je velikokrat edina možna zaposlitev v času, ko se nadomestilo za namestitev na zasebnem naslovu izteče. Mlade osebe z mednarodno zaščito so v boljšem položaju kot starejše. V primeru da zaposlitev izgubijo je pogoj za ponovno prejemanje socialne pomoči, da je oseba brez prihodkov vsaj 3 mesece.

Pomoč pri vključevanju v okolje

Ministrstvo mora osebo, ki ji je priznana mednarodna zaščita, v slovenskem ali v njej razumljivem jeziku v najkrajšem možnem času in najpozneje v 15 dneh od pridobitve statusa, informirati glede njenih pravic in dolžnosti potrebnih za njeno lažje vključevanje v okolje, predvsem s področja nastanitve, uveljavljanja denarnih pomoči, socialnega in zdravstvenega varstva, izobraževanja, zaposlovanja in brezplačne pravne pomoči. To poteka z individualnim svetovanjem, priročniki, brošurami, v elektronski obliki in na spletni strani. Zagotovi jih tudi organom, ki obravnavajo te osebe, drugim državnim organom, mednarodnim organizacijam in nevladnim organizacijam. V letu 2014, na podlagi sredstev iz Evropskega begunskega sklada (ERF) programe za lažjo vključitev oseb z mednarodno zaščito v življenje v Sloveniji izvajajo Cene Štupar, Makroskop d. o. o., Društvo Odnos in Inštitut za Afriške študije. (Spletna stran Informacije za tujce pod 'Azil/Mednarodna zaščita').

Na spletni strani '*Informacije za tujce*' nudijo informacije v slovenščini, angleščini, francoščini, španščini, ruščini, bosanščini in albanščini. Spletna stran *Zavoda za zaposlovanje* je prevedena v angleščino, bosanščino, makedonščino, ruščino in albanščino. Spletna stran *Ministrstva za notranje zadeve* je samo v angleščini, brošura z informacijami za tujce pa je na voljo v slovenskem, angleškem, bosanskem, albanskem, francoskem in ruskem jeziku.

Od leta 1995 – 2015 je bilo na dan 8. Junija 2015 glede na statistične podatke Ministrstva za notranje zadeve priznanih 365 statusov. (MNZ pod 'Statistika') Maja meseca v letu 2014 je bilo v Sloveniji od skupno 212 oseb, 27 oseb iz Somalije, 22 iz Afganistana, 19 iz Sirske Arabske republike in 17 iz Irana. (Spletna stran Begunec.si) Štiri največje skupine oseb z mednarodno zaščito (po nacionalnosti) imajo za prvi jezik arabščino, farsi in farsiju podoben jezik dari, trije jeziki v katera zgoraj naštetih spletni strani in informacijske brošure niso prevedene.

Osební integracijski načrt se pripravi v slovenskem jeziku, v sodelovanju z osebo z mednarodno zaščito, z soglasjem ministrstva lahko pripravo in izvedbo tega načrta prevzamejo drugi organi ali organizacije.

Upravičeni so do največ 300 ur *tečaja slovenskega jezika* (na soglasje ministrstva možnih še dodatnih 100 ur), ki se ga oseba z mednarodno zaščito udeleži najkasneje en mesec po

pridobitvi statusa. Ministrstvo krije stroške tečaja in prevoza na tečaj. Obstaja tudi prilagojen program za starejše od 60 let, nepismene in osebe s posebnimi potrebami. Če oseba z mednarodno zaščito iz neutemeljenih razlogov (ki niso zdravstveni ali drugi osebni razlogi) tečaj zamudi, ji ga ministrstvo ni dolžno kriti še enkrat. Stroške enkratnega *preizkusa znanja iz slovenščine* in prevoz do njega krije ministrstvo. Če oseba z mednarodno zaščito iz neutemeljenih razlogov (ki niso zdravstveni ali drugi osebni razlogi) preizkus znanja zamudi, ji ga ministrstvo ni dolžno kriti še enkrat. Cena tečaja za vsak naslednji poskus znaša 122€ (Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik), ker je to nujen pogoj za pridobitev državljanstva ga mnogi opravljajo večkrat, izven 300 ur pa težko najdejo brezplačno študijsko pomoč. Nudita jo Društvo odnos in Slovenska filantropija, navadno jo vodijo prostovoljci in prostovoljke, ki nimajo vedno specifične izobrazbe s tega področja. Lahko pa si izberejo, kdaj bodo izpit opravljali. Upravičeni so do *tečaja spoznavanja slovenske zgodovine, kulture in ustavne ureditve RS* v obsegu 30 ur. Če oseba z mednarodno zaščito iz neutemeljenih razlogov (ki niso zdravstveni ali drugi osebni razlogi) tečaj zamudi, ji ga ministrstvo ni dolžno kriti še enkrat. Tečaj poteka v slovenskem jeziku.

Na spletni strani evropske komisije za migracije sem našla ta isti projekt kot primer projekta, ki se financira iz Evropskega sklada za begunce. Trajal je od 1. Avgusta do 30. Novembra 2011, zanj so prejeli 75% od 3501€, izvajal pa ga je Zavod Cene Štupar. (European Commission on Migration and Home affairs pod 'Refugee fund 2008-13')

Osebe z mednarodno zaščito imajo dolžnost spoštovati zakonodajo ter v roku osmih dni obvestiti organe o vseh spremembah, ki vplivajo na uveljavljanje njenih pravic in izvrševanje njenih dolžnosti.

1.5.1.2 Subsidiarna zaščita

Obstaja dvom, da je razlika v podeljevanju ene ali druge oblike zaščite zares v izpolnjevanju pogojev za eno ali drugo. Po mojih opazanjih se subsidiarna zaščita podeljuje v primerih, ko je vojaški konflikt na določenem območju relativno nov in so skupine ljudi, ki skupaj bežijo večje, npr. vse osebe iz Sirije, ki so v zadnjem letu prišle v Slovenijo so dobile subsidiarno zaščito, prav tako Somalijci pred njimi. Ljudje iz Afganistana in Irana po mojih informacijah dobijo status begunca. Dogaja se tudi, da mladoletnim osebam priznajo subsidiarno zaščito za

obdobje, ki jim manjka do polnoletnosti in to ne glede na to iz katere države in na podlagi kakšnih razlogov pridejo.

V oddaji Epilog (25. April, 2015) so opravili intervju z dvema osebama iz Afganistana, Ahmad pripoveduje, da je od začetka prejel subsidiarno zaščito za obdobje treh let, sedaj pa mu je niso podaljšali. V tem času se je zelo dobro naučil slovenskega jezika, izdeloval je dva letnika srednje šole naenkrat, srednjo šolo bo končal letos, v prihodnosti pa si želi študirati medicino ali farmacijo. Aida Hadžiahmetović, osrednja pravnica na področju mednarodne zaščite (Slovenska Filantropija) pove, da je v tistem času v Slovenijo prišlo 15 mladoletnih oseb iz Afganistana in vsi so prejeli subsidiarno zaščito iz razloga mladoletnosti ne pa zaradi razlogov zaradi katerih so v Slovenijo pribežali. Iz tega sklepa, da so se na Ministrstvu za notranje zadeve že takrat odločili, da odločb ob polnoletnosti ne bodo podaljševali. Zgodba se je v času pisanja te diplomske naloge že razvila, v oddaji Svet (POP TV) z dne 15. Julija 2015 so z Ahmadowom opravili intervju v katerem je povedal, da so mu v približno treh tednih po intervjuju v oddaji Epilog podaljšali status še za dve leti potem pa ne ve ali se bo spet znašel v istem postopku ali ne.

Odločba o priznanju ali podaljšanju statusa pomeni dovoljenje začasno prebivanje dokler zaščita traja, vendar ne manj od enega leta. Na vseh ostalih področjih so izenačeni z osebami, ki imajo priznan status begunca. Kako pridejo do bolj stalnega statusa iz zakonodaje ni jasno. Ker v Sloveniji oseb, ki se jim status izteče ne morejo deportirati, ker bi s tem kršili evropsko načelo nevračanja in vrsto mednarodnih pogodb, za druge oblike mednarodne zaščite pa menda ne kvalificirajo, jim podelijo dovoljenje za zadrževanje na ozemlju RS. Prisilno vračanje ljudi v državo izvora je po Zakonu o tujcih (Ztuj-2A, 2014) prepovedano če bi tam »bilo njegovo življenje ali svoboda ogrožena zaradi njegove rase, vere, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnega prepričanja, ali v državo, v kateri bi bil lahko izpostavljen mučenju ali nečloveškemu in poniževalnemu ravnanju ali kazni« (Študija PIC, 2009) Ta opis posledic vračanja je podoben opisu resne škode, ki jo prosilci dokazujejo za pridobitev statusa begunca, ki zajema: a) smrtno kazen ali usmrtitev; b) mučenje ali nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kazen prosilca v izvorni državi; c) resno in individualno grožnjo za življenje ali osebnost civilista zaradi samovoljnega nasilja v situacijah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada. (28. Člen ZMZ, 2011)

1.1.2 Pridobitev državljanstva za osebe s statusom begunca

Zakon o državljanstvu (10. In 12. Člen ZDRS, 1991) pravi:

Pristojni organ lahko, *če je to v skladu z nacionalnim interesom, po prostem preudarku* sprejme v državljanstvo Republike Slovenije osebo s statusom begunca, priznanega po zakonu o azilu, če dejansko živi v Sloveniji neprekinjeno 5 let pred vložitvijo prošnje in če izpolnjuje pogoje iz 1., 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona.

- da ima zagotovljena sredstva, ki njej in osebam, ki jih mora preživljati, zagotavljajo materialno in socialno varnost,
- da obvlada slovenski jezik za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, kar dokaže s spričevalom o uspešno opravljenem izpitu iz znanja slovenščine na osnovni ravni,
- da ni bila pravnomočno obsojena na nepogojno zaporno kazen, daljšo od treh mesecev, ali da ji ni bila izrečena pogojna obsodba na zaporno kazen s preizkusno dobo, daljšo od enega leta,
- da ji ni bila izrečena prepoved prebivanja v Republiki Sloveniji,
- da njen sprejem v državljanstvo Republike Slovenije ne predstavlja nevarnosti za javni red, varnost ali obrambo države,
- da ima poravnane davčne obveznosti,
- da da prisego o spoštovanju svobodnega demokratičnega ustavnega reda, ki je utemeljen v Ustavi Republike Slovenije.

Bivanje je neprekinjeno če oseba ne zapusti Slovenije za več kot 60 dni na leto razen če je s strani slovenske institucije napotena na šolanje, poklicno usposabljanje, zdravljenje ali delo v tujini in v nekaterih drugih pogojih. Šteje se, da je pogoj o osnovnem znanju slovenskega jezika izpolnjen če je oseba končala osnovno, srednjo šolo ali univerzitetno izobrazbo v Sloveniji. Če izpita zmore opraviti na zahtevani ravni mora to dokazovati sama z lastnimi sredstvi. Fizična prisotnost osebe na ozemlju RS se presoja na podlagi njenih poklicnih, ekonomskih, socialnih in drugih vezi, ki kažejo na to, da med osebo in RS obstajajo tesne in trajne povezave.

Zgodi se, da osebe z mednarodno zaščito zapustijo Slovenijo za različno dolga obdobja za namen dela v drugi državi EU, da si prihranijo nekaj denarja, se potem vrnejo v Slovenijo in jo v primeru, da je odsotnost trajala več kot 3 dovoljene mesece poskušajo prikriti. Mladi ženski (28 let) s statusom begunca se je zgodilo, da so jo med krajšo odsotnostjo (2 meseca) vztajno klicali iz Azilnega doma kje je in kdaj se namerava vrniti torej gre sklepati, da se tudi pri dovoljeni odsotnosti iz države nad osebami z mednarodno zaščito izvaja nadzor. Nekateri se dejansko odselijo v drugo evropsko državo čeprav so po treh mesecih tam popolnoma brez dokumentov.

Pod materialno in socialno varnost se šteje neprekinjen dohodek (kot prekinitev se šteje premor daljši od 30 dni) zase in za osebe, ki jih je dolžan preživljati, ki ga je prejemal:

- vsaj 2 leti v višini minimalnega dohodka s pogodbo za določen čas (velja tudi za študentsko delo – ZUJF-C, 2014)
- 6 mesecev v enaki višini z naslova pogodbe za nedoločen čas ali za določen čas če je to prva zaposlitev po šolanju v RS, ki ga je opravil do 28. leta.

Štejejo naslednji prejemki: (naštevam samo tiste, ki na populacijo najbolj aplicirajo)

- prejemki iz pogodbe o zaposlitvi, sklenjene za (ne)določen čas;
- prejemki iz pogodbe o delu ali iz avtorske pogodbe;
- prejemki samozaposlenih, ki kot svoj edini ali glavni poklic opravljajo samostojno dejavnost v Republiki Sloveniji;
- prejemki vrhunskih športnikov in šahistov;
- prejemki verskih uslužbencev, ki so s svojo cerkvijo ali drugo versko skupnostjo v razmerju, ki nima vseh lastnosti delovnega razmerja;

Če vlagatelj prejema dohodke iz vsaj enega od navedenih virov se mu šteje tudi otroški dodatek, dodatek za veliko družino in dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno varstvo. Če je virov več, se seštevajo.

V primeru da je družinskih članov več in v družinah v katerih je zaposlena samo ena oseba (ali zaradi zaposljivosti ali zaradi kulture) je kriterij za dosego ustrezne socialne varnosti zelo visok. Po pričevanjih ene izmed oseb z mednarodno zaščito, ki v Sloveniji neprekinjeno dela

že 5 let vendar še nima opravljenega izpita slovenskega jezika, mora službo obdržati še 6 mesecev od izpolnitve vseh pogojev za državljanstvo kar je povprečno časovno obdobje v katerem oseba prejme odgovor od pristojnega organa. Če zaposlitev v tem času izgubi mora pogoj delovne dobe izpolniti še enkrat.

Nevarnost za javni red je dvakratni (ali več) izrek globe v višini več kot 400€ v zadnjem letu kot kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru ali Zakona o tujcih. Prav tako če je bil prekršek storjen po Zakonu o orožju, Zakonu o pirotehničnih izdelkih, Zakonu o nadzoru državne meje ali Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami – tu višine globe ne omenja.

Taksa znaša 181,22€ za odločbo, 4,54€ za vlogo in 9,06€ za zagotovilo. Skupaj: 194,82€.

Potni list oseb z mednarodno zaščito na naslovnici vsebuje podatek, da je bil izdan na podlagi konvencije z dne 28. Julija 1951 (Ženevska konvencija). Osebam z mednarodno zaščito se ni potrebno odpovedati državljanstvu izvirne države, hkrati pa je v potnem listu, ki ga imajo pravico pridobiti (ZMZ, 2007) pod »Državljanstvo« navedeno »Begunec«. Omenjen je samo kraj rojstva, kot da bi sklepali, da je oseba z mednarodno zaščito izgubila državljanstvo izvirne države s pobegom in mu ga status begunca nadomešča. V primeru, da oseba z mednarodno zaščito državljanstva izvirne države ni izgubila pa s pridobitvijo slovenskega državljanstva postane dvojni državljan. Informacija o tem, da je oseba begunec je navedena tudi na osebni izkaznici. Potni list jim omogoča potovanje znotraj EU, za ostale države so podvrženi pridobivanju vizuma, kar v mnogih primerih pomeni dokazovanje finančne zmožnosti.

1.1.3 Združevanje družin oseb z mednarodno zaščito

Združevanje družin po Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (Ztuj-2A, 2014) poteka po 47.a Členu ki po novem specifično ureja združitev oseb z mednarodno zaščito medtem, ko Zakon o mednarodni zaščiti ureja samo združitev družin prosilcev za mednarodno zaščito.

Za družinske člane štejejo:

- zakonec, registrirani partner ali partner, s katerim begunec živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti;
- mladoletni neporočeni otroci begunca in njegovega partnerja po prvi alineji.
- polnoletni neporočeni otroci in starši begunca, zakonca, registriranega partnerja ali partnerja, s katerim begunec živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, če ga je begunec, zakonec, registrirani partner ali partner, s katerim begunec živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, po zakonu države, katere državljan je, dolžan preživljati;
- starši begunca, ki je mladoletnik brez spremstva.

4. odstavek 47.a člena (Ztuj-2A, 2014) pravi: Izjemoma lahko pristojni organ za družinskega člana šteje tudi drugega sorodnika begunca, če posebne okoliščine govorijo v prid združitvi družine v Republiki Sloveniji. Posebne okoliščine so podane, kadar obstoji življenjska skupnost med drugimi sorodniki, ki je zaradi specifičnih dejanskih okoliščin v bistvenem podobna primarni družini oziroma ima enako funkcijo kot jo ima primarna družina, kar pomeni predvsem pristne družinske vezi med družinskimi člani, fizično skrb, varstvo, zaščito, čustveno podporo in finančno odvisnost.

O primeru Somalijske deklice je Uroš Kramberger v oddaji Epilog (25. April, 2015) povedal, da sta bila Farah in Faysal izjemno razočarana nad slovensko državo, ki ju je najprej povabila, da se v Slovenijo preselita potem pa jima na vseh različnih sodiščih onemogočila združevanje z družino. Leta 2013, ko sta se prvič prijavila za združitev družine tega člana ni bilo, sta pa že drugi naveden primer (prvi je bil primer Ahmada iz Afganistana pod točko 'Subsidiarna zaščita') lobiranja medijev na področju migracij.

Oseba z mednarodno zaščito mora prošnjo za združitev vložiti v roku 90 dni od podelitve statusa in priložiti dokaze, ki izkazujejo družinsko vez in istovetnost njegovih družinskih članov. Če teh listin nima mora podatke navesti sama in podpisati soglasje, da se te podatke posreduje mednarodnim organizacijam, ki so jih primorane varovati. Dovoljenje za stalno bivanje se lahko zavrne če:

- je tem osebam že prepovedan vstop v državo

- obstaja sum, da bodo te osebe ogrožale javni red, varnost in mednarodne odnose RS, da so povezane s terorizmom, nasiljem, nezakonitimi obveščevalnimi dejavnostmi, drogami ali drugimi kaznivimi dejanji oz. če jim je bil v povezavi s tem v šestih mesecih pred prošnjo že zavržen vizum za vstop
- Obstajajo razlogi, da se te osebe ne bodo podrejele pravnemu redu RS
- Obstaja sum, da bodo osebe v času bivanja v RS žrtev trgovine z ljudmi
- Če izhajajo iz območij epidemij nalezljivih bolezni

Če prošnjo vloži kasneje mora družinski član imeti veljavno potno listino, ustrezno zdravstveno zavarovanje in zadostna sredstva za preživljanje v času bivanja v državi oz. mu mora biti preživljanje drugače zagotovljeno najmanj v višini osnovnega zneska minimalnega dohodka. Iz praktičnega primera, ki še ni zaključen vem, da mora oseba vse te pogoje izpolnjevati še preden ji je združitev odobrena in v zameno ne dobi nobenega pisnega zagotovila – stroški, ki s tem nastanejo so v primeru negativne odločbe zamen. Hkrati negativno odločbo v slovenskem jeziku po pošti pošljejo tudi svojcem osebe z mednarodno zaščito v državo kjer prebivajo. Poleg tega pa osebe navadno ob prejemu statusa niso obveščene o 90 dnevnem roku za združevanje družine na stroške države, v primeru moškega iz Afganistana je od svetovalca/ke za begunce prejel informacijo, da bo združitev možna, ko se nauči slovenskega jezika in si pridobi zaposlitev.

Osebe z subsidiarno zaščito se lahko z družino združujejo le, če jim je bila zaščita priznana za obdobje daljše od enega leta, so pa njihovi družinski člani na področju zdravstvenega in socialnega varstva, izobraževanja in zaposlovanja izenačeni z državljani RS. (47.b člen Ztuj-2A, 2014)

2. Problem

S to nalogo zbiram konkretne informacije o življenju oseb z mednarodno zaščito v Sloveniji. Raziskava je nastala na mojo pobudo vendar v kontekstu društva Odnos, ki mi je tudi priskrbelo največ informacij, praktičnih izkušenj in stika z bodočimi intervjuvanci. V teoretičnem uvodu sem pregledala slovensko zakonodajo na področju mednarodne zaščite in z zbranimi izkušnjami iz praktičnega dela že nakazala s kakšnimi ovirami se te osebe soočajo pri urejanju svoje življenjske situacije, raziskovalni del bo v veliki meri dodatek k temu. Zraven me zanima še njihov pogled na možnosti in prostor za spremembe.

Navedene smernice mi predstavljajo okvir raziskovanja, bom pa v rezultatih zajela vse pridobljene podatke, ki se nanašajo na glavno temo – življenje oseb z mednarodno zaščito v Sloveniji. Iz tega razloga tudi nisem navedla hipotez, ki bi jih bilo potrebno potrditi ali ovreči ker pravzaprav podatke zbiram za natančne prikaz oz. poglobljeno razumevanje situacije.

3. Metodologija

3.1 Vrsta raziskave

Izbrala sem empirično kvalitativno raziskavo, ker me zanimajo predvsem stvarni problemi oseb z mednarodno zaščito kot jih sami vidijo zato lahko pričakujem, da bodo zbrani podatki predvsem besedni in ne toliko količinski. Ta raziskava je tudi uporabna za tiste, ki bodo v bodoče izvajali integracijske programe, ker na enem mestu zbere ogromno količino zakonodajnih virov, osebnih izkušenj oseb z mednarodno zaščito in izkušenj društev pri svojem delovanju na tem področju.

3.2 Merski instrument in viri podatkov

Uporabila sem metodi opazovanja in spraševanja. Opazovanje z delno udeležbo predvsem pred izvedbo raziskovalnega dela te diplomske naloge, ko sem na društvu Odnos opravljala prakso ter kasneje prostovoljno delo in si hkrati beležila izkušnje uporabnikov storitev društva v svoj lastni dnevnik. Res je, da uporabnikov društva Odnos nisem obvestila o tem, da bodo njihove izkušnje vključene v diplomsko nalogo vendar ves čas skrbim za anonimnost, poleg tega pa sem jih kasneje z intervjuji, eksplicitno vključila v raziskavo. Predhodni razgovori so mi pomagali oblikovati smernice za kasnejše polstrukturirane intervjuje.

Med raziskovalnim delom te diplomske naloge sem uporabljala delno standardiziran intervju, kar pomeni, da sem si oblikovala 10 vprašanj vendar sem si pustila dovolj prostora za podvprašanja kjer je bilo to potrebno. Uporabljala sem slovensko in angleško verzijo, glede na to v katerem izmed dveh jezikov je bila intervjuvana oseba močnejša. Vprašanja so nastala iz razmišljanj o vseh ravneh življenja oseb z mednarodno zaščito (od najbolj eksistencialnih do bolj abstraktnih, sekundarnih) in na podlagi področij življenja, ki jih ureja zakon, želela pa sem svojim intervjuvancem dati priložnost da se predstavijo kot ljudje s sposobnostmi, veščinami, znanjem, izkušnjami in ne toliko kot begunci oz. osebe z »begunskimi karakteristikami« - sama v tej diplomski nalogi pogosteje uporabljam izraz oseba z mednarodno zaščito, ker upošteva načelo 'people first'.

How much did you know about what your life is going to be here in Europe? What were your fears, hopes and expectations? Did you	Koliko ste vedeli o tem kakšno bo vaše življenje tu v Evropi? Kaj so bili vaši strahovi, upi in pričakovanja? Ste imeli
---	---

have any plans about what are you going to do (job-wise) before you came here? What is standing in the way?	kakšne načrte o tem kaj bo vaša služba tu? Kje so se pojavile težave?
What were the problems you had right after you left Azilni dom?	Kakšne težave ste imeli takoj po odhodu iz Azilnega doma?
Did you stay in the Integration house?	Ste bivali v integracijski hiši?
Do you think you have received enough support to start a new life in Slovenia? What was good, what was bad? What is missing? (financial support, information, help with finding accomodation, help with finding employment, enrolling in school, Slovenian language course, course in Slovenian history, culture and political organisation)	Se vam zdi, da ste dobili dovolj podpore za začetek novega življenja v Sloveniji? Kaj je bilo dobro, kaj je bilo slabo, kaj ste pogrešali? (finančna podpora, informacije, pomoč pri iskanju nastanitve, pomoč pri iskanju zaposlitve, vpis v šolo, tečaj slovenščine, tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve).
Family reunification process.	Proces združitve družine.
Which organisations were you in contact with so far?	S katerimi organizacijami ste bili do sedaj v stiku?
Do you still have the citizenship of your home country? What are the problems you see/had in connection to getting citizenship? What does citizenship mean to you, how is it different than the status you have now?	Imate še vedno državljanstvo svoje države? Kakšne težave vidite v povezavi z pridobivanjem slovenskega državljanstva? Kaj vam državljanstvo pomeni? Kako je drugačno od statusa, ki ga imate sedaj?
If you have any complaints with the support you get from the government, who can you tell this? Who will listen and take your suggestions? Do you wish to have such space? Did you ever think about connecting with other people with international protection to make your situation better?	Če imate kakšne pritožbe v zvezi s podporo, ki jo dobivate, komu lahko to poveste? Kdo vas bo poslušal in upošteval vaše predloge? Si želite takega prostora? Ste kdaj razmišljali o tem, da bi se povezali z drugimi ljudmi z mednarodno zaščito zato, da bi skupaj poskušali izboljšati vašo situacijo?
What is your plan for the future?	Kaj je vaš načrt za prihodnost?
Do you wish to add something?	Bi želeli še kaj dodati?

3.3 Populacija in vzorčenje

Moja populacija so vse osebe, ki so v Republiki Sloveniji pridobile mednarodno zaščito (status begunca ali subsidiarna zaščita) – to je na dan 30. Junija 2015 po podatkih Ministrstva za notranje zadeve 240 ljudi.

Država	M	Ž	Skupaj
Afganistan	20		20
Albanija	1		1
DR Kongo	1	2	3
Eritreja	3	2	5
Indija	1		1
Irak	2	1	3
Iran	25	7	32
Jemen	2	2	4
Kamerun	1		1
Kazahstan	8	4	12
Maroko	1		1
Nigerija	2	1	3
Pakistan	1		1
Ruska federacija	6	3	9
Siera Leone	3		3
Sirija	17	11	28
Somalija	27	16	43
Sudan	6		6
Šrilanka	2		2
Turčija	1		1
Ukrajina	1		1
Zas. Palestinsko ozemlje	1		1
Zimbabve	2		2
ex-YU	32	25	57
SKUPAJ	166	74	240

Starost	M	Ž	Skupaj
0-5	8	4	12
6-14	26	12	38
15-18	6	7	13
19-54	117	44	161
55-65	6	2	8
nad 65	3	5	8
Skupaj	166	74	240

Tabela 3: Seznam držav izvora oseb z mednarodno zaščito

Tabela 4: Starost oseb z mednarodno zaščito

Dne 31.1. 2015 je bilo v Sloveniji skupno 232 oseb z mednarodno zaščito. 44 oseb je bilo vključenih v šolanje, od tega 28 v osnovnošolski program, 11 v srednješolski program in 5 v visokošolski program. Uradno zaposlenih je bilo 18 oseb, od tega 13 moških in 5 žensk. (Osebna korespondenca z svetovalko za begunce Sonjo Gole)

Z zadostnimi finančnimi sredstvi in podporo institucij, ki delujejo na tem področju bi se dalo to raziskavo narediti na celotni populaciji, ker pa je to v zadanem časovnem okviru (marec 2015 – julij 2015) logistično in (brez tolmačev) jezikovno nemogoče sem raziskavo opravila na neslučajnostnem priložnostnem vzorcu osmih oseb katerih skupna značilnost je predvsem mednarodna zaščita. Ker sem želela, da bi bila raziskava čim bolj anonimna sem nekoliko zakrila tudi podatek izvirne države in ga posplošila na regijo. Do svojih intervjuvancev sem prišla po različnih poteh. Z osebo A sem bila v času izvajanja intervjujev partnerski zvezi, preko nje sem prišla do osebe B in osebe C, slednja mi je predstavila osebo D. Osebi E in F sta uporabnika društva Odnos, k osebama G in H pa me je napotila Sonja Gole (svetovalka za begunce z Ministrstva za notranje zadeve). Prvotno sem opravila devet intervjujev vendar sem imela pri intervjuju z osebo I tehnične težave in ga kasneje ni bila pripravljena ponoviti. Želela sem si večje raznolikosti (glej Tabelo 5 spodaj) pri spolu, starosti, izobrazbi, družinskem stanu in regiji, ker bi potem lažje prikazala heterogenost te populacije in pa različne potrebe, ki jih imajo - prevečkrat se to populacijo prikazuje kot homogeno skupino, ki si je podobna po *begunskosti*, ostale individualne potrebe in težave pa so zanemarjene.

Slučajnostno vzorčenje pri taki populaciji je zahtevno, ker mora ministrstvo za notranje zadeve varovati osebne podatke in je z osebami z mednarodno zaščito težko priti v stik če niso uporabniki Društva Odnos ali Slovenske Filantropije. Tudi zato, ker nekateri o tem ne želijo govoriti (še posebej če so že prejeli državljanstvo), ker se pogosto preselijo v tujino in zaradi jezikovnih pregrad. Iskala sem osebe s katerimi se lahko zadovoljivo sporazumevam in čeprav lahko osnovna komunikacija poteka tudi z manj znanja jezika je bil za ta intervju kriterij nekoliko strožji – med osebami, ki so mi bile na voljo sem namerno izbrala tiste, ki so dovolj jezikovno kompetentne za tak pogovor oz. tiste, ki lahko v izbranem jeziku sestavljajo tudi kompleksnejše stavke.

Oznaka osebe	Spol	Starost	Izobrazba	Zaposlitev	Družinski stan	Regija	Leto pridobitve mednarodne zaščite
A	moški	25	Diplomirani inženir	Študent (2. Stopnja)	Samski	Bližnji vzhod	Status begunca 2012
B	moški	36	Srednješolska (ali ekvivalent)	Natakar	V družinski skupnosti z 1 otrokom	Bližnji vzhod	Status begunca 2004
C	Moški	21	Ekvivalent prvim štirim razredom osnovne šole	Dijak	Samski	Bližnji vzhod	Subsidiarna zaščita 2011
D	Moški	31	Ekvivalent prvim štirim razredom osnovne šole	Nezaposlen	Samski	Bližnji vzhod	Status begunca 2014
E	Ženski	28	Ekvivalent prvim štirim razredom osnovne šole	Nezaposlena	V istospolni zvezi	Zahodna Afrika	Status begunca 2014
F	Moški	20	Diplomirani inženir	Nezaposlen	Samski	Južna Afrika	Status begunca 2014
G	Moški	40	2 univerzitetna naslova	Nezaposlen	V družinski skupnosti z 2 otrokoma	Severna Azija	Status begunca 2013
H	Ženska	32	2 univerzitetna naslova	Nezaposlena	V družinski skupnosti z 2 otrokoma	Severna Azija	Status begunca 2013

Tabela 5: Prikaz zbranih podatkov o udeležencih raziskave.

3.4 Zbiranje podatkov

Opazovanje je bilo spontano, v prostorih društva Odnos kjer sem od novembra 2014 naprej opazovala svoja dva mentorja in druge zaposlene pri delu. Uporabniki pridejo tja kadar imajo problem z finančno pomočjo ali potrebujejo pomoč pri iskanju namestitve, zdravnikov etc. Včasih pridejo tja tudi zaradi neobičajnih/izrednih situacij pri katerih potrebujejo zagovornika in večinoma sem si beležila take dogodke, vendar ne dobesečno, samo vsebinsko. Opazovala sem tudi zdravnike, socialne delavce, najemodajalce in druge osebe v interakciji z njimi in od tu izhaja večina mojega praktičnega znanja pred izvedbo raziskovalnega dela te diplomske naloge.

V raziskovalnem delu sem opravila 8 približno uro do uro in pol dolgih intervjujev, štiri individualno (osebe A, B, E, F) in štiri v dvojicah (osebi C in D skupaj ter osebi G in H skupaj). Pri osebah C in D je bilo to potrebno zaradi prevajanja – oseba C je prevajala za osebo D, pri osebah G in H pa sem to izvedla na ta način iz praktičnih razlogov, ker sta v zakonski zvezi in živita skupaj. Pri obeh intervjujih v dvojicah je ena izmed oseb govorila občutno več kot druga. Ko je oseba C prevajala za osebo D se je dobesečnost izjave izgubila, ker mi je samo povzela bistvo povedanega. Pri osebah G in H pa je na večino vprašanj odgovorila oseba G, oseba H pa je občasno kaj pridodala ali potrdila. Vsi intervjuji so potekali v Ljubljani, ali na domačem naslovu oseb, v prostorih društva Odnos ali v mestni knjižnici in sicer v časovnem obdobju od sredine aprila do konca meseca maja 2015. Z vsemi osebami sem se o času in kraju pogovora dogovorila po telefonu, telefonske številke sem dobila od oseb, ki so intervju že opravile, od društva Odnos ali od Sonje Gole (svetovalka za begunce) – seveda z predhodnim privoljenjem dotičnih oseb. Vsem sem predhodno razložila kdo sem, zakaj to počnem in za koga. Zatrdila sem jim, da nisem v povezavi z ministrstvom, da bo intervju kar se da anonimen in da jih ne bom spraševala o razlogih na podlagi katerih so pridobili mednarodno zaščito ker to ni fokus moje raziskave, seveda pa mi lahko to zaupajo če želijo. Vsak intervju sem s soglasjem intervjuvancev zvočno posnela na računalniški program Audacity, si ga kasneje predvajala in prepisala. Nobeden od intervjuvancev ni zavrnil sodelovanja zaradi snemanja zvoka, po mojih opažanjih so na mikrofona hitro pozabili, ko se je pogovor razvil. Vsi so vprašanja prebrali preden sem začela s snemanjem in imeli so možnosti postavljanja dodatnih vprašanj glede intervjuja če so želeli.

Pogovor je bil bolj sproščen s tistimi sogovorniki s katerimi sem bila predhodno že v stiku – teh je kar večina (oseba A, B, C, E, F), s tistimi, s katerimi sem se srečala prvič (D, G, H) je bil pogovor nekoliko bolj formalen. Opazila sem, da je bilo tistim, ki so navedli samo osnovno ali srednješolsko izobrazbo ob tem nekoliko neprijetno, na vprašanje o zaposlitvi so mi nekateri na nekoliko opravičujoč način odgovorili, da so nezaposleni. Zgodilo se je, da je intervjuvana oseba ob pripovedi dobila solzne oči ali da so kretnje postale hitrejše, jakost glasu pa višja zaradi jeze. Vsi intervjuvanci so se v različni meri na vsebino pogovora odzvali čustveno. Možnost, da mi lahko povedo o svojem življenju se je nekaterim zdela pomembna, ker se zavedajo kako skrite so njihove težave pred očmi Slovencev. Razumela pa sem tudi, da nekateri še sedaj ne morejo verjeti v kakšnih situacijah so se znašli zaradi svojega statusa, kot da še vedno dvomijo, da bi jih država Evropske unije bila zmožna postaviti vanje.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Podatke sem obdelala kvalitativno. Ko sem prepisala vse intervjuje sem jih združila v en dokument in v njih označila dele (stavke, odstavke), ki so bili zgovorni sami zase in so vsebovali informacije v zgoščeni obliki. Ponekod kjer je bilo bistvo raztegnjeno čez več stavkov sem tudi združila dva dela stavka v eno enoto kodiranja brez, da bi izjavo vzela iz konteksta. Naše pogovore so vodila vprašanja, ki sem jih sestavila za delno-standardiziran intervju vendar so se odgovori nanje včasih znašli pri drugih vprašanjih zato sem intervjuje kodirala celostno, neozirajoč se na to, pod katerim vprašanjem se koda nahaja vendar sem si pri naslednji točki zapisala na kaj se nanaša če to ni bilo takoj razvidno.

Ko sem sestavila seznam vseh enot kodiranja sem jih označila z oznako osebe, ki jo je izrekla in z zaporedno številko. Tem enotam kodiranja sem nato s posploševanjem pripisovala širše pojme glede na področje na katerega se nanašajo (odprto kodiranje) in nastalo je 12 širših kategorij. Pri nekaterih izjavah sem se morala odločiti kateri del bo poglobljen, ker bi izjava lahko spadala v dve različni kategoriji, v vsakem primeru pa bodo med rezultati omenjeni podatki iz obeh delov izjave. Iz tega razloga sem med procesom abstrahiranja nekatere enote kodiranja razbila na dva dela – če je prvi del označen z npr. K12) je drugi del označen z K12.1). To pa zato, ker sem imela seznam enot že narejen in če bi hotela narediti novo enoto bi morala popraviti oznako pri vseh. Pod vsako izmed 12 kategorij sem naredila seznam enot,

ki tja spadajo in potem znotraj posamezne kategorije določila podkategorije – torej sem združevala pojme glede na to o čem točno govorijo znotraj posameznega področja.

Na koncu, ko so bile vse enote kodiranja hierarhično razvrščene po kategorijah in podkategorijah sem kategorije uredila po vrsti kot si po mojem mnenju prioriteto sledijo v življenju oseb z mednarodno zaščito. Od najbolj eksistencialnih (npr. finančna podpora) do bolj abstraktnih, sekundarnih (npr. možnosti in prostor za izboljšanje situacije). Dobila sem sledeč razpored kategorij:

1. Finančna podpora oseb z mednarodno zaščito
2. Nastanitev oseb z mednarodno zaščito
3. Šolanje oseb z mednarodno zaščito
4. Zaposlovanje oseb z mednarodno zaščito
5. Slovenski jezik
6. Socialna mreža
7. Državljanstvo
8. Želje oseb z mednarodno zaščito
9. Doživljanje lastne življenjske situacije
10. Viri pomoči
11. Odnos Slovenije do oseb z mednarodno zaščito
12. Možnosti in prostor za izboljšanje situacije

4. Rezultati

4.1 Finančna podpora oseb z mednarodno zaščito

Večina intervjuvancev (kar pet od šestih, ki so na vprašanje odgovorili) je višino finančne podpore ocenila za neustrezno rekoč, da s tem zneskom ne morejo preživeti (*»Problema samo ena, ja seveda ta denar ni velik in preživeti s tem ne moreš«*) in da si z njim niso mogli pokriti niti stroškov nastanitve (*»Tudi za najemnino sem mogel sposodit, da lahko nekje živim.«*) Eden izmed teh petih ocenjuje druge olajšave kot pozitivne (*»Tudi plačava samo neki procent za vrtec, sva plačala 10%, to seveda plus, zelo dobro.«*), šesta oseba, ki je na vprašanje odgovorila pa je edina finančno podporo ocenila kot zadostno (*»Jaz mislim, da je bilo to dovolj za nekoga, ki hoče pač na novo živeti.«*). Našteli so kar nekaj ovir in primerov manipulacije pri korištenju pravic, ki jim po zakonu pripadajo. Zaradi napačnih in nepreverjenih informacij pristojnih organov je prišlo že do neupravičene ukinitve socialne pomoči (*»Mojo socialno so ukinili samo zaradi tega, ker je en inšpektor je slišal, da jaz tekmujem na črno in denar služim. Pač nobenega dokaza niso imeli in pač nobenega denarja na mojem računu ni bilo in zato so za pol leta prekinli mojo socialno.«*), do neupravičenega zmanjšanja socialne pomoči (*»They said I am getting money from Filantropija but I am not and Filantropija appealed against it. But they still insist that I am getting money from Filantropija but it was actually the money from the ministry.«*, *»Then they said on CSD that I don't have a contract, that I am not paying house rent but I have it and I have an address.«*), do poskusov izplačevanja socialne pomoči kot da gre za skupno gospodinjstvo čeprav se ta sorodstvena povezava na področju združevanja družine ne bi štela (*»When we came out of Azilni dom, they said me and my brother are family so they paid for the flat as a family. They knew they have to give us the rent money separately because both of us were adults.«*) in do pogojevanja pravic (*»Nisem si pa mogel zbirat kdaj grem na tečaj, če ne bi šel na tisto jezikovno pomoje socialno bi prekinli.«*).

4.2 Nastanitev oseb z mednarodno zaščito

Pri iskanju nastanitve se osebe z mednarodno zaščito soočajo z finančnimi (zgoraj) in administrativnimi ovirami na eni strani, ker morajo najti nekoga, ki oddajanje stanovanja tudi prijavlja (*»Itak nisem najdel nobenega, to je še vedno ful težko, dobit koga lastnika, da daje najem kakšno sobo ali stanovanje in da tudi stalno prijavi.«*), problem je lahko tudi vpletenost ministrstva (*»I told him that the ministry is paying me and he said he doesn't want to have*

anything to do with the ministry.«) hkrati pa se soočajo z diskriminacijo in rasizmom s strani najemodajalcev (*»They ask what is your job and you say nothing, they ask do you have the documents and we said yes and when they find out that we are refugee they say no, we don't want to rent you house.*«). Eden izmed vprašanih je s tem imel manj težav šele, ko ga je legitimiral študentski status (*»When I am a student there is no problem because I don't say I am a refugee.*«). V Integracijski hiši ni nikogar, ki bi pomagal pri integraciji (*»Zame je blo dobro samo še zmeraj si nekako prepuščen sam sebi tako da fajn bi bilo če bi bil tam nekdo v obliki vzgojitelja ali kaj podobnega...*«) zato je samo ime nekoliko zavajajoče, sploh pa so mi trije intervjuvanci povedali, da jim nastanitvene zmogljivosti ministrstva niso bile na voljo (*»There is one integration house in Ljubljana and they give it to the teenagers not to adults...they said its busy with the teenagers so you can't stay there.*«). Včasih jih ponudijo družinam če ne uspejo najti druge namestitve vendar le za pol leta.

4.3 Šolanje oseb z mednarodno zaščito

Takoj prva ovira je, da v Sloveniji ni veliko programov, ki bi potekali v neslovenskem jeziku (*»The language – the system of education in Slovenia is mostly in Slovene language, there are only a few programmes you can take in English.*«) in tudi če nekoga sprejmejo vedoč, da ne obvlada slovenskega jezika na univerzitetni ravni tem študentom znotraj fakultete primanjkuje podpore, ker izven točno določenih programov ni veliko mednarodnih študentov (*»my faculty I do not have any support and my faculty is in Slovenian language and I don't understand Slovenian very good so its very difficult and there is no organization or somewhere to help me except Filantropija and my classmate.*«). Ne glede na to, da naj bi bile osebe z mednarodno zaščito na vseh ravneh izobraževanja izenačene z državljani RS se tako kot pri pravici do bivanja v študentskih domovih to v praksi ne upošteva (*»Ko sem bil jaz tukaj na faksu, in so rekli na ministrstvu suuuper pomaga dobit državljanstvo pa to ne, ma kje? Ko sem jaz šel na ministrstvo, da vprašam če lahko dobim stipendijo so rekli da ne.*«), poleg tega pa se študenti z mednarodno zaščito ob študiju soočajo s hudimi eksistencialnimi težavami (*»Potem sem se vpisal na fakulteto za šport, ker je to moja smer in lahko tam študiram naprej. Nisem končal, ker sem imel velik težav z jezikom pa tudi finančno, ker sem moral zraven delat in zato pač nisem mogel dokončat.*«). Nekaj dobrih praks podpore pri študiju so našli pri ministrstvu (*»Ministry give me free bus card till when I will 26 and if I need some book, Filantropija will copy it for me. I also had to pay 30 euro per year and Ministry said they can not pay that but*

Filantropija paid it. When I was applying for university, Ministry translate all document that I need for free.»)

4.4 Zaposlovanje oseb z mednarodno zaščito

Večina od intervjuvancev je v Slovenijo prišla z neko idejo o samozaposlitvi vendar so pri tem naleteli na mnogo ovir. Včasih že dolgotrajna neaktivnost med bivanjem v Azilnem domu povzroči upad delovne sposobnosti (*»Before I played professional football but I was lying long time in Azilni dom, when I came out I wasn't in a good situation from body to do that.«*) potem pa je tu še pomanjkanje začetnega kapitala (*»The problem is that nobody support you, there is no money that you can save for your business...you can't get any credit to open your business...also if your business doesn't go, there is no chance that you get up again. So it's so scary to open your business.«*), izguba socialne podpore za čas ko bi bilo podjetje v začetnih fazah (*»Da bi dobro delali v podjetju potrebujemo minimalno pol leta, ponavadi leto, dva leta.. Ampak ne, če bi nas blo samo mož in jaz potem druga zgodba ampak dva otroka in...ni odvisno od nas. če izgubili bi mi to denarno pomoč kako bomo preživeli.«*) in dejstvo, da mora oseba za odprtje določene dejavnosti imeti tudi določeno izobrazbo (*»In mi pogledali zakonodajo, če želiš podjetje, ki se ukvarja s turizmom moraš imeti licenco, neko izobrazbo in ja potrebuješ višjo izobrazbo ampak direktno v turistični dejavnosti. In vprašali mogoče imate kakšne kurse, kakšen tečaj, da bi dobili to izobrazbo...in imajo ampak ni brezplačno, za denar lahko najdeš.«*). Zavedajo se tudi slabe ekonomske situacije Slovenije (*»I just feel like...I don't see any job coming because I've seen some people, some African or some Arab, 5 years, 4 years, they don't have a job. Do they think I am fool? Slovenian citizens don't have job and an Arab will have job?!«*, *»I didnt have the student status so it was very hard to find the job and all our applied was rejected by companies.«*) ali pa neuporabnosti njihove izobrazbe za naš kulturni in politični prostor (*»Jaz pravnik ampak naše pravništvo v Sloveniji ni uporabno, tudi druga višja stopnja, to je inženir strojnik ampak nažalost ni veliko dela po tej specialiteti. Moja žena je tudi kulturolog in zgodovina naše države. Drugi poklic pa je financist, management, to lahko še uporabljamo v Sloveniji.«*). Eden od intervjuvancev je prepričan, da se službo, ki plača račune še vedno da dobiti (*»Če imaš glavo, imaš roke, imaš noge...najdeš službo. Ja mogoče ni tako kvalitetno in ni tako dobro plačano ampak za stanovanje tudi v Sloveniji najdeš službo.«*), omenil pa je tudi nestalnost programov spodbujanja samozaposlovanja (*»Ko smo mi prišli na zavod so dali subvencijo če odpreš svoje podjetje, ni*

bilo 100% ampak dobili bi 5000€ in ko smo mi začeli delat so to subvencijo zaprli.«). Na temo dolgotrajne brezposelnosti je ena izmed vprašanih pojasnila povezavo, ki jo vidi med brezposelnostjo in kriminalom (*»That is why you see people end up in crimes because they find it's more easier. But I don't want to be in that way.«*).

4.5 Slovenski jezik

Mnenja o kakovosti tečaja slovenskega jezika se delijo na zelo pozitivna, rekoč, da so imeli dobre izkušnje z učitelji in da jim je tečaj pomagal na večih področjih kot samo na jezikovnem (*»It was really great; it helped me to get a lot of basic knowledge I need in my daily life.«*, *»Tečaj je super fantastičen, ne vem koliko izkoristili ur ampak ja to je bilo zelo...Vsi profesorice, jaz z njimi zadovoljen, ker ja zelo dobro govorili slovensko, veliko pomagali tudi pri našem življenju če imaš kakšno vprašanje to ni problem za pomagati.«*) in na zelo negativna, rekoč, da so bili učitelji nekompetentni in zato tečaja niso opravili do konca (*»Pomoje so izbrali najbolj poceni zavod oziroma inštitut za učenje slovenskega jezika, to je bila ena starejša gospa, sva bila midva edina, štiri ure smo imeli in je bilo res dolgočasno. Moraš imeti neko družbo, neko skupino ljudi, ko se lahko pogovarjaš z njimi pa na tak način napreduješ in te mora popraviti ta profesorica. So rekli da moram zdaj jiti pa sem rekel, da jaz odstopim, sem rekel da ne rabim če pač ne gre drugače ane.«*, *»Teacher who teach Slovenian didn't know how to teach to the foreign, she knew how to teach to Slovenian people.«*). Glede na to, da si praviloma ne morejo izbirati kdaj bi tečaj opravljali sta mi dva od vprašanih pripovedovala o stiski skozi katero sta šla ob istem času kot je potekal tečaj in kako je ta resno vplivala na njuno sposobnost učenja (*»Ampak skoraj nič nisem mogel se učiti, ker sploh nisem vedel kaj je sklon pa lih tisti čas sem bil v Azilni dom in sem iskal stanovanje in so tudi mi rekli, da če ne najdem stanovanja me vržejo ven. In s tem stresom res nisem mogel učiti.«*, *»I'm not ready, when I'm ready I will come. I have a lot now, I have problem with my child, with my family, with my mother, with my brother, I don't know where they are. I have a lot to deal with already, not now please. I want to go to school, I love school but not now.«*). Zaradi bližine ali oddaljenosti slovenskega jezika nekaterim jezikovnim skupinam je izpit slovenskega jezika lahko različno zahteven za različne ljudi (*»Once I see this guy from Congo, he did this exam 8 times, these 8 times took him 8 years. 8 years out of your life, what do you think you have left? Nothing!«*), kot kaže pa je izpit tudi zadnja postaja učenja jezika kajti po njem niso več upravičeni do brezplačnih ur (*»Od zavoda smo pridobili še 150 ur*

ampak jih zdaj ne moremo izkoristit, ker imamo opravljen izpit.«). Dva od vprašanih sta poudarjala kako pomembno je znati jezik države v katero si se preselil za vsa področja življenja (*»Mislim, da je znanje jezika najbolj glavna stvar, ker brez tega pač ne moreš nič naredit.«*, *»Samega sebe vidiš kje si v tem sistemu če znaš jezik.«*), še posebej za zaposlitev (*»Da lahko dobiš ti zaposlitev moraš najprej znati jezik.«*, *»Ker sam ne zna dovolj jezika, da bi se šel sam pozanimat do teh zavodov ali pa direktno do delodajalcev.«*). Tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve je za polovico popolnoma neznan (*»I have never heard of it.«*), eden naj bi se udeležil izleta pod prisilo, ker je prejel informacijo, da je udeležba obvezna če želi kasneje pridobiti državljanstvo vendar je zanj slišal prepozno (*»Notri na ministrstvu mi je eden rekel, da imajo dva dni za slovensko kulturo in vsa mesta bodo pokazali in če ne nekdo ne gre ne dobi državljanstvo. In na silo so morali iti tisti vikend, dva dni pogledat kje je Kamnik, Škofja Loka, pa tista jama v Postojna.«*), eden pa je ta tečaj razumel kot del tečaja slovenskega jezika med katerim so obravnavali določene teme (*»To nekaj bilo, ja seveda, to kako nastala država Slovenija, kdaj dobila samostojnost. To smo imeli na Štuparju ja, to je vse notri v tečaju slovenščine, smo imeli ure za državo, veliko imeli. Povedali vse regiji Slovenije, neki tradiciji, za zgodovino, to bilo dobro, neki stvari niti Slovenci ne bi vedeli.«*).

4.6 Socialna mreža

Družina kot primarna socialna mreža ostaja pomemben faktor v življenjih oseb z mednarodno zaščito, ne glede na fizično distanco. Za tiste, ki ne vedo kje se njihovi družinski člani nahajajo predstavlja vir stresa (glej točko 4.5 v osemnajsti vrstici), lahko pa služi kot vir finančne podpore (*»Yeah, I miss my mom, I miss my brother so much and I'm fighting so hard to get to them. I'm working on it with my friends and loved ones, they are really helping me because if I get my mom, my brother, they can sponsor me in education.«*, *»Moj brat malo pomagal, premislil je tudi odpreti podjetje tu, raziskujemo ali bo zanimivo to delo ali ne. Če bi to šlo potem bi lahko on zaposlil mene kot delavca, jaz bi delal v njegovem podjetju.«*) ali kot vir psihične podpore, ki je enako pomembna (*»I am not well settled in my mind and in my thought because of family issues because it is really difficult for someone to be far away from home and far away without no family to be around you. If you have close family around you they might be giving you a spirit of motivation and strength to keep on going.«*). Poleg omejene definicije pravih družinskih vezi in upravičenih združevanj zakon otežuje postopek

združevanja družine še z dolžino in zavlačevanjem postopka (*»I start one year and half ago and all the time they were passing me to each other, from lawyer to counsellor of Ministry. I ask one person in Filantropija and she said that in 2015 there will be new law that you can apply it. And I apply and still I am waiting.«*), z nesmiselnimi stroški postopka (*»I had to pay the insurance before the decision maker, make the decision. There is not any advantage to pay the insurance for person who is not in Slovenia yet.«*), hkrati pa si niso na jasnem, katere stroške morajo pokriti sami (*»I ask them if they need the translation of document and counsellor of Ministry said no, we have to do it with ourselves. When I got the original document they said you have to translate it by yourself. Each paper its 30€ so there was 30 page and it was like 900€ that I had to pay.«*).

Poleg tega, da so ob prihodu v Slovenijo daleč stran od družine si morajo ob odhodu iz Azilnega doma ponovno zgraditi tudi novo mrežo prijateljev, ki bodo njihovo situacijo sposobni razumeti (*»Nisem imel družbe v kateri bi bili isti ljudje kakor jaz, da bi imeli isto situacijo kakor jaz.«*) oz. jim bodo lahko z njo zaupali (*»When I moved out I didn't have anybody to talk to, nobody to trust, nobody to confide on. If you're going to have a friend to understand you, the person have to be able to trust you and you have to be able to trust the person. So there was nobody like that and it was really really really very difficult.«*). Prijateljstva, ki so si jih ustvarili med ljudmi, ki niso v Sloveniji na podlagi mednarodne zaščite so se izkazala za dragocena zaradi pomoči, ki so jo od njih prejeli (*»Lahko se pogovarjaš s svojo partnerka ali z najboljšimi prijatelji, pač par prijateljev, ki sem imel tukaj so mi res ful pomagali, da se vpišem na fakulteto za šport, še vedno smo prijatelji, družinski prijatelji.«*, *»Smo dobili slovenski prijatelji, ki nam pomagali zato ni potrebovali pomoči.«*) čeprav včasih niso vedeli kako se lotiti vzpostavljanja stikov (*»The other problem when I move out of Azilni dom is how to meet people, meet friends, people who could help you along the way if you have some problems or if you need some information.«*). Stike z drugimi osebami z mednarodno zaščito vzdržujejo zato, ker se med seboj razumejo zaradi podobne situacije (*»I can only make friends with asylum seeker because they have tasted pain and when I say something they understand what I am talking about.«*), zato, ker si lahko nudijo medsebojno pomoč ali informacije (*»Ne nisem razmišljal, da bi se povezali ampak dosti sem pomagal, dosti dam nasvet ali razložim prijateljem ki prosijo za državljanstvo.«*, *»Večino informacij ti dobiš preko drugih prijateljev, ki so že tukaj in so že dobili status, tudi zaradi*

jezika je bilo lažje, ker ne rabiš tolmača.«) ali pa preprosto zato, da skupaj preživijo nekaj časa in se podružijo med seboj (*»Sometime we have like a get-together in Odnos but once in a month or twice, it depends. We also spend time together on weekends and have a football tournament. Play football and have fun, feel relief of some stress and some problems, you know.«*)

4.7 Državljanstvo

Intervjuvanci ocenjujejo slovensko državljanstvo za skrajno nedosegljivo, oziroma imajo občutek, da Slovenija državljanstev ne želi podeljevati in je zakon tudi napisan na način, da prijaviteljem to pot otežuje. (*»I don't know about others but I think that within law it is impossible to get it. A lot of foreigners agree that they don't want to give it to anyone. For them it's just like the wasting of time.«*, *»The way they put the law it's like they don't want to give us the citizenship.«*). Eden od vprašanih je pridobitev slovenskega državljanstva označil celo za dogodek podoben ponovnemu rojstvu (*»Za slovensko pa to je najtežja stvar, ki jo človek lahko v življenju doseže, jaz mislim, da se človek, ko dobi enkrat slovensko državljanstvo počuti kot da je še enkrat rojen, da bi moral biti ful vesel.«*). Ista oseba je glede pogojev, ki jih je mogel izpolniti za državljanstvo povedala, da pravzaprav to sploh ni odvisno od tega koliko kandidat zanj kvalificira temveč je to bolj odvisno od subjektivne presoje inšpektorja (*»Za državljanstvo je ful pomembno kdo je tvoj inšpektor, a te ima rad, a si ti všeč njemu ali nisi všeč ne...če ne pač dolga pot te čaka, če pa ja pol res kratka pot te lohka čaka. To je ful odvisno od njih.«*).

Glede zahtevane delovne dobe dveh let z pogodbo za določen čas, pol leta s pogodbo za nedoločen čas oz. dveh let študentskega dela so povedali, da je ta pogoj skorajda nemogoče izpolniti glede na današnje stanje slovenskega trga delovne sile (*»The language is ok, that we have to pass the language but other thing is that we have to work as an unlimited contract for 6 months. That is impossible, even Slovenian citizen can't have that kind of job. Or 2 years without any pause between that. If you work like 1,5 year and then you have more than 30 days pause between these two again you have to work for 2 years.«*). Eden od intervjujancev je prepričan, da je bistvo samo v plačevanju davkov, tudi to kaj oseba počne – če je le legalno državi ni pomembno (*»A je boljše, da sem en čist navaden delavec, da dobim državljanstvo ali če študiram pa končam pa nekaj naredim? Ne to nič ne pomaga, samo je važno, da dobiš*

denar, pa da daš tiste davke in karkoli si, ni važno.«). Ista oseba je našla pot okrog tega pogoja tako, da se je formalno zaposlila v podjetju in sama plačevala prispevke – predvidevam z delom na črno, prijatelj pa mu je pri tem pomagal s štipendijo, ki je eden izmed dohodkov, ki se štejejo pri pridobitvi državljanstva (*»Jaz pa sem imel enga prijatelja, ki je mene tako formalno zaposlil, ampak samo, da dobim državljanstvo. Ker sem se jaz zaposlil v tisti firmi formalno, on je plačal dve leti štipendije, kar tako, kot kadrovska. Kot športnika me je financiral, kot sponzor.«*). Pogoj za državljanstvo je tudi da oseba ne predstavlja nevarnosti za javni red in mir in čeprav se zdi ta člen smiselni, se zgleda interpretira preveč ozko, kot v primeru osebe, ki je na državljanstvo čakala dlje zaradi pripomočka za treniranje borilnih veščin s katerim so jo ujeli na meji (*»Enkrat na meji na Hrvaškem smo šli na tekmovanje in v mojem avtu so našli nunchake...ampak na žalost so rekli, da to je hladno orožje in tri leta moram počakat, da se s policijske postaje zbriše in takrat šele lahko prosim za državljanstvo. Ko sem dal prošnjo za državljanstvo so rekli še eno leto moram počakat, da se tisto s policijske zbriše. In še vedno sem tisto leto moral dobiti plačo, še vedno sem moral biti zaposlen in ne bi smel narediti nobenega prekrška, da lahko dobim državljanstvo.«*). Nasplošno je izogibanje kakršnim koli prekrškom za osebe z mednarodno zaščito, ki se želijo prijaviti za državljanstvo vedno prisoten stres (*»I am afraid about breaking the law by accident all the time.«*), ker zakonov ne poznajo enako dobro kot Slovenci. Sprašujejo se tudi zakaj mora biti oseba v Sloveniji zato, da se lahko prijavi za državljanstvo pet let (*»Potrebno je delati, to normalno, zdaj upam najdem delo ampak za nas, nerazumljivo zakaj država potrebuje pet let.«*).

Na vprašanje kaj jim državljanstvo pomeni sem dobila pričakovane odgovore. Najpomembnejša se zdi možnost potovanja z evropskim potnim listom ter zaščita, ki jo prinaša (*»Če bi jaz imela potni list slovenski jaz bi bila bolj zaščitena, zdaj jaz nisem državljanka domače države niti Slovenka, nekaj med. In to mi strah če bi jaz šla domov in bi tam vprašali kaj to pomeni... imam tam tudi sorodnike in starše in če zgodi kakšna nesreča kako bi mi šli. Tudi vem, vsi državni Evropejske unije zelo skrbi za svoje državljane če se z njimi zgodi kakšna nesreča v tujini.«*), odprejo se možnosti dela in življenja kjerkoli po svetu (*»My girlfriend live in Norway, if you have citizenship, you can get work easily. So I think this is more of an opportunity than what I have now.«*, *»When you have a Slovenian citizenship you have equal right as European citizen so you are entitled to live in any European country,*

you are entitled to travel to different countries around the world where they have visa exceptions for European passports.» hkrati pa so ob prekrških podvrženi istim kaznim kot slovenski državljani (*»Pa tretja stvar, ki je ful pomembna, takrat smo morali res ful ful pazit, da ne pride do kakšne napake ane. Tudi zunaj na ulici so nam težili na grd način ampak smo morali biti tiho ane, ker karkoli če bi bilo narobe nikoli ne bi prišli do državljanstva. S polcaji, ko greš, tam prvo vidijo, da si tujec in si kriv. Dandanes, še vedno isto ane, ampak pomaga da samo lahko kazen plačaš, da ne gre še v hujše kazni. To res ful pomaga.»*). Moteče pa so lahko tudi vsakodnevne ovire kot je nakup računalnika na obroke (*»You are not equal to Slovenian citizen, I wanted to buy a computer in Harvey Norman for monthly paying and because I wasn't citizen they didn't give me the chance. You can't travel with this travel document they give us to where you want.»*).

Zares težaven dostop do kakršnegakoli stabilnega statusa pa imajo osebe s subsidiarno zaščito, ki jim ob nepodaljšanju statusa grozi izgon (*»Jaz sem dobil subsidiarno za obdobje 3 let s tem da se niso strinjali, da bi podaljšali. Še vedno imam pravico jit k zdravniku ampak moram biti pač v Sloveniji, ne morem zapustit države drugače bi bil ilegalen v drugih državah.»*). Oseba opisuje dovoljenje za zadrževanje, ki je posledica tega, da jo zaradi evropskih direktiv v določene države ne smejo deportirati. Vse poti do stabilnejših statusov so bolj odvisne od sreče oz. nekih zunanjih okoliščin kot od sposobnosti osebe, ki se jih trudi pridobiti (*»Možnosti, da jaz pridem do stalnega statusa je veliko, ena izmed njih je to, da se poročim z domačinko, druga je to da najdeš nekoga, ki ti podpiše garantno pismo in reče, bom jaz garantiral za njega, da bo on lahko ostal tu, da bo priden.»*).

4.8 Želje oseb z mednarodno zaščito

Z vprašanji sem po naključju pridobila podatke o tem kako se njihove želje spreminjajo po prihodu v Slovenijo oz. po tem, ko jim je neka osnovna zaščita pred smrtjo, mučenjem, pregonom ali kakšno drugo vrsto nasilja zagotovljena v smislu da vedo, da ne bodo deportirani. Sprva si želijo predvsem zaščite, varnosti, preživetja (*»At first my expectation was safety and then to have a good life.»*, *»Meni je bila glavna stvar zaščita, da greš nekam, da ti ne bo treba več biti v strahu, da lahko živiš nekje v miru.»*) šele potem boljšega življenja kot so ga imeli prej. Ne dosti kasneje se pojavi želja po neodvisnosti (*»Za njega je najbolj pomembna stvar to, da mu pomagajo pri iskanju zaposlitve, da se čimprej zaposli in postane*

neodvisen od pomoči.«, »I don't want to depend on anybody, on a government or whatever, I don't want to go and beg, I have my two hands I can work.«), predvsem si želijo možnosti da z lastnim delom poskrbijo zase (»Please give us the right to go out there and work to take care of ourselves.«).

Načrte za prihodnost imajo različne, eden si želi razvoja na področju izobraževanja nasplošno (»Tako da moj načrt je zaenkrat to, da se čim več izobražujem na kakršnemkoli področju.«), eden si želi profesionalnega razvoja na področju migracij zaradi izkušnje, ki jo je sam doživel (»My first plan is to have European citizenship; my second plan is to reunite with my family. And thirdly is for me to go to school to study to become a lawyer and see how I can fight for other people who were denied their rights.«). Eni si želijo lastnega podjetja (»Zdaj imam idejo odpreti podjetje, ki bo ukvarjalo z turizmom, da bi oni sem prišli, da bi pomagali z rezervacijo kapacitete, da bi poznali lokacije.«), opravljanja sanjskega poklica za katerega so se še vedno pripravljani boriti (»I have two things I am dreaming to be in my life. I wanna be a writer and I wanna be a stylist – anything that has to do with fashion. That is why I am fighting to work because I have a dream that I want to complete.«), zapustiti Slovenijo in nadaljevati svoje življenje drugje rekoč, da ne vidijo druge izbire (»I have a plan to finish my Master here, and if I will be not tired I will apply for Phd. I don't plan to stay in Slovenia, they push me to go out, it's not that I want to go.«) še eden pa trenutno načrtov ne dela, ker pravi, da je od pridobitve statusa že veliko dosegel (»Od takrat, ko sem dobil status pač družino imam, otroka imam, punco imam, stanovanje smo kupili. Od zdale naprej res ne vem, mogoče bomo tukaj, karkoli se bo zgodilo čakam da me val odpelje, nič ne načrtujem.«).

4.9 Doživljanje lastne življenjske situacije

Dva intervjuvanca sta opazila, da sta bila že od začetka prepuščena sama sebi ne glede na to, da je štartna pozicija zelo težka za osebe z mednarodno zaščito, sploh pa če v novo državo pripotujejo same in mladoletne (»To te kar pustijo nekam in pol pričakujejo, da boš ti kar naenkrat cvetel pa boš vse znal, vse urejal.«), pa tudi če oseba ni mladoletna je izselitev iz Azilnega doma lahko pravi šok (»Od začetka je res malo kriza, ker ostaneš spet sam, to je bilo res hudo šokantno, ker ostaneš sam in moraš začeti spet živeti.«). Ena oseba je mnenja, da dolgoročna neaktivnost kot je brezposelnost vpliva na delovno sposobnost v prihodnosti (»Sweetheart listen, if somebody doesn't work for 5 years the laziness is in that person and he

cannot work anymore, that's the truth!«). Eden je omenil pomanjkanje občutka varnosti glede stabilnosti svojega statusa – boji se, da bi mu ga odvzeli če bi se situacija v njegovi izvorni državi navidez poboljšala in bi razlogi za zaščito »prenehali« (*»I dont feel safe anymore because everyday I have to wait that they take my resident.«*), eden pa je opisal kako se mu je skozi težke preizkušnje razširila življenjska perspektiva (*»I know how it feels to be a foreigner in another country, how it feels to be alone with no family and I know how it feels to be denied of your rights or deprived of your rights in your own country, I know how it feels to be in pain.«*) Ena oseba je omenila nekaj, kar sem poimenovala občutek ujetosti v Sloveniji (*»The people have two legs and two hands, even the lazy one will go out there and work, they don't want to depend on the government. But the system tie them down here, they cannot work and they feel like they don't have a life.«*), ki je povezan s prekinitvijo razvoja življenja oz. z zamujanjem življenja in trpljenjem zaradi tega (*»I mean...we have a life. We cannot live this kind of life and for this long because like this, people are going to crying.«*) Ista oseba je tudi opisala primer znanca, ki svojo prihodnost doživlja kot ireverzibilno uničeno in nepopravljivo in odgovornost za svojo usodo pripisuje državi Sloveniji (*»I was speaking with one guy, he said: they destroyed my future here. My friend has everything to thank to German government for a bright future. What do I have to thank Slovenia for?!«*).

4.10 Viri pomoči

Viri pomoči so vladni in nevladni a vendar se še vedno zgodi, da oseba z mednarodno zaščito preprosto ne ve kam mora iti po pomoč, ko jo potrebuje (*»I am looking for an apartment and I don't know where to go. I don't know, who to go to to help me look for because you can look around now, there is nobody.«*) ali pa take oblike pomoči pravzaprav ni pa bi morala biti (*»Pravi da ne, ne ve h komu naj gre, kam naj gre. Ne pozna ljudi, da bi lahko bili pripravljeni pomagat na tem področju, izvedel je da se je pojavila težava z njegovo družino doma in zdaj ne ve komu naj pove, da bi kaj naredili.«*). Ena oseba je naštel oblike pomoči, ki jih je potrebovala v času po prejetju statusa, poudarjala je pomen socialne mreže (*»Pomoč glede jezika, pomoč za integracijo, pomoč, da ti nekje najdeš svojo družbo, ker tako tudi lažje napreduješ glede jezika in drugih stvari.«*). Naštete pozitivne izkušnje z vladno pomočjo so naslovljene na svetovalko za begunce Sonjo Gole (*»Informacije smo dobili od Sonje, to je naš svetovalec, ona je šla skupaj z nami v šolo, ko je šel starejši sin v prvi razred in tam smo vse uredili, vrtec tudi, na začetku je šla povsod z nami. Nam je svetovalka pomagala zelo dobro,*

tudi na socialnem delu prvič smo skupaj izpolnili vse papirji, to ja, to podpora zelo dobra in tudi če imaš kakšno vprašanje prvo leto smo klicali najprej Sonjo. Oni razložili kje lokacija šola, kje vrtec, lokacija zavoda in drugih podjetij, ki pomagajo tudi pri integraciji, Filantropija, Odnos etc.«), in na učiteljico slovenskega jezika zavoda Cene Štupar, ki je pomoč izvajala popolnoma prostovoljno in izven delovnih dolžnosti (*»Ja ja zelo dobro nama pomagala s Cene Štupar katera je delala tudi v Azilnem domu, klicala po telefonu, imela svoj prosti čas samo za nas.«*) Vse ostale naštete izkušnje so negativne, začeni s pomanjkanjem celostne pomoči nasplošno – vlado pozivajo naj začeto tudi konča ali pa naj jim sploh ne nudi pomoči (*»The government should please, if you want to help somebody finish what you do! If you don't wanna do it don't do it.«*), sploh pa na področju zaposlovanja, kjer gre za pretvarjanje, da se pomoč izvaja. Vključenost v te programe aktivnega iskanja zaposlitve je pogoj za denarno socialno pomoč (*»Na zavodu ja, vsake tri mesece razgovori. Ona gleda nas...ja pridite še čez tri mesece. 5 minut pogovora je. Prideva tja, potem neka anketa, kaj iščete, kako iščete, ali gledate elektronske strani, a brskate po internetu in časopisih, ja ampak ni. Ne napotijo pa nas nikamor. Enkrat smo samo povedali imam idejo naredit turistično agencijo. Ja to je napaka naša bla ko smo povedali da imamo tako idej in vsakič ko pridemo...kako je tam s turistično agencijo? Zdaj nič...no potem pa pridite čez 3 mesece.«*).

Največ pomankljivosti je na področju informiranja – osebe prejmejo pomankljive informacije ali zato, ker jih zaposleni na ministrstvu tudi sami nimajo pa bi jih morali imeti (*»Counsellor of Ministry also didn't know about the law and information so she give what she knows.«*), ali pa mogoče mislijo, da so nekatere stvari samoumevne (*»If they gave me the information when I got status that I could go in another country and stay there for sure I did that.«*, *»Če bi mi ukvarjali z turizmom seveda je potrebno iti v druge države in zdaj ne vem, a lahko grem ali ne? Potrebujem vizo ali ne? Ali jo potrebujem za nas, ker smo mi ali zato, ker imamo stalno bivanje v Sloveniji?«*). Včasih informiranje poteka skozi brošure, ki so prevedene v angleščino in za katere se smatra, da so vsem razumljive (*»Sem samo dobil nek skript iz Ministrstva za notranje zadeve v katerem je bilo okrog 100 strani v slovenščini in angleščini, nisem mogel razumet o čem se sploh gre. Potem so pričakovali, da bom jaz vedel vse, kaj so moje dolžnosti pa kaj so moje pravice.«*), nasplošno pa ni enega prostora ali ene osebe, ki bi jim lahko sproti odgovarjala na vprašanja (*»Je dobil osnovne informacije glede osnovne pomoči, ni pa to tako, da ko imaš vprašanje v glavi, da imaš nekoga, ki ga lahko vprašaš.«*).

Pogosto se zgodi, da osebe z mednarodno zaščito od vladnih virov prejmejo napačne informacije zaradi katerih potem nastane neke vrste škoda. Ali v obliki zamujenega časa (*»I ask, I want to go to University and she says now the time for applying for university is finished. Actually it was June and I had the time to apply until September. And I was one year in University late.«*), *»I ask for driving licence and she said 6 months after you got the status you can apply for changing the driving licence and then I went by myself to Upravna enota they said no, we don't have any law that say this, you can change it right now.«*), ali v obliki precenitve finančnih zmožnosti (*»Na Ministrstvu za notranje zadeve nam rekli, mate neka denar in to denar lahko uporabljate vsak mesec in še dobite potem otroški dodatek. Ampak na drugi mesec smo poznali, otroški dodatek katerega smo dobili odštevajo od tega denarja. Ministrstvo za notranje zadeve plača kvartalno za tri mesece mi računali približno 1500€ ampak dobili samo 500€. Če bi povedali prej mi bi ne iskali stanovanja za 470€. Ampak ko podpisali pogodbo na eno leto in potem če bi raztrgali to pogodbo bi morali doplačati varščino. Zdaj en mesec plača država, dva meseca plačava sama.«*) Eden od vprašanih kot možni razlog za napačne informacije navaja jezikovno pregrado ter izrazi razumevanje, da je težavno zagotoviti prisotnost tolmača za vsak sestanek (*»Slabi delavec ali ne, zdaj ne morem reči, ker ne vem, mogoče oni nam razložili pravilno, mogoče oni nam vse te stvari povedali ampak smo jih nerazumeli. In tudi ne moreš na vsak sestanek, na vsak pogovor imet prevajalca, to tudi razumljivo.«*).

Z odnosom zaposlenih v javnih institucijah (Ministrstvo za notranje zadeve, Azilni dom, CSD etc.) imajo različne izkušnje vendar so mi navedli samo eno pozitivno med ostalimi negativnimi. Edina pozitivna izkušnja se spet tiče svetovalke za begunce Sonje Gole, ki je bila opisana kot razumevajoča oseba, ko je ena izmed vprašanih želela odložiti opravljanje tečaja slovenskega jezika (*»The lady that is my adviser said ok..she has a kind heart, she has a child she understands. She's really a nice person, she understands somebody's pain. She said I can do it later.«*).

Negativne izkušnje se nanašajo na socialne delavke, ki naj bi po opisih v Sloveniji delovale proti osebam z mednarodno zaščito in ne za njih, en primer je iz Azilnega doma (*»A lot of people don't have human feelings, you work with foreigners and you don't even care for them.*

She went to other people there and started telling people somebody call her and told her I am not coming back. I was like...what? Where did she hear that from? In another country when they say social worker, is actually working on your favour but here they are working against you.«), več pa jih je iz centrov za socialno delo (»I don't know why they are cutting the money, maybe they want us to have less. Other Slovenian have relative to support them in different ways, we don't have anyone to support us. We depend on only this money but they don't think that way.«) za katere pravijo, da jim situacijo otežujejo namerno (»They are just looking for ways to make it hard.«) in da se obnašajo kot da osebe z mednarodno zaščito socialno pomoč odžirajo slovenskim državljanom (»At centre for social work most people don't like that you are getting this money, like they think this money is for Slovenian citizen not for you.«). Več slabih izkušenj imajo še z drugimi zaposlenimi v Azilnem domu. Eden od primerov se nanaša na osebo zaposleno v upravi, ki je intervjuvanko zastraševala rekoč, da je nekoč delala pri policiji (»He said you know, I am a retired police officer, I said so what? If I am under interrogation than you let me know and I will get a human right lawyer and we will go to court. Are you telling me to be afraid? He want to know what you do, what you don't do, when you pee, when you eat, he want to know everything.«). Drugi naveden primer pa opisuje kako malo teže imajo besede oseb z mednarodno zaščito pri zaposlenih v upravi Azilnega doma in kako hitro so označeni za lažnivce (»Anything I tell them is lie because actually there is something they want to hear. They want to hear what they are thinking. If you don't say what they love to hear then the person is lying.«).

V kontrast že povedanemu so nevladne vire pomoči ocenili precej bolj pozitivno čeprav tudi ne popolnoma. Ena oseba pravi, da pozna dve organizaciji vendar ju ne smatra za zelo uporabni (»Pozna Filantropijo in Odnos vendar misli, da niso nekaj ful koristni, kar se tiče tega področja, tako da ni nekaj zadovoljen s tem.«) Večinoma so omenjali Slovensko Filantropijo rekoč, da so jim tam največ pomagali pri iskanju stanovanja, vpisu v šolo in iskanju službe. Eden izmed vprašanih je izjavil, da se v primerjavi z ministrstvom, ki namerno skriva informacije pred osebami z mednarodno zaščito, ker si želi, da bi jih imele manj, Slovenska Filantropija trudi za prav nasprotno (»100% Filantropija was more helpful than government, if you want to compare it, government wasn't helpful at all. Filantropija really wants to help but the government try to hide the law, they try to give you less information as possible and Filantropija try to give you more.«) Omenili so tudi društvo Odnos, ki je enemu

izmed vprašanih pomagalo pri pridobivanju denarne socialne pomoči, izpolnjevanju obrazcev, pogovorih z socialnimi delavkami, pridobivanju dokumentacije, obiskih banke, komunikaciji z lastnikom stanovanja, iskanjem stanovanja, iskanjem zaposlitve hkrati pa mu glede njegove življenjske situacije dajejo tudi nekaj upanja (*»If I need some information I normally go to Odnos, to get some information from Franci, for most of the things that I need he used to tell me what to do and also give me hope in different ways...«*)

Dve osebi sta komentirali prehod programa od Slovenske Filantropije do društva Odnos rekoč, da sta še naprej hodili na Slovensko Filantropijo, ker sta bili tega navajeni in sta poznali ljudi pa tudi Odnos na začetku še ni imel veliko znanja na tem področju (*»Just Filantropija but after 2 years they change to Društvo Odnos some of the job so at the beginning I went to Odnos but they didn't know how to do it but Filantropija knew very good because they were doing this for a long time and they were familiar with the law. Odnos wasn't and they was like confused about things.«*)

4.11 Odnos Slovenije do oseb z mednarodno zaščito

Eden od vprašanih je Slovenijo pozval naj bo bolj odprta do vseh tujcev, ker je trenutno zaprta država, v kateri niso dobrodošli (*»Slovenia is not an open country and is not a multicultural country. Here you see them looking at your face and you know you are not welcome there is no need for you to ask.«*) hkrati pa je za dva vprašanca Slovenija novi dom do katerega čutita neke vrste pripadnost glede na to, da sta tu dobila status (*»We belong here in Sloven, we don't have any family or any village to go visit, this is where we live, we can't go anywhere, it is our home now.«*, *»I want to go out and try my life somewhere else. And whenever I want to come back, I'll come and take this country as my country.«*).

Dva od vprašanih sta slovensko zakonodajo na področju mednarodne zaščite označila za nekaj presplošnega, kar se prosto in vsakič znova interpretira tako da je v korist državi oz. kot je opisano v prejšnji točki na večih mestih, v škodo osebam z mednarodno zaščito (*»The system in Slovenia is that in Sloven they have laws, all their laws is on the paper but it is not working out, it is not in action. Everything is in different ways, they do things to manoeuvre, whatever they think, however they feel is how it should be.«*) Ista oseba je tudi omenila, da je slovenska demokracija bolj birokracija kot kaj drugega.

Njihova nedobrodošlost se kaže v različnih oblikah, ki sem jih poimenovala kar stigmatizacija na podlagi njihovega statusa ali pa samo dejstva, da so tujci. Eden je omenil, da opravljen izpit slovenskega jezika še ne pomeni, da si v družbo sprejet, še vedno so ga drugi doživljali kot tujca. (*»Pa tudi če narediš izpit, drugače te pogledajo, ker si tujec, tako, niso glih prijazni ne...«*). Ena izmed vprašanih tudi zavrača identiteto kriminalca, ki se tako pogosto poveže z begunskim statusom (*»If I want to relocate, I don't have to run away, I don't have to escape, I am not a criminal.«*). Največji indikator in povzročitelj stigme je potni list oz. osebni dokument kjer piše, da je oseba v Sloveniji kot begunec – podatek, ki je že predstavljal oviro v vsakdanjem življenju (*»Vsi papirji kateri imam, povsod pišejo begunec. Za ljudi kateri vejo kaj to pomeni to ni problem, ampak za tiste, ki ne...in kdaj imaš neki sestanek ali narediš kakšne papirje za delo in potem prilagaš kopije tega dokumenta odgovor bi bil drugačen če ne bi pisalo begunec. V hotelu če pokažeš izkaznico ali svoj potni list gledajo tako grdo, še pokličejo menedžerja, da bi ta tudi pogledal ali vse vrede ali ne, joooj.«*). Ena oseba pa je izpostavila pomemben vidik varovanja osebnih podatkov (*»Ko smo prosili politično zaščito, vsi pogovori to vse bilo skrivano. Ampak, ko smo dobili politično zaščito zdaj se vse ve.«*).

4.12 Možnosti in prostor za izboljšanje situacije

Eden od vprašanih je povedal, da je o povezovanju z drugimi osebami z mednarodno zaščito že razmišljal za namen večje ozaveščenosti na tem področju (*»Jaz sem veliko razmišljal o tem, da bi naredili neko skupnost, da bi lahko preko te skupnosti ljudje prišli do stika, saj si vidla, ljudje sploh niso vedli, da mi obstajamo. Ne glih za protest ampak da bi javnost videla kdo smo.«*), vendar kaže da državnega interesa za kakršnekoli spremembe na tem področju ni, dva sta mnenja, da državo za njihove probleme ne briga (*»Everybody will listen to you in the government but they don't care. They just say ok, he is just complaining, leave it.«*, *»No I don't think I can change anything because I am not a full citizen of this country and even if I am nobody give a shit.«*), trije pa dvomijo, da bi kakršnakoli dejavnost v tej smeri imela kakšen uspeh oz. da za podajanje pritožb sploh ni nobenega prostora (*»Prostora za pritožbe ni bilo ane, takrat karkoli je bilo narobe, karkoli smo povedali nikamor ni peljalo.«*, *»Ampak ta demonstracija za deset, dvajset ljudi, ko bomo šli da rečemo, da službe ne dobimo, to nikamor ne gre. To pač nič ne pomaga, to se ve.«*).

Na področju socialnega dela so izpostavili problem pomanjkanja moči socialnih delavcev, da bi kaj spremenili kar je pri socialnem delu v institucijah pogosto. (*»We complain to the ministry, to the social worker in Azilni dom. But they have no say, they don't know how to improve the situation«.*) in enake težave imajo kot kaže nevladne organizacije (*»We complain to Odnos which made an appeal because they cut the money - from 269€ to 218€, some people get 228. They made an appeal to the centre of social work because we get the money from the ministry so that is why they cut the money from us, also Filantropija was against that but they couldn't succeed.«*) Dveh je strah kako bi povezovanje in dejavnosti za izboljšanje življenske situacije oseb z mednarodno zaščito vplivalo na možnost za pridobitev državljanstva (*»I have most of these plans in my head but I don't know how is the system in Sloven. Here you might protest and the police they come and arrest you and tomorrow they will say you have a bad record, in the future if you need anything, to apply for citizenship or whatever this will be like a problem for you.«*). Eden od intervjuvancev pa je navedel še en primer vpliva medijev na izboljšanje življenja oseb z mednarodno zaščito v Sloveniji. (*»In to sem jaz v časopisu povedal, ker so me takrat, pomoje Mladina spraševali, in od takrat naprej so res se bali ane, ker je šlo v medije, in od takrat naprej so spet odprli moj denar in mi dali še za nazaj.«*).

Nekatere spremembe so predlagali tudi sami in sicer, da bi organizirali institucijo, ki bi se ukvarjala samo z osebami z mednarodno zaščito kajti zdaj je podpora razdrobljena med ministrstvom, nevladniki in CSD-ji. Da bi v potni list namesto besede begunec vključili šifro, ki bi jo razumeli samo ljudje v javnih pisarnah, policija etc. ne pa navadni ljudje. Eden pa je pozval nevladne organizacije naj delujejo skupaj za doseg cilja pomoči osebam z mednarodno zaščito ker trenutno med seboj tekmujejo in vsaka počne nekaj svojega.

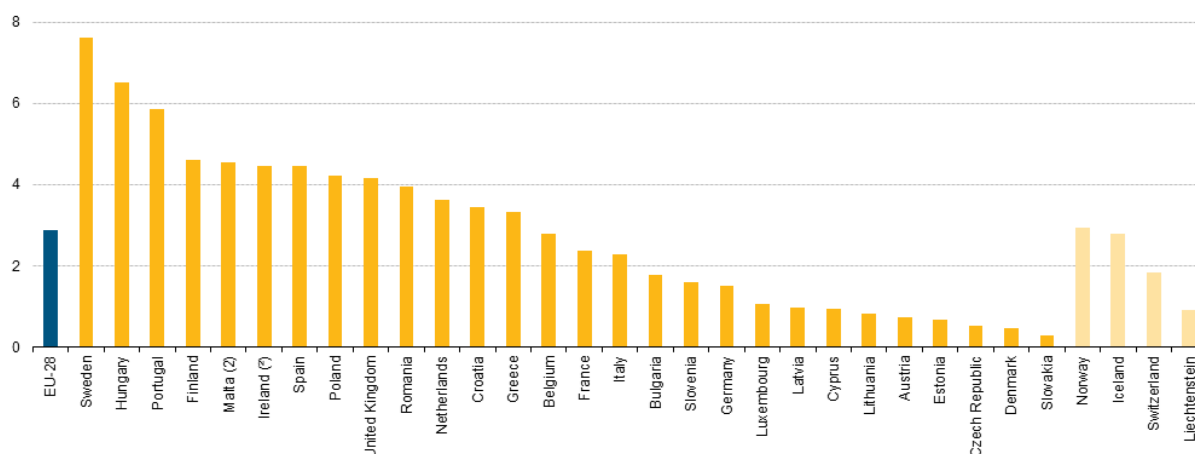
5. Razprava

Odgovori, ki sem jih prejela se občasno bistveno razlikujejo, ker so izbrani intervjuvanci status dobili nekje v desetletnem obdobju med 2004 in 2014, zakonodaja na tem področju pa se je vmes spreminjala in se še vedno spreminja. Možni razlogi zakaj je ena izmed oseb ocenila finančno pomoč kot ustrezno ostale pa ne so lahko v različnih vrstah namestitve za katere intervjuvanci plačujejo, v tem, da je samska – torej brez družine, ali v tem, da imajo ljudje različne starosti različne življenjske stile in potrebe. Mnenja o kakovosti tečaja slovenskega jezika se razlikujejo – ne le zaradi subjektivnih izkušenj in ocen ampak tudi zaradi različnih izvajalcev, kar je vplivalo na kvaliteto storitve – bolj pozitivne ocene so bile podane od oseb, ki so se ga udeležile nedavno.

Opisana manipulacija z denarno socialno pomočjo in podajanje napačnih informacij s strani Ministrstva za notranje zadeve oz. svetovalcev in inšpektorjev bi lahko bila samo neobveščenost o pravicah oseb z mednarodno zaščito vendar so intervjuvanci mnenja, da se to dogaja nalašč. Mitična suverenost države se danes vse bolj bahavo razkazuje na škodo posameznikov, ki so proti njej popolnoma brez obrambe, ker je postala očitno negotova in brez nadzora pri obravnavanju pomembnih vprašanj s področij ekonomije, socialne varnosti in informacijske tehnologije. Ta fenomen je Étienne Balibar (2004:36) poimenoval sindrom impotence vsemogočnega (*impotence of the omnipotent*) kaže pa se v tem, da prihaja do pogostejšega nadlegovanja tujcev s strani državnih uslužbencev in hkrati zahtevah po izključevanju tujcev s strani nekaterih državljanov, ki jih je zmedla iluzija o moči, ki si jo država pripisuje (in od katere mislijo da je odvisna njihova eksistenca) ter vsakdanji prikaz nesposobnosti države pri obvladanju posledic deindustrializacije in globalizacije ter posledic finančne in politične krize. Zato, da bi država za nizko ceno lahko demonstrirala obseg svoje moči in s tem pomirila tiste, ki sumijo njeno pomanjkanje le-te, se je razvil institucionalni rasizem (ibid.). Ilustrativen primer takega šopirjenja moči države je gradnja proti-migrantskih zidov na meji Evropske unije kot je npr. zid med Grčijo in Turčijo, Bolgarijo in Turčijo, Španijo in Marokom ter kmalu postavljen zid med Madžarsko in Srbijo. (18. Junij 2015, RTV Slo) Intervjuvanci slovensko zakonodajo doživljajo kot nestabilno, spreminjujočo se glede na okoliščine, prilagodljivo vsaki situaciji in večino časa interpretirano njim v škodo. Prevladuje občutek, da je državi zanje in za njihove težave vseeno oz. da so odveč.

Sami socialni delavci brez širšega družbenega povezovanja in sodelovanja nimajo dovolj moči, da bi dosegli konkretne spremembe. Kot se je izkazalo, imajo v kampanjah za pravice beguncev pomembno vlogo mediji, ki državi z zavzemanjem za pravice posameznikov (primer Ahmada iz Afganistana, somalijske deklice in enega od intervjuvancev, ki so mu ukinili socialno pomoč) dajejo priložnosti, da se pokaže v pozitivni luči. Obravnava vseh ostalih v enakem položaju ostaja negotova. Pogosto je uporabljena narativa usmiljenja. Potegujejo se za pravice t.i. »posebnih« in »izjemnih« primerov, bolj uspešnih oseb ali tistih, ki izstopajo od večine. Primer je ravno članek z dne 15. julija 2015, ko so na POP TV objavili reportažo z naslovom: »Begunca prišla v Slovenijo, da bi si rešila življenje, zdaj pa sta diplomirala.« V članku na kratko orišejo zgodbo dveh oseb z mednarodno zaščito, ki sta diplomirali iz poletne šole managementa na Bledu. Eden izmed njiju je Afganistanec Ahmad, ki pove, da so mu v času od prejšnje oddaje (Oddaja Epilog, 25. april 2015) podaljšali subsidiarno zaščito še za tri leta. Arendt (1951) pravi, da je izjemnost begunca edina stvar, ki ga lahko loči od brezimenske, anonimne množice ljudi v enaki situaciji in ga postavi v boljši položaj.

Dostop do državljanstva za osebe s statusom begunca je zelo otežen, njegova pridobitev usmerja njihovo življenje od trenutka, ko zapustijo Azilni dom. Odločitve, ki jih sprejemajo v tem času so usmerjene v izpolnjevanje pogojev za državljanstvo ali v izogib dogodkom, ki bi njegovo pridobitev lahko ogrozili – to se odraža tudi v nizki pripravljenosti za kolektivno povezovanje, ker posledic, ki bi jih taka dejanja imela na pridobitev državljanstva ne poznajo. Intervjuvanci so zaznali izredno selektivnost države Slovenije pri naturalizaciji, kar potrjujejo tudi statistični podatki. V letu 2013 je bilo v Sloveniji od 13900 imigrantov 8300 oseb z državljanstvom države, ki ni članica Evropske unije. Stopnja naturalizacije je »razmerje med celotnim številom odobrenih državljanstev in stanjem populacije tujih rezidentov v državi na začetku leta.« (Eurostat, 2015) V letu 2013 je pri nas državljanstvo pridobilo 1470 ljudi, od tega jih je bilo 314 iz drugih držav Evropske unije torej preostane 1156 ljudi, ki ni imelo evropskega državljanstva in je v tem letu pridobilo slovenskega. Če bi upoštevali število vseh imigrantov je bila stopnja naturalizacije 0,08 (v primerjavi s Poljsko – 6,4, Švedsko – 5,5 in Malto – 5,2). (Eurostat, 2015).

Graf 1: Prikaz stopenj naturalizacije članic EU.

Pa vendar je pridobitev državljanstva za mnoge osebe z mednarodno zaščito zelo pomembna zaradi občutka pripadnosti, socialne varnosti in mobilnosti, ki jih zagotavlja. Ena izmed intervjuvanih oseb je pridobitev slovenskega državljanstva opisala kot *ponovno rojstvo* – kot oseba izključena iz državljanstva države izvora in s tujo nacionalno identiteto se je ponovno rodila kot slovenski državljan, ki je v sebi kultiviral dovoljšnjo mero slovenske nacionalne identitete in dokazal, da je z bivšo formo-nacijo prekinil vse vezi.

Z negotovostjo glede posledic, ki bi jih dejanja oseb z mednarodno zaščito imela na pridobitev državljanstva, država preprečuje vsa emancipatorna gibanja, ki bi mogoče nastala in želela spremeniti strukturo dominacije. Osebe z mednarodno zaščito so praktični primer, da pravic, (kar naj bi predstavljale z rojstvom priznane človekove pravice) v praksi ni (Arendt, 1951). Slovenska ustava (1991) zagotavlja politično pravico do svobode izražanja in združevanja vsem prebivalcem Slovenije, dva izmed intervjuvancev sta celo izrazila pripravljenost za kolektivno povezovanje z namenom ozaveščanja in protesta vendar v praksi teh dveh pravic ne upata realizirati. Pravica je odtujena v smislu, da se oseba ne počuti dovolj varno, da bi jo koristila.

Zadnje emancipatorno gibanje migrantov in migrantk na tem področju je bilo Svet za vsakogar, ki je svoje delovanje začelo z peticijo za avtobusno postajo blizu Azilnega doma na Viču leta 2007. V naslednjem letu so na njihovi spletni strani redno objavljali poročila o arbitrarni uporabi disciplinskih postopkov zaposlenih v Azilnem domu, fizičnim in psihičnim nasiljem varnostnikov in policistov, nepoštenim postopkom pridobitve mednarodne zaščite in

šikaniranju prosilcev za azil, ki so se o tem pogovarjali z mediji. »Protagoniste gibanja so kaznovali tako, da so jim začeli kot po tekočem traku izdajati negativne odgovore na prošnje za podelitev statusa begunca. Na uresničevanje univerzalne pravice do svobode govora in združevanja so se na notranjem ministrstvu odzvali z grožnjo izгона ali odvzema vseh pravic.« (Spletna stran Svet za vsakogar, 18. april 2008) Enako se kot pravi Balibar (2004: 116) dogaja na globalni ravni, moderna demokracija je po njegovem samo instrument socialnega nadzora, socialne segregacije in neenakega dostopa do sredstev, ki so potrebna za obstoj [...].

Na podlagi zgodbe enega izmed intervjuvancev lahko vidimo, da je pot do naturalizacije iz statusa subsidiarne zaščite ali dovoljenja za zadrževanje na ozemlju RS sicer jasna, ni pa utrjena ali življenjska (navedene rešitve so bile poroka, garantno pismo in dovoljenje za začasno/stalno bivanje po zakonodaji za tujce). Čeprav omenjena oseba prebiva v Sloveniji že več let je edina prednost ta, da lahko prvo dovoljenje za začasno bivanje pridobi, ko je že na ozemlju RS, praviloma (razen nekaj izjem) mora oseba to dovoljenje pridobiti preko slovenskega predstavništva v tujini. Pridobi ga lahko zaradi dela, študija, združitve družine ali drugih utemeljenih razlogov (lastništvo nepremičnine, skrbništvo, rejništvo, bolnišnično zdravljenje itd.), proces pa je zopet zelo selektiven. (Državni portal RS, 9. Avgust 2015)

Nekatere osebe z mednarodno zaščito pridejo iz držav, kjer jim izobrazba ni dostopna. Trije od osmih intervjuvancev so bili deležni izobraževanja, ki je (po moji oceni) ekvivalent prvim štirim razredom osnovne šole ali manj. Izobraževanje na osnovni in srednješolski ravni jim je v Sloveniji brezplačno dostopno in v celoti poteka v slovenskem jeziku – tečaj slovenščine jim je brezplačno dostopen samo na osnovni ravni, torej starejša kot je oseba ob prihodu in nižjo izobrazbo kot ima, manj je verjetnosti, da se bo vključila v osnovno ali srednjo šolo, ker so take osebe praviloma bolj motivirane za delo kot za šolanje. Funkcija šolanja pa ni samo v višanju zaposlitvenih možnosti, pomeni tudi bolj razvito sposobnost samozagovornišva, krepitev moči in kanal za razvijanje socialne mreže. V državi kjer nimajo prostora, da bi na varen in učinkovit način izrazili težave s katerimi se srečujejo oz. jih ne bi nihče slišal, se z izobrazbo lahko opolnomočijo in preusmerijo narativo pasivnih žrtev sistema. (Dryden-Peterson, S., Giles, W., 2014) Ahmad iz Afganistana, ki sem ga omenila v zvezi s podaljšanjem statusa subsidiarne zaščite je v Slovenijo prišel brez vsake izobrazbe, sedaj pa

zaključuje srednjo šolo in se preko medijev aktivno bori za izboljšanje svojega pravnega statusa. Dostop do visokega šolstva ni otežen zaradi visokih šolnin kot v mnogih evropskih državah temveč zaradi majhnega števila programov, ki ne potekajo v slovenščini, kot je omenil eden od intervjuvancev in ker jih k študiju nihče ne spodbuja. Profesorji jim nudijo premalo podpore za premostitev jezikovnih pregrad, na področju visokega šolstva pa v praksi niso izenačeni s slovenskimi državljani temveč s tujci, ker zaenkrat nimajo dostopa do štipendij in bivanja v študentskih domovih.

V nekaterih afriških državah ali državah na bližnjem vzhodu je še vedno možno pridobiti zaposlitev tudi brez osnovne izobrazbe, v Sloveniji in drugih državah Evropske unije pa je to občutno težje. Vseeno ne morem trditi, da so intervjuvanci, ki nimajo niti osnovne izobrazbe (glej tabelo št. 5 na str. 35) brezposelni samo iz tega razloga. Udeleženci raziskave so različnih spolov, starosti, stopenj izobrazbe in držav izvora a vendar so vsi nezaposleni, kar lahko glede na rezultate pripišemo slabi ekonomski situaciji Slovenije, neuporabnosti njihove izobrazbe za slovenski kulturni prostor, diskriminaciji (rasizmu) oviram do samozaposlovanja in sistemu socialnih pomoči, ki posredno spodbuja delo na črno (saj prepoveduje prejemanje socialne pomoči ob kakršnem koli plačanem delu).

Integracijska hiša ima zavajajoče ime, ker ni v njej nikogar, ki bi pomagal pri vključevanju v družbo. Edina oseba, ki je bila med intervjuvanci ob prihodu v Slovenijo mladoletna in je tam nekaj časa živela si je takrat želela vzgojiteljske podpore. Intervjuvanci iz diplomske naloge z naslovom *Integracijska hiša kot ena izmed možnih nastanitvenih oblik za otroke brez spremstva s priznano mednarodno zaščito* pa imajo do te ustanove ambivalentna čustva. Ne želijo si pravil in urnika, uživajo v svobodnem življenju vendar se zavedajo, da to ni dobra popotnica za prihodnost. Darja Milošić (vzgojiteljica v dijaškem domu Bežigrad), ki je situacijo v diplomski nalogi komentirala, je samostojno bivanje mladoletnikov ocenila za strokovno nesprejemljivo in predlagala, da jih država nastani v dijaških domovih glede na to, da so ti včasih stari le 16 let in popolnoma prepuščeni sami sebi. (Mole, 2013)

Enako kot pri zaposlovanju se tudi med iskanjem namestitve soočajo z rasizmom in diskriminacijo. Eni izmed intervjuvanih oseb je študentski status omogočil okvir za legitimacijo potem, ko jo je diskreditiral status begunca. Pri najemodajalcih vzbuja občutek

nezaupanja, sumničavosti, zavračanja in strahu. Po Goffmanu (1963) bi lahko mednarodno zaščito razumeli kot stigmo, ki je večino časa nevidna in ne ovira osebe pri vsakdanji interakciji vendar postane vidna, če situacija zahteva uporabo osebnega dokumenta, ki je njen največji indikator. Ena izmed intervjuvanih oseb je sama opisala potni list kot kršitev pravila varovanja podatkov, ker naključnim osebam izdaja informacijo osebne narave zaradi katere se okolje do nje vede drugače.

Oddaljenost družine se zdi nekoliko zanemarljiv faktor pri dodeljevanju pravic osebam z mednarodno zaščito a odgovori intervjuvancev kažejo na izjemen pomen njihove podpore (*»If you have close family around you they might be giving you a spirit of motivation and strength to keep on going.«*) Družinski člani, ki niso naštet v eni izmed alinej novega zakona o tujcih oz. pri njih ne obstaja nikakršna izredna okoliščina ali pa obstaja pa kot taka ni prepoznana, turistične vize pa iz različnih razlogov ne morejo pridobiti, svojih svojcev, ki so v tem času deprivirani njihove finančne in psihične podpore mogoče ne bodo več videli. Migrantske (transnacionalne) družine so postale prava obsesija za politike priseljevanja in javno mnenje. Bi morale biti združene ali ločene oz. ponovno združene? Če naj bi bile združene, na kateri strani meje, katere družine (tradicionalne ali moderne), sorodniki katerega reda in s koliko pravic? (Balibar, 2004:125) V zakonu je glede tradicionalnosti/modernosti družinskih oblik navedeno, da se v primeru poligamne zakonske zveze dovoljenje za stalno bivanje izda samo enem zakoncu (47.a člen Ztuj-2A, 2014).

Pogoji sprejema, možnosti za zaposlitev in socialni prejemki po Evropi variirajo (zaradi ekonomske krize pa še toliko bolj) zato pogosto prihaja do sekundarnih migracij, ki naj bi jih skupen evropski azilni sistem (Common European Asylum System) in Dublinski postopek (Dublin regulation) preprečila. Predpostavka omenjenega sistema je, da je zaščita glavni razlog njihove migracije in je torej vseeno v kateri državi jo pridobijo, špekuliranje o tem kje jim bo najbolje je po mnenju zakonodajalcev nesprejemljivo – v članku je bil omenjen izraz *asylum shopping*. (Brekke & Brochmann, 2014) Osebe z mednarodno zaščito večinoma nimajo možnosti izbire države, ki jim bo nudila zaščito čeprav se od njih pričakuje, da si bodo tam na novo ustvarile življenje. Pogosto postanejo ujeti v državah na meji Evropske unije kjer ne dobijo dovolj državne podpore za dostojno življenje, imajo malo ali nič možnosti za zaposlitev in stagnirajo več let preden nadaljujejo s svojim življenjskim projektom. Pri

sekundarnih migracijah gre za premik iz varne države v drugo varno državo zaradi razlike v boljših življenjskih pogojih in priložnostih za prihodnost. (Brekke & Brochmann, 2014)

6. Sklepi

Slovenija je našla načine kako lahko istočasno upošteva in neupošteva evropske direktive s tem, ko ne izvaja repatriacije vendar tem osebam tudi ne zagotovi poti do trdnih pravnih statusov in s tem, ko navaja primere v katerih se družine lahko združijo potem pa ustvari cel kup ovir, da bi omejila priseljevanje. Postopek združevanja družin tako več družin ločuje kot združuje. Še en primer omejevanja pravne in socialne varnosti je podeljevanje statusa subsidiarne zaščite kot izogibanje podeljevanja statusa begunca. Razlogi zaradi katerih je prisilna deportacija prepovedana so enaki kot tisti, ki jih oseba dokazuje med postopkom pridobivanja mednarodne zaščite. S tem, ko jih ne vračajo v države izvora potrjujejo njihovo upravičenost do statusa begunca.

Primerjalno statistično gledano je nizek odstotek naturaliziranih oseb v Sloveniji skladen z izjavami intervjuvancev o njihovem nesprejemanju. Kriteriji in odločanje uradnikov je tako, da slovenskega državljanstva večinoma ne morejo pridobiti obenem pa je odnos zavračanja značilen tudi za druge sfere (kot so Ministrstvo za notranje zadeve, visokošolski sistem, širša družba ipd.) Intervjuvanci so za kolektivno povezovanje za izboljšanje svoje situacije pokazali nekaj interesa vendar jih je strah posledic, zato so emancipatorna gibanja na tem področju pri nas redka in kratkotrajna. Osebe z mednarodno zaščito so sicer izenačene z državljani v teoriji, vendar v praksi mnogih pravic ne morejo koristiti v enakem obsegu.

Pri integraciji jim vladni viri pomagajo bolj posredno z informacijami na spletnih straneh in v brošurah, nevladni pa bolj neposredno z iskanjem stanovanja, prijavi na socialne transferje in spremstvu. Izkušnja osebe z mednarodno zaščito v Sloveniji je sestavljena iz dolgotrajnih in kontradiktornih birokratskih postopkov, rasizma in diskriminacije pri iskanju namestitve, prepuščenosti samih sebi pri vzpostavljanju socialne mreže in iskanju zaposlitve, pomanjkanja prostora za kakršnekoli pritožbe ali spremembe sistema ter odvisnosti od socialnih transferjev.

7. Predlogi

Predlogi, ki so jih podali intervjuvanci so sledeči:

- Menjava izraza begunec z šifro v osebnih dokumentih
- Ustanovitev organizacije, ki bi se ukvarjala samo s področjem mednarodne zaščite

Moji predlogi:

- Več nastanitvenih zmogljivosti ministrstva, ki bodo primerne tudi za mladoletnike
- Neomejen dostop do tečaja slovenskega jezika
- Prostovoljno delo za vključitev na trg delovne sile in razvijanje socialne mreže
- Ustanovitev skupin za psihološko ali psihosocialno pomoč glede na jezike, ki jih člani razumejo.
- Program spodbujanja nadaljnega izobraževanja oseb z mednarodno zaščito
- Podaljšanje programov nevladnih organizacij in več sredstev za prevajalce
- Spodbujanje samozaposlovanja pri vseh brezposelnih osebah
- Možnost iskanja zaposlitve v drugih državah članicah po določenem obdobju brezposelnosti v Sloveniji
- Akumulirana dveletna delovna doba kot pogoj za državljanstvo

Intervjuvanci so predlagali naj osebni dokumenti oseb z mednarodno zaščito vsebujejo šifro namesto besednega opisanega pravnega statusa, ki jo bodo razumeli le državni uslužbenci ne pa npr. osebje turističnih kapacitet, knjižničarji, fakultete itd. S tem predlogom se absolutno strinjam, naključnim osebam razkriva podatke osebne narave, majhna prilagoditev bi osebe z mednarodno zaščito opolnomočila kot legitimne člane družbe vsaj v očeh tistih, ki šifre ne bi poznali.

Predlagali so še naj se ustanovi organizacija, ki se bo celostno ukvarjala samo z osebami z mednarodno zaščito, z informiranjem, dodeljevanjem denarne socialne pomoči, z vodnjem postopkov o združevanju družin, podaljševanju subsidiarnih statusov, spodbujanju zaposlovanja, organiziranju aktivnosti za namen integracije, zagovorništvo in nasplošno pomoči, ki bi jo potrebovali na kateremkoli področju. Sem spada tudi predlog o združenem delovanju različnih nevladnih organizacij, ki na tem področju delujejo. Moje videnje drugega

predloga je ambivalentno. Po eni strani bi centralizacija pomoči osebam z mednarodno zaščito, ki bi namesto v nekaj različnih pisarn hodile v eno stavbo, še posebej če bi bila na voljo tudi pomoč pri komunikaciji v obliki prevajalcev imela svoje prednosti. Vendar pa obstaja v tem načrtu očitna slabost – konflikt interesov. Trenutno je pomoč tem osebam razdeljena na vladne in nevladne vire in glede na rezultate ne delujejo proti istemu cilju čeprav sta Ministrstvo za notranje zadeve ali kateri izmed evropskih skladov finančni vir obeh. Vseeno bi morali imeti nekoga, ki bi jim bil stalno na voljo za vprašanja, ne glede na jezikovne pregrade.

Prvotni namen integracijske hiše je bil leta 2007 opredeljen kot možnost, da *»si s prehodnim bivanjem v njej olajšajo prve korake na poti k samostojnemu življenju in integraciji v slovensko družbo. S tem so razbremenjeni težav pri iskanju zasebne nastanitve in se lahko lažje posvetijo urejanju dokumentov, potrebnih za življenje in delo v Republiki Sloveniji, učenju slovenskega jezika, iskanju zaposlitve ali nadaljnjemu izobraževanju.«* (Spletna stran Ministrstva za notranje zadeve pod 'Novinarsko središče') Če naj bi ta oblika nastanitve služila opisanemu namenu jih glede na število oseb z mednarodno zaščito potrebujejo več, še posebej v Ljubljani, kjer si te osebe želijo ostati. Lahko bi razmislili o prav določeni hiši, ki bo na voljo samo mladoletnikom brez spremstva in bo imela tudi ustrezno podporno osebje (npr. socialni delavci, pedagogi, vzgojitelji) ali pa naj mladoletnike nastanijo v dijaških domovih, kot je bilo predlagano, vendar naj vseeno zanje zagotovijo dodatno osebje.

Dve ključni orodji oseb z mednarodno zaščito, katerih širok pomen so opredelili intervjuvanci sta znanje jezika in socialna mreža. Predlagam, da se jim omogoči neomejen dostop do jezikovnega tečaja na osnovni in višji ravni. Tako bi ga lahko tisti, ki so ga opravljali v času, ko storitev ni bila kvalitetna ponovili, lahko bi ga opravili kot osvežitven tečaj in pomagali drugim učencem, lahko pa bi tudi nadgradili svoje znanje kasneje. Ker imamo ljudje različne načine in zmožnosti navezovanja stikov z ljudmi okrog sebe, osebe z mednarodno zaščito pa se hkrati soočajo še s travmo, ekonomsko depriviligiranostjo in kulturnim šokom, predlagam, da jim omogočimo »most« do stikov s slovenskimi državljani. Za čas, ko ne najdejo zaposlitve bi jim v zameno za povrnitev stroškov za prevoz in prehrano (ki ne bi vplivala na denarno socialno pomoč) ponudili možnost prostovoljnega dela v poklicih za katere so izobraženi, v katerih bi radi delali ali v katerih so sposobni delati ter to kasneje šteli kot prve

delovne izkušnje. Delo bi omejila na polovični delovni čas ali manj, organizacijam pa bi za mentorstvo ponudila davčne olajšave ali podobno spodbudo. Paziti bi morali, da se to ne spreobrne v izkoriščanje.

Osebe z mednarodno zaščito trenutno nimajo brezplačnega dostopa do psihološke ali psihoterapevtske pomoči, nekaj od tega jim lahko nudijo nevladne organizacije v obliki razmbremenilnih pogovorov, nimajo pa sredstev za dolgoročno in konsistentno pomoč. V preteklosti, ko smo sprejemali begunce iz Balkanskih vojn so bile te oblike pomoči na voljo zato predlagam, da jih zopet uvedemo. Zaradi novih jezikovnih pregrad bi bile skupine za samopomoč na začetku primernejše. Če bi obstajala ta možnost bi jih lahko vodile osebe z mednarodno zaščito, ki so na teh področjih izobražene, sestavljali pa bi jih po jezikovnih zmožnostih članov, npr. skupina v farsī/dari jeziku, arabskem jeziku, angleškem, francoskem etc.

Predlagam več spodbujanja in usmerjanja oseb z mednarodno zaščito k izobraževanju na osnovni ali višji ravni in pa zagotovitev ustreznih pogojev za življenje v času šolanja v obliki štipendij kot dodatkov denarni socialni pomoči. Sem spada tudi dvig ozaveščenosti slovenskih fakultet glede tujih študentov, ki potrebujejo dodatno jezikovno podporo.

Predlagam, da se programi nevladnih organizacij podaljšajo iz dveh let na vsaj pet let – tako bi lahko ne glede na to, da se izvajalci menjajo vsak izvajalec nemoteno deloval daljše časovno obdobje, pridobil poglobljeno znanje s tega področja in poskrbel za dolgoročno podporo vseh uporabnikov. Več sredstev bi dodelila tudi za zaposlovanje stalnih prevajalcev, ki bi si jih organizacije med uporabniki izbrale same.

Kar se tiče zaposlitve težko predlagam ukrep, ki bi izboljšal situacijo samo oseb z mednarodno zaščito. Stopnja brezposelnosti je visoka tudi med državljani Slovenije (maja 2015 je bila registrirana 12,8) (Spletna stran Zavoda za zaposlovanje pod 'Trg dela') zato predlagam ukrepe, ki koristijo vsem prebivalcem Slovenije kot npr. spodbujanje samozaposlovanja tistih, ki nimajo začetnega kapitala z ugodnimi mikrokrediti in strokovno podporo v prvih mesecih delovanja za zmanjševanje tveganj. Osebam z mednarodno zaščito bi omogočila, da se po določenem obdobju (ki ne sme biti daljše od petih let od pridobitve

statusa vendar bi bilo praviloma krajše) v katerem niti s pomočjo države ne dobijo zaposlitve lahko odselijo v drugo državo članico in si tam poiščejo delo. Seveda bi to morali urediti na evropski ravni, določiti bi morali tudi v kakšni meri in pod kakšnimi pogoji bi bile te osebe upravičene do socialnih transferjev države članice v katero bi se priselili.

Predlagam, da se ukine prepoved prekinitve delovne dobe, ki je daljša od 30 dni kot enega izmed pogojev za državljanstvo. Pogoj naj bo vsaj akumulirana dveletna delovna doba pri kateri prekinitve ne igrajo nobene vloge. Tudi drugače zagovarjam večjo dostopnost do državljanstva vendar se mi zdi ta pogoj najbolj problematičen.

8. Viri in literatura

8.1 Pravni viri:

- Konvencija o beguncih (1954), Organizacija Združenih narodov
- Maastrichtska pogodba (1992)
- Splošna deklaracija človekovih pravic (1948), Visoki komisariat organizacije združenih narodov.
- Študija Pravno informacijskega centra (PIC) (2009): Prakse Republike Slovenije glede priznavanja oblik zaščite, neharmoniziranih na ravni EU. Ministrstvo za notranje zadeve RS, Ljubljana.
- Uredba o merilih in okoliščinah ugotavljanja pogojev pridobitve državljanstva Republike Slovenije v postopku naturalizacije (2007) Ur. L. RS št. 51/07, 112/09
- Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito (2011) Ur. L. RS št. 55/2011
- Ustava RS (1991) Ur. L. Št. 33/1991
- Zakon o državljanstvu (ZDRS) (1991) Ur. L. RS št. 24/07
- Zakon o lokalnih volitvah (ZLV) (1994) Ur. L. Št. 94/07
- Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ) (2007) Ur. L. RS št. 11/11
- Zakon o socialnovarstvenih prejemkih (ZSVarPre) (2010) Ur. L. Št. 61/2010
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (Ztuj-2A) (2014) Ur. L. RS. Št. 26/14 in 90/14
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ (ZUIJF-C) (2014) Ur. L. Št. 95/2014
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT-1) (2011) Ur. L. RS št. 26/11

8.2 Spletne strani slovenskih in evropskih institucij:

- Državni portal RS: 'Izdaja in podaljševanje dovoljenja za začasno prebivanje v Sloveniji državljanu tretje države' 9. Avgust 2015 [Online] Dostopno na: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/dogodkiPrebivalci.euprava?zdid=514&sid=1327>
- Sporočila za javnost Vlade RS: ' 84th Government Session: Resettlement of up to ten people with refugee status to Slovenia' 24. Marec 2010 [Online] Dostopno na: http://www.vlada.si/en/media_room/government_press_releases/press_release/article/

84th government session resettlement of up to ten people with refugee status to slovenia 10175/

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: 'Denarna socialna pomoč' 25. Marec 2015 [Online] Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/denarna_socialna_pomoc/
- Spletna stran Informacije za tujce: 'Azil/Mednarodna zaščita' 25. Marec 2015 [Online] Dostopno na: <http://www.infotujci.si/s/6/azil/-mednarodna-za%C5%A1%C4%8Dita>
- Ministrstva za notranje zadeve: 'Tujci v Sloveniji' 25. Marec 2015 [Online] Dostopno na: http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/tujci_v_sloveniji/
- Ministrstvo za notranje zadeve: 'Statistični podatki' 25. Marec 2015 [Online]. Dostopno na: http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/tujci_v_sloveniji/statistika/
- Ministrstvo za notranje zadeve: 'Novinarsko središče' 7. Maj 2007 [Online]. Dostopno na: http://www.mnz.gov.si/nc/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12027/5426/
- Spletna stran Informacije za tujce: 25. Marec 2015 Dostopno na: <http://www.infotujci.si/index.php>
- Zavod za zaposlovanje: 'Tujci' 25. Marec 2015 [Online] Dostopno na: <http://www.ess.gov.si/tujci>
- Zavod za zaposlovanje: 'Trg dela' 28. Julij 2015 [Online] Dostopno na: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelno_sti
- European commission on migration and home affairs. 21. Maj 2015 [Online] Dostopno na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/index_en.htm
- Eurostat: Migration and migrant population statistics. 18. Julij 2015 [Online] Dostopno na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics#Source_data_for_tables_and_figures_.28MS_Excel.29

8.3 Strokovni viri:

- Arendt, H. (1951): 'The origins of totalitarianism' Harcourt Inc.
- Balibar, É. (1996): 'What we owe to the Sans-papiers' European institute for progressive cultural policies. 7. April 2015 [Online] Dostopno na: <http://eipcp.net/transversal/0313/balibar/en>

- Balibar, É. (2004): 'We, the people of Europe? Reflections on transnational citizenship' Princeton University Press
- Balibar, É. (2007): 'Mi, državljani Evrope? Meje, država, ljudstvo' Ljubljana: Založba Sophia
- Bauböck, R. (1994): 'From Alients to citizens: Redefining the status of immigrants in Europe' European centre Vienna.
- Benhabib, S. (2004): 'Pravice drugih. Tujci, rezidenti in državljani' Ljubljana: Knjižna zbirka Temeljna dela
- Brekke, J., Brochmann, G. (2014): 'Stuck in transit: secondary migration of asylum seekers in Europe, national differences and the Dublin regulation.' Journal of refugee studies, Vol. 28, No. 2
- Brubacker, R. (2001): 'The Return of Assimilation? Changing Perspectives on Immigration and Its Sequels in France, Germany and the United States' *Ethnic and Racial Studies* 24.4: 531-548.
- Dobovičnik, V. D. (2005): 'Tukaj smo! Prosilci za azil in begunci v Sloveniji' Ljubljana: Konzorcij Živa
- Dr. Phillimore J. (2013): 'The role of social capitol in refugee integration.' Nuffield Foundation
- Dryden-Peterson, S., Giles, W., (2014): 'Introduction: Higher education for refugees.' Refuge, Vol. 27, No. 2
- Goffman, E. (1963): 'Stigma: management of spoiled identity.' Simon & Schuster
- Hugman, R., Pittaway, E., Bartolomei, L. (2011): 'When 'do no harm' is not enough: The etics of research with refugees and other vulnerable groups'. British Journal of Social Work Vol 41., No. 7, 1271 – 1287
- Komac, M. (2007): 'Priseljenci – študije o preseljevanju in vključevanju v slovensko družbo. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja.
- Kralj, A. (2008): 'Nepovabljeni, globalizacija, nacionalizem in migracije' Koper: Založba Annales.
- Mole, M. (2013): 'Integracijska hiša kot ena izmed možnih nastanitvenih oblik za otroke brez spremstva s priznано mednarodno zaščito.' Fakulteta za socialno delo
- Nyers, P., Rygiel, K. (2012): 'Citizenship, migrant activism and the politics of movement' Routledge.

- Perrine, D., McNamara, F. (2013): Refugee resettlement in the EU: Between shared standards and diversity in legal and policy frames. Robert Schuman Centre for advanced studies, European University Institute, Florence, Italy.

8.4 Ostali viri:

- 24UR: 'Dogovor sprejet, Slovenija bo v dveh letih sprejela 250 beguncev.' 20. Julij 2015 POP TV. [Online] Dostopno na: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/dogovor-sprejet-slovenija-bo-v-dveh-letih-sprejela-250-beguncev.html>
- Delo: 'Erjavec: Somalijska deklica pride v Maribor do konca tedna' 24. Marec 2015 [Online] Dostopno na: www.delo.si/novice/politika/erjavec-somalijska-deklica-pride-v-maribor-do-konca-tedna.html
- Kramberger U. Š., Roglič, M.: 'Somalijska deklica pretresla slovenski parlament' Dnevnik, 13. Marec 2014 [Online]. Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/1042689566/slovenija/somalijska-deklica-pretresla-slovenski-parlament>
- Mandal, R. (2003): 'Legal and protection policy research series: Political rights of refugees' UNHCR
- Oddaja Epilog: 'To je loterija: umreš ali pa preživiš.' 25. April 2015 POP TV. [Online] Dostopno na: <http://www.24ur.com/novice/svet/19-dni-mucnega-potovanja-nato-pa-zivljenje-na-cesti-prosjacenje-bezanje.html>
- Oddaja Globus, 21. April 2015 RTV Slovenija. [Online] Dostopno na: <http://ava.rtvlo.si/predvajaj/globus/ava2.174331793/>
- Oddaja Svet: 'Begunca prišla v Slovenijo, da bi si rešila življenje, zdaj pa sta diplomirala.' 15. Julij 2015 POP TV. [Online] Dostopno na: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/begunca-prisla-v-slovenijo-da-bi-si-resila-zivljenje-zdaj-pa-sta-diplomirala.html>
- Oddaja Svet: 'Smo sploh zmožni sprejeti več kot 200 beguncev?' 21. Maj 2015 POP TV. [Online] Dostopno na: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/smo-sploh-zmozni-sprejeti-vec-kot-200-beguncev.html>

- RTV Slo: 'Srbija »šokirana« nad napovedjo Madžarske o gradnji ograje na meji' 18. Junij 2015 [Online] Dostopno na: <http://www.rtvlo.si/svet/srbija-sokirana-nad-napovedjo-madzarske-o-gradnji-ograje-na-meji/367806>
- Spletna stran Begunec.si: 'Begunci v Sloveniji' 25. Marec 2015 [Online] Dostopno na: <http://www.begunec.si/begunci/begunci-v-sloveniji/>
- Spletna stran Društva za razvoj in povezovanje družbenih ved in kultur – Odnos: 'Programi' 29. Marec 2015 [Online] Dostopno na: http://odnos.si/programi/pomoc_pri_integraciji_za_osebe_z_mednarodno_zascito/
- Spletna stran gibanja Svet za vsakogar, 9. Avgust 2015 [Online] Dostopno na: <http://www.njetwork.org/Svet-za-vsakogar>

9. Priloge

Priloga 1: Seznam kategorij in podkategorij s pripisanimi enotami kodiranja

1. Finančna podpora oseb z mednarodno zaščito

1.1 Ustreznost višine finančne podpore

A8) 260 its not enough to start a new life here.

C65) Jaz mislim, da je bilo to dovolj za nekoga, ki hoče pač na novo živeti.

E99) I would say that financial support is not enough to live.

F129) The money is not enough because most apartment in the city is very expensive with the cost.

G158) Problema samo ena, ja seveda ta denar ni velik in preživeti s tem ne moreš. Če nam ne bi pomagali sorodniki to ne bi šlo.

G160) Tudi plačava samo neki procent za vrtec, sva plačala 10%, to seveda plus, zelo dobro. To da dobiš podporo za stanovanje za tri leta, to dovolj, zelo dovolj.

B37) Pač neki socialno dobiš ampak to ni dovolj za preživetje in res težko je s tem. Pa moraš plačat najemnino in hrano in vse, in je bilo kar hudo.

B55) Tudi za najemnino sem mogel sposodit, da lahko nekje živim.

1.2 Ovine pri uveljavljanju pravice do denarne socialne pomoči

B53) Mojo socialno so ukinili samo zaradi tega, ker je en inšpektor je slišal, da jaz tekmujem na črno in denar služim. Pač nobenega dokaza niso imeli in pač nobenega denarja na mojem računu ni bilo in zato so za pol leta prekinli mojo socialno.

A21) When we came out of Azilni dom, they said me and my brother are family so they paid for the flat as a family. So it was like 450€. They knew they have to give us the rent money separately because both of us were adults. But they wanted to try to give it as a family.

F139) They said I am getting money from Filantropija but I am not and Filantropija appealed against it. But they still insist that I am getting money from Filantropija but it was actually the money from the ministry. They said ok, we will continue to give you all the money but until we find out what is the source. Last month I got decision from the court that it was a mistake but they are still cutting the money. Then they said on CSD that I don't have a contract, that I am not paying house rent but I have it and I have an address. They send me from the court that it was a mistake, that they are sorry, it was a miscalculation and blabla.

B41) Nisem si pa mogel zbirat kdaj grem na tečaj, če ne bi šel na tisto jezikovno pomoje socialno bi prekinli.

2. Nastanitev oseb z mednarodno zaščito

2.1 Iskanje namestitve

2.1.1 Finančne/administrativne ovire pri iskanju nastanitve

A4) You have to leave the Azilni dom and find a flat which is with cost and everything 260€.
B35) Itak nisem najdel nobenega, to je še vedno ful težko, dobit koga lastnika, da daje najem kakšno sobo ali stanovanje in da tudi stalno prijavi.
F126) The first apartment that I find the owner could not accept because I am a foreigner, he was like asking me where am I from, am I working, how am I going to pay for the rent and I explained to him all this situation so he said no. I told him that the ministry is paying me and he said he doesn't want to have anything to do with the ministry.

2.1.2 Diskriminacija/rasizem kot ovira pri iskanju nastanitve

A7) People don't want to give their house or their flat to the refugee. They ask what is your job and you say nothing, they ask do you have the documents and we said yes and when they find out that we are refugee they say no, we don't want to rent you house. When I am a student there is no problem because I don't say I am a refugee.
G156) Neke težave imeli ko iskali stanovanje, ker neki lastniki če bi kdaj poznali kakšen imam status, veliko lastnikov reklo se opravičujem, ne morem vam oddati stanovanja. Ker imeli samo 15 dni, potrebovali zelo hitro najti stanovanje in stanovanje našli zadnji dan.

2.2 Nastanitvene zmogljivosti ministrstva

C64) Zame je blo dobro samo še zmeraj si nekako prepuščen sam sebi tako da fajn bi bilo če bi bil tam nekdo v obliki vzgojitelja ali kaj podobnega, da bi nekako pomagali pri integraciji.
E98) Integration house brings a lot of problems, you have to move, I was in the first floor and then later say you have to go up omg, everything was just crazy.

2.2.1 Dostopnost nastanitvenih zmogljivosti ministrstva

A5) There is one integration house in Ljubljana and they give it to the teenagers not to adults...they said its busy with the teenagers so you can't stay there.
A6) For this many refugee one house is not enough.
F128) Sometimes they allow families to live there if you don't have the money to get an apartment outside for yourself.

H157) Ne, za nas rekli ni prostega mesta.

3. Šolanje oseb z mednarodno zaščito

3.1 Ovire pri rednem študiju

F124) The language – the system of education in Slovenia is mostly in Slovene language, there are only a few programmes you can take in English.

A15) In my faculty I do not have any support and my faculty is in Slovenian language and I don't understand Slovenian very good so its very difficult and there is no organization or somewhere to help me except Filantropija and my classmate.

B34) Potem sem se vpisal na fakulteto za šport, ker je to moja smer in lahko tam študiram naprej. Nisem končal, ker sem imel velik težav z jezikom pa tudi finančno, ker sem moral zraven delat in zato pač nisem mogel dokončat.

B49) Ko sem bil jaz tukaj na faksu, in so rekli na ministrstvu suuuper pomaga dobit državljanstvo pa to ne, ma kje? Ko sem jaz šel na ministrstvo, da vprašam če lahko dobim štipendijo so rekli da ne.

3.2 Podpora pri nadaljevanju šolanja

A14) Ministry give me free bus card till when I will 26 and if I need some book, Filantropija will copy it for me. I also had to pay 30 euro per year and Ministry said they can not pay that but Filantropija paid it. When I was applying for university, Ministry translate all document that I need for free.

4. Zaposlovanje oseb z mednarodno zaščito

4.1 Ovire pri samozaposlitvi

A2) Before I played professional football but I was lying long time in Azilni dom, when I came out I wasn't in a good situation from body to do that.

A3) The problem is that nobody support you, there is no money that you can save for your business...you can't get any credit to open your business...also if your business doesn't go, there is no chance that you get up again. So it's so scary to open your business.

G154) Da bi dobro delali v podjetju potrebujemo minimalno pol leta, ponavadi leto, dva leta.. Ampak ne, če bi nas blo samo mož in jaz potem druga zgodba ampak dva otroka in...ni odvisno od nas. če izgubili bi mi to denarno pomoč kako bomo preživeli.

G167) In mi pogledali zakonodajo, če želiš podjetje, ki se ukvarja s turizmom moraš imeti licenco, neko izobrazba in ja potrebuješ višjo izobrazbo ampak direktno v turistični

dejavnosti. In vprašali mogoče imate kakšne kurse, kakšen tečaj, da bi dobili to izobrazbo...in imajo ampak ni brezplačno, za denar lahko najdeš.

4.2 Ovire pri zaposlitvi

A13.1) I didnt have the student status so it was very hard to find the job and all our applied was rejected by companies.

G152) Jaz pravnik ampak naše pravništvo v Sloveniji ni uporabno, tudi druga višja stopnja, to je inženir strojnik ampak nažalost ni veliko dela po tej specialiteti. Moja žena je tudi kulturolog in zgodovina naše države. Drugi poklic pa je financist, management, to lahko še uporabljamo v Sloveniji.

E103) I just feel like...I don't see any job coming because I've seen some people, some African or some Arab, 5 years, 4 years, they don't have a job. Do they think I am fool? Slovenian citizens don't have job and an Arab will have job?!

4.3 Možnosti zaposlitve

G162) Če imaš glavo, imaš roke, imaš noge...najdeš službo. Ja mogoče ni tako kvalitetno in ni tako dobro plačano ampak za stanovanje tudi v Sloveniji najdeš službo.

G166) Ko smo mi prišli na zavod so dali subvencijo če odpreš svoje podjetje, ni bilo 100% ampak dobili bi 5000€ in ko smo mi začeli delat so to subvencijo zaprli.

4.4 Nezaposlenost in kriminal

E112) That is why you see people end up in crimes because they find it's more easier. But I don't want to be in that way.

5. Slovenski jezik

5.1 Ocena tečaja Slovenščine

5.1.1 Pozitivna

D74) On je zelo zadovoljen s tečajem slovenščine.

F131) It was really great; it helped me to get a lot of basic knowledge I need in my daily life.

G168) Tečaj je super fantastičen, ne vem koliko izkoristili ur ampak ja to je bilo zelo...Vsi profesorice, jaz z njimi zadovoljen, ker ja zelo dobro govorili slovensko, veliko pomagali tudi pri našem življenju če imaš kakšno vprašanje to ni problem za pomagati.

5.1.2 Negativna

A16) Teacher who teach Slovenian didn't know how to teach to the foreign, she knew how to teach to Slovenian people.

B40) Problem je bil ko smo vprašali zakaj recimo dvojina mora bit tak, on pač pravi da to tako je, zakaj pa nobeden ne ve ane.

C72) Pomoje so izbrali najbolj poceni zavod oziroma inštitut za učenje slovenskega jezika, to je bila ena starejša gospa, sva bila midva edina, štiri ure smo imeli in je bilo res dolgočasno. Moraš imeti neko družbo, neko skupino ljudi, ko se lahko pogovarjaš z njimi pa na tak način napreduješ in te mora popraviti ta profesorica. So rekli da moram zdaj jit pa sem rekel, da jaz odstopim, sem rekel da ne rabim če pač ne gre drugače ane.

5.2 Učenje jezika v času stiske

B39) Ampak skoraj nič nisem mogel se učiti, ker sploh nisem vedel kaj je sklon pa lih tisti čas sem bil v Azilni dom in sem iskal stanovanje in so tudi mi rekli, da če ne najdem stanovanja me vržejo ven. In s tem stresom res nisem mogel učiti.

E95) When I told them I don't want to do the language course they said ok, maybe you can do it the other time. I was like no, I'm not ready, when I'm ready I will come. I have a lot now, I have problem with my child, with my family, with my mother, with my brother, I don't know where they are. I have a lot to deal with already, not now please. I want to go to school, I love school but not now.

5.3 Izpit slovenskega jezika

E108) Once I see this guy from Congo, he did this exam 8 times, these 8 times took him 8 years. 8 years out of your life, what do you think you have left? Nothing!

G169) Od zavoda smo pridobili še 150 ur ampak jih zdaj ne moremo izkoristiti, ker imamo opravljen izpit.

5.4 Pomen znanja jezika

C63) Da lahko dobiš ti zaposlitev moraš najprej znati jezik.

C73) Mislim, da je znanje jezika najbolj glavna stvar, ker brez tega pač ne moreš nič narediti.

D79) Ker sam ne zna dovolj jezika, da bi se šel sam pozanimat do teh zavodov ali pa direktno do delodajalcev.

D81) Glavna težava je jezik zato, ker se on ne bo mogel pogovoriti z Društvom Odnos ali svetovalci za begunce, potreboval bi tolmača.

C90) Samega sebe vidiš kje si v tem sistemu če znaš jezik.

5.5 Tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve (v slovenskem jeziku)

A17) I don't know about that, I didn't hear about it.

B42) Notri na ministrstvu mi je eden rekel, da imajo dva dni za slovensko kulturo in vsa mesta bodo pokazali in če ne nekdo ne gre ne dobi državljanstvo. In na silo so morali iti tisti vikend, dva dni pogledat kje je Kamnik, Škofja Loka, pa tista jama v Postojna.

C75) Preko Ceneta Štuparja so organizirali neko ekskurzijo, enodevno, ko smo šli te cerkve pa to pogledat.

D76) Nima pojma kaj je to.

E110) I have never heard of it.

F132) No I don't know anything about that.

G170) To nekaj bilo, ja seveda, to kako nastala država Slovenija, kdaj dobila samostojnost. To smo imeli na Štuparju ja, to je vse notri v tečaju slovenščine, smo imeli ure za državo, veliko imeli. Povedali vse regiji Slovenije, neki tradiciji, za zgodovino, to bilo dobro, neki stvari niti Slovenci ne bi vedeli.

6. Socialna mreža

6.1 Vloga družine v življenju oseb z mednarodno zaščito

E111) Yeah, I miss my mom, I miss my brother so much and I'm fighting so hard to get to them. I'm working on it with my friends and loved ones, they are really helping me because if I get my mom, my brother, they can sponsor me in education.

F125) I am not well settled in my mind and in my thought because of family issues because it is really difficult for someone to be far away from home and far away without no family to be around you. If you have close family around you they might be giving you a spirit of motivation and strength to keep on going.

G155) Moj brat malo pomagal, premislil je tudi odpreti podjetje tu, raziskujemo ali bo zanimivo to delo ali ne. Če bi to šlo potem bi lahko on zaposlil mene kot delavca, jaz bi delal v njegovem podjetju.

6.1.1 Združevanje družine

6.1.2 Dolžina postopka združevanja družine

A18) I start one year and half ago and all the time they were passing me to each other, from lawyer to counsellor of Ministry. I ask one person in Filantropija and she said that in 2015 there will be new law that you can apply it. And I apply and still I am waiting.

6.1.3 Stroški združevanja družine

A19) I ask them if they need the translation of document and counsellor of Ministry said no, we have to do it with ourselves. When I got the original document they said you have to translate it by yourself. Each paper its 30€ so there was 30 page and it was like 900€ that I had to pay.

A20) I had to pay the insurance before the decision maker, make the decision. There is not any advantage to pay the insurance for person who is not in Slovenia yet.

6.2 Pomanjkanje socialne mreže ob odhodu iz Azilnega doma

C61) Nisem imel družbe v kateri bi bili isti ljudje kakor jaz, da bi imeli isto situacijo kakor jaz.

E92) When I moved out I didn't have anybody to talk to, nobody to trust, nobody to confide on. If you're going to have a friend to understand you, the person have to be able to trust you and you have to be able to trust the person. So there was nobody like that and it was really really really very difficult.

6.3 Stiki z osebami, ki niso v Sloveniji na podlagi mednarodne zaščite za namen pomoči

B51) Lahko se pogovarjaš s svojo partnerka ali z najboljšimi prijatelji, pač par prijateljev, ki sem imel tukaj so mi res ful pomagali, da se vpisem na fakulteto za šport, še vedno smo prijatelji, družinski prijatelji.

F127) The other problem when I move out of Azilni dom is how to meet people, meet friends, people who could help you along the way if you have some problems or if you need some information.

G171) Smo dobili slovenski prijatelji, ki nam pomagali zato ni potrebovali pomoči.

6.4 Stiki z drugimi osebami z mednarodno zaščito

B56) Ne nisem razmišljal, da bi se povezali ampak dosti sem pomagal, dosti dam nasvet ali razložim prijateljem ki prosijo za državljanstvo.

C69) Večino informacij ti dobiš preko drugih prijateljev, ki so že tukaj in so že dobili status, tudi zaradi jezika je bilo lažje, ker ne rabiš tolmača.

E120) I can only make friends with asylum seeker because they have tasted pain and when I say something they understand what I am talking about.

F144) Sometime we have like a get-together in Odnos but once in a month or twice, it depends. We also spend time together on weekends and have a football tournament. Play football and have fun, feel relief of some stress and some problems, you know.

H179) Znam ljudi, ki tudi dobili politično zaščito, s njimi v stiku, pogovarjam, vem kakšne imajo težave, če rabijo jim tudi pomagam drugače pa jih pozdravim..

7. Državljanstvo

7.1 Dosegljivost državljanstva

A24) The way they put the law it's like they don't want to give us the citizenship.

E107) Because they never want to give citizenship to nobody.

E113) I don't know about others but I think that within law it is impossible to get it. A lot of foreigners agree that they don't want to give it to anyone. For them it's just like the wasting of time.

B43) Za slovensko pa to je najtežja stvar, ki jo človek lahko v življenju doseže, jaz mislim, da se človek, ko dobi enkrat slovensko državljanstvo počuti kot da je še enkrat rojen, da bi moral biti ful vesel.

7.2 Izpolnjevanje pogojev za pridobitev slovenskega državljanstva

B45) Za državljanstvo je ful pomembno kdo je tvoj inšpektor, a te ima rad, a si ti všeč njemu ali nisi všeč ne...če ne pač dolga pot te čaka, če pa ja pol res kratka pot te lohka čaka. To je ful odvisno od njih.

7.2.1 Obvezna delovna doba

A25) The language is ok, that we have to pass the language but other thing is that we have to work as an unlimited contract for 6 months. That is impossible, even Slovenian citizen can't have that kind of job. Or 2 years without any pause between that. If you work like 1,5 year and then you have more than 30 days pause between these two again you have to work for 2 years.

B47) Jaz pa sem imel enga prijatelj, ki je mene tako formalno zaposlil, ampak samo, da dobim državljanstvo.

B48) Ker sem se jaz zaposlil v tisti firmi formalno, on je plačal dve leti štipendije, kar tako, kot kadrovska. Kot športnika me je financiral, kot sponzor.

B49.1) A je boljše, da sem en čist navaden delavec, da dobim državljanstvo ali če študiram pa končam pa nekaj naredim? Ne to nič ne pomaga, samo je važno, da dobiš denar, pa da daš tiste davke in karkoli si, ni važno.

F134) So the most difficult is to get a job and work here for 2 years. Then, the Slovene language comes second.

7.2.2 Nevarnost za javni red in mir

B44) Enkrat na meji na Hrvaškem smo šli na tekmovanje in v mojem avtu so našli nunčake, to je pač tak kitajski šport in to se tako telovadi ampak na žalost so rekli, da to je hladno orožje in tri leta moram počakat, da se s policijske postaje zbriše in takrat šele lahko prosim za državljanstvo. Ko sem dal prošnjo za državljanstvo so rekli še eno leto moram počakat, da se tisto s policijske zbriše. In še vedno sem tisto leto moral dobiti plačo, še vedno sem moral biti zaposlen in ne bi smel narediti nobenega prekrška, da lahko dobim državljanstvo.

F135) I am afraid about breaking the law by accident all the time.

7.2.3 Neprekinjeno 5 letno bivanje

G172) Potrebno je delati, to normalno, zdaj upam najdem delo ampak za nas, nerazumljivo zakaj država potrebuje pet let.

7.3 Pomen državljanstva

A29) You are not equal to Slovenian citizen, I wanted to buy a computer in Harvey Norman for monthly paying and because I wasn't citizen they didn't give me the chance. You can't travel with this travel document they give us to where you want.

B50) Lahko potuješ tako kot slovenski državljani, brez vize, ampak jaz takrat nisem mogel, ker je Slovenija imela še zaprte meje. Lahko kupiš nepremičnine, takrat...ok takrat itak nimaš denarja, da bi o tem razmišljal, to odpade. Pa tretja stvar, ki je ful pomembna, takrat smo morali res ful pazit, da ne pride do kakšne napake ane. Tudi zunaj na ulici so nam težili na grd način ampak smo morali biti tiho ane, ker karkoli če bi bilo narobe nikoli ne bi prišli do državljanstva. S policaji, ko greš, tam prvo vidijo, da si tujec in si kriv. Dandanes, še vedno isto ane, ampak pomaga da samo lahko kazni plačaš, da ne gre še v hujše kazni. To res ful pomaga.

E114) My girlfriend live in Norway, if you have citizenship, you can get work easily. So I think this is more of an opportunity than what I have now.

F136) When you have a Slovenian citizenship you have equal right as European citizen so you are entitled to live in any European country, you are entitled to travel to different countries around the world where they have visa exceptions for European passports.

H177) Če bi jaz imela potni list slovenski jaz bi bila bolj zaščitena, zdaj jaz nisem državljanka domače države niti slovenka, nekaj med. In to mi strah če bi jaz šla domov in bi tam vprašali kaj to pomeni... imam tam tudi sorodnike in starše in če zgodi kakšna nesreča kako bi mi šli.

Tudi vem, vsi državi Evropejske unije zelo skrbi za svoje državljane če se z njimi zgodi kakšna nesreča v tujini.

7.4 Dovoljenje za zadrževanje

C82) Jaz sem dobil subsidiarno za obdobje 3 let s tem da se niso strinjali, da bi podaljšali. Še vedno imam pravico jiti k zdravniku ampak moram biti pač v Sloveniji, ne morem zapustiti države drugače bi bil ilegalen v drugih državah.

C83) Možnosti, da jaz pridem do stalnega statusa je veliko, ena izmed njih je to, da se poročim z domačinko, druga je to da najdeš nekoga, ki ti podpiše garantno pismo in reče, bom jaz garantiral za njega, da bo on lahko ostal tu, da bo priden.

8. Želje oseb z mednarodno zaščito

8.1 Želja po preživetju, boljšem življenju, zaščiti in varnosti

A1) At first my expectation was safety and then to have a good life.

B33) Takrat mi je bilo najbolj pomembno, da se preživim.

C59) Meni je bila glavna stvar zaščita, da greš nekam, da ti ne bo treba več biti v strahu, da lahko živiš nekje v miru.

D60) Plan je bil tak, da bi pač on živel bolje kot je prej.

H151) Smo upali da bo bolj varno tukaj in to je bilo naše pričakovanje in to je to.

8.2 Želja po neodvisnosti

D62) Želel si je čim prej postati neodvisen od pomoči države.

D78) Za njega je najbolj pomembna stvar to, da mu pomagajo pri iskanju zaposlitve, da se čimprej zaposli in postane neodvisen od pomoči.

E96) I don't want to depend on anybody, on a government or whatever, I don't want to go and beg, I have my two hands I can work.

E100) The kind of person that I am, the way I grow up I cannot depend on anybody. I just want the privilege that I can go, if I set for a job here and I don't find it I can go out there and work for myself. Please give us the right to go out there and work to take care of ourselves.

8.3 Načrti za prihodnost

A32) I have a plan to finish my Master here, and if I will be not tired I will apply for Phd. I don't plan to stay in Slovenia, they push me to go out, it's not that I want to go.

B58) Od takrat, ko sem dobil status pač družino imam, otroka imam, punco imam, stanovanje smo kupili. Od zdale naprej res ne vem, mogoče bomo tukaj, karkoli se bo zgodilo čakam da me val odpelje, nič ne načrtujem.

C89) Tako da moj načrt je zaenkrat to, da se čim več izobražujem na kakršnemkoli področju.

E122) I have two things I am dreaming to be in my life. I wanna be a writer and I wanna be a stylist – anything that has to do with fashion. That is why I am fighting to work because I have a dream that I want to complete.

F147) My first plan is to have European citizenship; my second plan is to reunite with my family. And thirdly is for me to go to school to study to become a lawyer and see how I can fight for other people who were denied their rights.

G180) Zdaj imam idejo odpreti podjetje, ki bo ukvarjalo z turizmom, da bi oni sem prišli, da bi pomagali z rezervacijo kapacitete, da bi poznali lokacije.

9. Doživljanje lastne življenjske situacije

9.1 Prepuščenost samemu sebi

B36) Od začetka je res malo kriza, ker ostaneš spet sam, to je bilo res hudo šokantno, ker ostaneš sam in moraš začeti spet živeti.

C66) To te kar pustijo nekam in pol pričakujejo, da boš ti kar naenkrat cvetel pa boš vse znal, vse urejal.

E93) I was just on my own and so so nervous and a difficult part of it is nobody understands you.

9.2 Upadanje delovne sposobnosti

E109) Sweetheart listen, if somebody doesn't work for 5 years the laziness is in that person and he cannot work anymore, that's the truth!

9.3 Pomanjkanje občutka varnosti

A27) I don't feel safe anymore because everyday I have to wait that they take my resident.

9.4 Trpljenje

F123) I know how it feels to be a foreigner in another country, how it feels to be alone with no family and I know how it feels to be denied of your rights or deprived of your rights in your own country, I know how it feels to be in pain.

9.5 Ujetost, zamujanje življenja

E101) I mean...we have a life. We cannot live this kind of life and for this long because like this, people are going to crying.

E106) The people have two legs and two hands, even the lazy one will go out there and work, they don't want to depend on the government. But the system tie them down here, they cannot work and they feel like they don't have a life.

9.6 Uničena prihodnost

E104) I was speaking with one guy, he said they destroyed my future here. My friend has everything to thank to German government for a bright future. What do I have to thank Slovenia for?!

10. Viri pomoči

10.1 Dostopnost in razpoložljivost virov pomoči

D88) Pravi da ne, ne ve h komu naj gre, kam naj gre. Ne pozna ljudi, da bi lahko bili pripravljeni pomagat na tem področju, izvedel je da se je pojavila težava z njegovo družino doma in zdaj ne ve komu naj pove, da bi kaj naredili.

E102) I am looking for an apartment and I don't know where to go. I don't know, who to go to to help me look for because you can look around now, there is nobody.

10.2 Zaželjene vrste pomoči

C67) Pomoč glede jezika, pomoč za integracijo, pomoč, da ti nekje najdeš svojo družbo, ker tako tudi lažje napreduješ glede jezika in drugih stvari.

10.3 Ocena vladnih virov pomoči

G163) Informacije smo dobili od Sonje, to je naš svetovalec, ona je šla skupaj z nami v šolo, ko je šel starejši sin v prvi razred in tam smo vse uredili, vrtec tudi, na začetku je šla povsod z nami. Nam je svetovalka pomagala zelo dobro, tudi na socialnem delu prvič smo skupaj izpolnili vse papirji, to ja to podpora zelo dobra in tudi če imaš kakšno vprašanje prvo leto smo klicali najprej Sonjo. Oni razložili kje lokacija šola, kje vrtec, lokacija zavoda in drugih podjetij, ki pomagajo tudi pri integraciji, Filantropija, Odnos etc.

G164) Ja ja zelo dobro nama pomagala s Cene Štupar katera je delala tudi v Azilnem domu, klicala po telefonu, imela svoj prosti čas samo za nas.

10.3.1 Pomanjkanje celostne pomoči

E105) The government should please, if you want to help somebody finish what you do! If you don't wanna do it don't do it.

G165) Na zavodu ja, vsake tri mesece razgovori. Ona gleda nas...ja pridite še čez tri mesece. 5 minut pogovora je. Prideva tja, potem neka anketa, kaj iščete, kako iščete, ali gledate elektronske strani, a brskate po internetu in časopisih, ja ampak ni. Ne napotijo pa nas nikamor. Enkrat smo samo povedali imam idejo naredit turistično agencijo. Ja to je napaka naša bla ko smo povedali da imamo tako idej in vsakič ko pridemo...kako je tam s turistično agencijo? Zdaj nič...no potem pa pridite čez 3 mesece.

10.3.2 Pomanjkljivo informiranje

A9) Counsellor of Ministry also didn't know about the law and information so she give what she knows.

A26) If they gave me the information when I got status that I could go in another country and stay there for sure I did that.

C68) Sem samo dobil nek skript iz Ministrstva za notranje zadeve v katerem je bilo okrog 100 strani v slovenščini in angleščini, nisem mogel razumet o čem se sploh gre. Potem so pričakovali, da bom jaz vedel vse, kaj so moje dolžnosti pa kaj so moje pravice.

D70) Je dobil osnovne informacije glede osnovne pomoči, ni pa to tako, da ko imaš vprašanje v glavi, da imaš nekoga, ki ga lahko vprašaš.

G173) Če bi mi ukvarjali z turizmom seveda je potrebno iti v druge države in zdaj ne vem, a lahko grem ali ne? Potrebujem vizo ali ne? Ali jo potrebujem za nas, ker smo mi ali zato, ker imamo stalno bivanje v Sloveniji?

10.3.3 Podajanje napačnih informacij

A10) I ask, I want to go to University and she says now the time for applying for university is finished. Actually it was June and I had the time to apply until September. And I was one year in University late.

A11) I ask for driving licence and she said 6 months after you got the status you can apply for changing the driving licence and then I went by myself to Upravna enota they said no, we don't have any law that say this, you can change it right now.

G159) Na Ministrstvu za notranje zadeve nam rekli, mate neka denar in to denar lahko uporabljate vsak mesec in še dobite potem otroški dodatek. Ampak na drugi mesec smo poznali, otroški dodatek katerega smo dobili odšteto od tega denarja. Ministrstvo za notranje zadeve plača kvartalno za tri mesece mi računali približno 1500€ ampak dobili samo

500€. Če bi povedali prej mi bi ne iskali stanovanja za 470€. Ampak ko podpisali pogodbo na eno leto in potem če bi raztrgali to pogodbo bi morali doplačati varščino. Zdaj en mesec plača država, dva meseca plačava sama.

10.3.3.1 Možni razlog za napačne informacije

G161) Slabi delavec ali ne, zdaj ne morem reči, ker ne vem, mogoče oni nam razložili pravilno, mogoče oni nam vse te stvari povedali ampak smo jih nerazumeli. In tudi ne moreš na vsak sestanek, na vsak pogovor imet prevajalca, to tudi razumljivo.

10.3.4 Odnos zaposlenih v javnih institucijah do oseb z mednarodno zaščito

E94) They were just like ok..the only thing you can do now is go to the language school. That is not it, a lot of things is killing the person and all you are talking about is language school, is that what you see? You don't understand the person pain, the person is in pain.

E97) The lady that is my adviser said ok..she has a kind heart, she has a child she understands. She's really a nice person, she understands somebody's pain. She said I can do it later.

E116) A lot of people don't have human feelings, you work with foreigners and you don't even care for them. She went to other people there and started telling people somebody call her and told her I am not coming back. I was like...what? Where did she hear that from? In another country when they say social worker, is actually working on your favour but here they are working against you.

E119) He said you know, I am a retired police officer, I said so what? If I am under interrogation than you let me know and I will get a human right lawyer and we will go to court. Are you telling me to be afraid? He want to know what you do, what you don't do, when you pee, when you eat, he want to know everything.

E121) Anything I tell them is lie because actually there is something they want to hear. They want to hear what they are thinking. If you don't say what they love to hear then the person is lying.

F140) They are just looking for ways to make it hard.

F143) I don't know why they are cutting the money, maybe they want us to have less. Other Slovenian have relative to support them in different ways, we don't have anyone to support us. We depend on only this money but they don't think that way.

F150) At centre for social work most people don't like that you are getting this money, like they think this money is for Slovenian citizen not for you.

10.4 Ocena nevladnih virov pomoči

A12) Filantropija help me a lot, especially for finding a flat.

A23) 100% Filantropija was more helpful than government, if you want to compare it, government wasn't helpful at all. Filantropija really wants to help but the government try to hide the law, they try to give you less information as possible and Filantropija try to give you more.

B38) Ko so rekli, da sem dobil status so me poslali v eno organizacijo, kateri se imenuje Slovenska filantropija. Tam so res mi pomagali, da iščem stanovanje oz. karkoli mi manjka, ker včasih sploh nisem razumel o čem gre in sem res rabil pomoč.

C71) Meni je pri namestitvi pomagala predvsem Slovenska Filantropija, Pa tudi za šolo so mi pomagali, ker so oni že prej imeli izkušnjo s tem, ker so že vpisovali druge fante.

D87) Pozna Filantropijo in Odnos vendar misli, da niso nekaj ful koristni, kar se tiče tega področja, tako da ni nekaj zadovoljen s tem.

F130) If I need some information I normally go to Odnos, to get some information from Franci, for most of the things that I need he used to tell me what to do and also give me hope in different ways, like maybe if I am going to apply for the money social he used to fill the application because it is all in Slovene and sometime he goes with me also to the centre for social work to speak with them and tell them also about my situation and also whatever necessary documentation that I need he sees how we can provide it. We can go together to the bank to get the bank statement or he can help me also to talk to the owner of the flat if I am moving to a new apartment or to go through a contract to know what is good or what is not good for me. Odnos helped me to find accommodation and also applying for session for job (sestane na Zavodu za zaposlovanje), at the same time trying to give some reference through my counsellor on Zavod.

A13) I receive help from Filantropija to find job.

10.4.1 Nestabilnost programov nevladnih organizacij

A22) Just Filantropija but after 2 years they change to Društvo Odnos some of the job so at the beginning I went to Odnos but they didn't know how to do it but Filantropija knew very good because they were doing this for a long time and they were familiar with the law. Odnos wasn't and they was like confused about things.

C80) Smo potem dobili pismo, da je to delo prevzel Odnos ampak smo mi še naprej vztrajali na Filantropiji, ker smo bili tam navajeni in smo poznali ljudi.

11. Odnos Slovenije do oseb z mednarodno zaščito

11.1 Slovenija kot zaprta država

F149) What I can add is concerning the Slovenian society, to be more open to foreigners, not only refugees but foreigners in general. Slovenia is not an open country and is not a multicultural country. Here you see them looking at your face and you know you are not welcome there is no need for you to ask.

11.2 Slovenija kot novi dom

E117) I want to go out and try my life somewhere else. And whenever I want to come back, I'll come and take this country as my country.

F142) We belong here in Sloven, we don't have any family or any village to go visit, this is where we live, we can't go anywhere, it is our home now.

11.3 Slovenska zakonodaja na področju mednarodne zaščite

C84) V zakonodaji nimajo nekaj specifično napisano, imajo nekaj na splošno, ti si lahko svoje razlagaš tako da oni potem vedno gledajo na svoj korist.

F141) The system in Slovenia is that in Sloven they have laws, all their laws is on the paper but it is not working out, it is not in action. Everything is in different ways, they do things to manoeuvre, whatever they think, however they feel is how it should be.

F146) They say there is democracy in Sloven but the democracy that I see in Slovenia is different, this is bureaucracy not democracy.

11.4 Stigmatizacija oseb z mednarodno zaščito

B46) Pa tudi če narediš izpit, drugače te pogledajo, ker si tujec, tako, niso glih prijazni ne...

E117) If I want to relocate, I don't have to run away, I don't have to escape, I am not a criminal.

G174) Vsi papirji kateri imam, povsod pišejo begunec. Za ljudi kateri vejo kaj to pomeni to ni problem, ampak za tiste, ki ne...in kdaj imaš neki sestanek ali narediš kakšne papirje za delo in potem prilagaš kopije tega dokumenta odgovor bi bil drugačen če ne bi pisalo begunec. v hotelu če pokažeš izkaznico ali svoj potni list gledajo tako grdo, še pokličejo menedžerja, da bi ta tudi pogledal ali vse vrede ali ne, joooj.

11.4.1 Problem varovanja osebnih podatkov

A28) Now in all documents that we have wrote that we are refugee and everywhere that you show that the people get weird.

H176) Ko smo prosili politično zaščito, vsi pogovori to vse bilo skrivano. Ampak, ko smo dobili politično zaščito zdaj se vse ve.

12. Možnosti in prostor za izboljšanje situacije

12.1 Pripravljenost za spremembe med osebami z mednarodno zaščito

C86) Jaz sem veliko razmišljal o tem, da bi naredili neko skupnost, da bi lahko preko te skupnosti ljudje prišli do stika, saj si vidla, ljudje sploh niso vedli, da mi obstajamo. Ne glih za protest ampak da bi javnost videla kdo smo.

C91) Pomembno je to kaj se dela, kaj se naredi in koliko je sistem pripravljen reševati te težave.

12.2 Pomanjkanje državnega interesa za spremembe

A30) Everybody will listen to you in the government but they don't care. They just say ok, he is just complaining, leave it.

B52) Prostora za pritožbe ni bilo ane, takrat karkoli je bilo narobe, karkoli smo povedali nikamor ni peljalo.

E115) No I don't think I can change anything because I am not a full citizen of this country and even if I am nobody give a shit.

B57) Ampak ta demonstracija za deset, dvajset ljudi, ko bomo šli da rečemo, da službe ne dobimo, to nikamor ne gre. To pač nič ne pomaga, to se ve.

12.3 Pomanjkanje moči socialnih delavcev na področju migracij

F137) We complain to the ministry, to the social worker in Azilni dom. But they have no say, they don't know how to improve the situation.

F138) We complain to Odnos which made an appeal because they cut the money - from 269 to 218, some people get 228. They made an appeal to the centre of social work because we get the money from the ministry so that is why they cut the money from us, also Filantropija was against that but they couldn't succeed.

H177) Socialno delo mogoče...ampak vemo, da nič ne bo spremenilo tako da...

12.4 Strah pred posledicami povezovanja za spremembe

A31) I don't think about it because we scare that we can't apply for citizen if we do that.

F145) I have most of these plans in my head but I don't know how is the system in Sloven. Here you might protest and the police they come and arrest you and tomorrow they will say

you have a bad record, in the future if you need anything, to apply for citizenship or whatever this will be like a problem for you.

12.5 Predlogi za spremembo

C85) Če sam lahko kaj naredim, sam naredim drugače pa preko kakih organizacij ampak fajn bi bilo če bi imeli neko, prav specifično, da bi se ukvarjali samo s situacijo beguncev, ki so v Sloveniji in so dobili status.

H175) Mi smo pogovarjali z ministrstvom na to temo in smo rekli...ne vem izmislite neki kod, neki cifri o katerem policisti ali nek drug uradnik bo vedel kaj to pomeni ampak človek navadni nebi vedel.

F133) I ask the non-governmental organisations to stand united and to see how they can help refugees because most non-governmental organisations here are not united, they compete, everyone is doing their own stuff.

12.6 Učinek medijske podpore

B54) In to sem jaz v časopisu povedal, ker so me takrat, pomoje Mladina spraševali, in od takrat naprej so res se bali ane, ker je šlo v medije, in od takrat naprej so spet odprli moj denar in mi dali še za nazaj.

Priloga 2: Transkripcija intervjujev

Vprašalnik osebe A

Spol: Moški

Starost: 25

Izobrazba: Diplomirani inženir

Zaposlitev: študent (2. Stopnja)

Družinski stan: samski

Regija: Bližnji vzhod

Leto pridobitve mednarodne zaščite: status begunca v letu 2012

1. How much did you know about what your life is going to be here in Europe? What were your fears, hopes and expectations? Did you have any plans about what are you going to do (job-wise) before you came here? What is standing in the way?

»I thought that it's more modern than my home country but I didn't think my life will be better. But I didn't think it will be like this also. (smeh) At first my expectation was safety and then to have a good life but... now (smeh) it's not what I wanted.«

»At first I had a plan to do some sport but because of situation which was in Azilni dom I couldn't continue my playing football. Before I played professional football and when I came I wanted to do that again but I was lying long time in Azilni dom, when I came out I wasn't in a good situation from body to do that and then I couldn't. And then I wanted to open my business but it wasn't any chance to do that. The problem is that nobody support you, there is no money that you can save for your business and with situation that we have, no job, you can't get any credit to open your business. And also if your business doesn't go, there is no chance that you get up again. So it's so scary to open your business.«

2. What were the problems you had right after you left Azilni dom?

»The first problem is that you have to leave the Azilni dom in two weeks and in two weeks you have to find a flat which is with cost and everything 260€ and with that money you can't find very good things. Yeah...that was the most problem.«

3. Did you stay in the Integration house?

»No. Because usually [there is one integration house in Ljubljana and they give it to the teenagers not to adults]. All the time [they said its busy with the teenagers so you can't stay there]. I think [for this many refugee one house is not enough]. And usually the [people don't want to give their house or their flat to the refugee], we had a lot of problem to find a flat and then [they ask what is your job and you say nothing, they ask do you have the documents and we said yes and when they find out that we are refugee they say no, we don't want to rent you house]. Untill I was a student, [when I am a student there is no problem because I don't say I am a refugee], I say I am student.«

4. Do you think you have received enough support to start a new life in Slovenia? What was good, what was bad? What is missing? (financial support, information, help with finding accomodation, help with finding employment, enrolling in school, Slovenian language course, course in Slovenian history, culture and political organisation)

Financial support:

»[260 its not enough to start a new life here], because before in Azilni dom they also didn't give us any money so I couldn't save it. Now I think they start to give 20€/month. I got it for just 2 months then they stop, the last two months when I was in Azilni dom.«

Information:

»They give some kind of information, [the counsellor of Ministry], we had a meeting with her and she gives us information but the problem was that she [also didn't know about the law and information so she give what she knows]. For example [I ask, I want to go to University and she says now the time for applying for university is finished. Actually it was June and I had the time to apply until September. And I was one year in University late]. And then [I ask for driving licence and she said 6 months after you got the status you can apply for changing the driving licence and then I went by myself to Upravna enota they said no, we don't have any law that say this, you can change it right now] and I change it.«

Help with finding accomodation:

»At the beginning [Filantropija help me a lot, especially for finding a flat].«

Help with finding employment: Just [I receive help from Filantropija to find job] but on that time I didnt have the student status so it was very hard to find the job and all our applied was rejected by companies. I do not know who can help me to finding job in government and also they did not tell us that if is their job to do it for us. if its some of their job, Its first time that I hear it.

Enrolling in school: The only support that I have is that [Ministry give me free bus card till when I will 26 and if I need some book, Filantropija will copy it for me](not buy it). [I also had to pay 30 euro per year and Ministry said they can not pay that but Filantropija paid it]. But when I was applying for university, Ministry translate all document that I need for free. [In my faculty] if you mean for study, [I do not have any support and my faculty is in Slovenian language and I don't understand Slovenian very good so its very difficult and there is no organization or somewhere to help me except Filantropija and my classmate.]

Slovenian language course:

»For Slovenian course we had to wait until the course was started but the problem was that [teacher who teach Slovenian didn't know how to teach to the foreign, she knew how to teach to Slovenian people]. And it's so different when you want to teach to Slovenian or to foreign people.

Course in Slovenian history, culture and political organisation:

»I don't know about that, I didn't hear about it.«

5. Family reunification process.

» Yeah, [I start one year and half ago and all the time they were passing me to each other, from lawyer to counsellor of Ministry.] And then [I ask one person in Filantropija and she said that in 2015 there will be new law that you can apply it. And I apply and still I am waiting.] So they said maximum 2 months but now it's one month and half. I hope it happens in the next half of month, they told me, at first [I ask them if they need the translation of document and counsellor of Ministry said no], no, no, [we have to do it with ourselves]. And I ask them three times and they said no, no, we will do it by ourselves. And [when I got the original document]

they said you have to translate it by yourself. Each paper its 30€ so there was 30 page and it was like 900€ that I had to pay.«

»When I asked for family unification I had to pay the insurence before the decision maker make the decision but its so strange because there is two possibility, first that the decision be positive and second be negative, but in both case there is not any advantage to pay the insurence for person who is not in Slovenia yet.«

»We had a problem at first, when we came out of Azilni dom, they said me and my brother are family so they paid for the flat as a family. So it was like 450€. So I said ok, if you want to give us like that you have to give us one passport with two picture and they said no, no, it's impossible. So I said ok, if I get a girlfriend we have to sleep with my brother together. Then they said ok, we will ask but actually they knew they have to give us the rent money separately because both of us were adults. But they wanted to try to give it as a family.«

6. Which organisations were you in contact with so far?

»Just Filantropija but after 2 years they change to Društvo Odnos some of the job so at the beginning I went to Odnos but they didn't know how to do it but Filantropija knew very good because they were doing this for a long time and they were familiar with the law and everything. But Odnos wasn't and they was like confused about things.«

»For sure, 100% Filantropija was more helpful than government, if you want to compare it, government wasn't helpful at all. The problem is that Filantropija really wants to help but the government try to hide the law and everything that is in your sight, they try to give you less information as possible and Filantropija try to give you more.«

7. Do you still have the citizenship of your home country? What are the problems you see/had in connection to getting citizenship? What does citizenship mean to you, how is it different than the status you have now?

»Yes. If I get Slovenian one I will have double.«

»The way they put the law it's like they don't want to give us the citizenship because it's so strict. [The language is ok, that we have to pass the language but other thing is that we have to work as an unlimited contract for 6 months. That is impossible, even Slovenian citizen can't have that kind of job. Or 2 years without any pause between that. If you work like 1,5 year and then you have more than 30 days pause between these two again you have to work for 2 years.«

»If they gave me the information when I got status that I could go in another country and stay there for sure I did that. [They are making the law harder and harder how anybody can apply for citizen in next few years and Finally they will say OK you have problem in your country, you can have resident till when your government change or your problem will be solve exactly what the Cyprus is doing. I dont feel safe anymore because everyday I have to wait that they take my resident.«

»I want Slovenian citizenship because [now in all documents that we have wrotes that we are refugee and everywhere that you show that the people get weird. Also with that document you are not equal to Slovenian citizen, for example I wanted to buy a computer in Harvey Norman for monthly paying and because I wasn't citizen they didn't give me the chance. Also you can't travel with this travel document they give us to where you want, just you can go to Europe.«

8. If you have any complaints with the support you get from the government, who can you tell this? Who will listen and take you suggestions? Do you wish to have such space? Did you ever think about connecting with other people with international protection to make your situation better?

»Everybody will listen to you in the government but they don't care. They just say ok, he is just complaining, leave it. [And the Ministry have some meeting every six months and they ask you what you think, what is your problem. Its something official, they have to do it but it doesn't work, nothing happens. But Filantropija really wants to solve your problem.«

»I don't think about it because we scare that we can't apply for citizen if we do that.«

9. What is your plan for the future?

»I have a plan to finish my Master here, and then if I will be not tired I will apply for Phd but not here because here you have to pay for that and I don't have money. So I will go in another country in Europe. I don't plan to stay in Slovenia, they push me to go out, it's not that I want to go. I would move north of Europe or out of Europe.«

10. Do you wish to add something?

Vprašalnik osebe B

Spol: Moški

Starost: 36

Izobrazba: srednješolska, nedokončana univerzitetna (DIF)

Zaposlitev: natakar

Družinski stan: V družinski skupnosti z enim otrokom

Regija: Bližnji vzhod

Leto pridobitve mednarodne zaščite: status begunca v letu 2004

1. Koliko ste vedeli o tem kakšno bo vaše življenje tu v Evropi? Kaj so bili vaši strahovi, upi in pričakovanja? Ste imeli kakšne načrte o tem kaj bo vaša služba tu? Kje so se pojavile težave?

»V bistvu nič nisem vedel kaj bo se zgodilo, samo...takrat mi je bilo najbolj pomembno, da se preživim. Sploh nisem vedel kaj me čaka in kaj bom delal, nič nisem imel načrtovanega. Vedno me je veselil šport...pač čez dve tri leta ko sem bil tukaj, pa sem malo jezik slovenščine se učil, še vedno imam težavo, še vedno ampak ok....razmišljal sem da bi se vpisal na faksu. Prvo leto sem se vpisal na sociologijo kulture pa skoraj nič nisem hodil, ker mi ni bilo zanimivo. Potem sem se vpisal na fakulteto za šport, ker je to moja smer in lahko tam študiram naprej. Nisem končal, ker sem imel velik težav z jezikom pa tudi finančno, ker sem moral zraven delat in zato pač nisem mogel dokončat. Potem pa drugo življenje, otrok pa familija in res ni šlo ane.«

2. Kakšne težave ste imeli takoj po odhodu iz Azilnega doma?

»Takrat je bil Azilni dom še v Šiški. Prvi problem v tem, ker ko sem jaz dobil status so rekli, da moram dobiti stanovanje, da moram prijaviti stalno bivališče. Itak nisem najdel nobenega, to je še vedno ful težko, dobiti koga lastnika, da daje najem kakšno sobo ali stanovanje in da tudi stalno prijavi. Pol leta smo iskali da stanovanje najdemo, da lahko prijavim. Od začetka je res malo kriza, ker ostaneš spet sam, to je bilo res hudo šokantno, ker ostaneš sam in moraš začeti spet živeti. Pač neki socialno dobiš ampak to ni dovolj za preživetje in res težko je s tem. Pa moraš plačati najemnino in hrano in vse, in je bilo kar hudo.«

3. Ste bivali v integracijski hiši?

»Ne vem če je takrat že bila integracijska hiša, pomoje da ne.«

4. Se vam zdi, da ste dobili dovolj podpore za začetek novega življenja v Sloveniji? Kaj je bilo dobro, kaj je bilo slabo, kaj ste pogrešali? (finančna podpora, informacije, pomoč pri iskanju nastanitve, pomoč pri iskanju zaposlitve, vpis v šolo, tečaj slovenščine, tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve)

Finančna podpora:

»Dobil sem socialno pomoč pa nekaj za najemnino, 150 evrov oz. nekaj takega v tolarjih, ne spomnim se več.«

Informacije:

»Notri na ministrstvu, ko so rekli, da sem dobil status so me poslali v eno organizacijo, kateri se imenuje Slovenska filantropija. Tam so res mi pomagali, da iščem stanovanje oz. karkoli mi manjka, ker včasih sploh nisem razumel o čem gre in sem res rabil pomoč. Dosti so mi pomagali ne, Slovenska filantropija glede zakona pa glede neke papirje, da se lahko znajdem.«

Tečaj slovenščine:

»So me poslali na slovenščino, ko sem dobil status, mislim da je bil 90 ur, nekaj takega. Ampak skoraj nič nisem mogel se učiti, ker sploh nisem vedel kaj je sklon pa lih tisti čas sem bil v Azilni dom in sem iskal stanovanje in so tudi mi rekli, da če ne najdem stanovanja me vržejo ven. In s tem stresom res nisem mogel učiti. Res je pomembno kako učiteljica naredi,

kako uči, jaz mislim, da ni bil slabo učiteljica ampak [problem je bil ko smo vprašali zakaj
recimo dvojina mora bit tak, on pač pravi da to tako je, zakaj pa nobeden ne ve ane.] To pač še
vedno nobeden ne ve in tudi jaz ne vem. [Nisem si pa mogel zbirat kdaj grem na tečaj, če ne bi
šel na tisto jezikovno pomoje socialno bi prekinli.]«

Tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve:

»Enkrat je filozofska fakulteta organizirala, mislim jaz sem pol izvedel ane, [notri na
ministrstvu mi je eden rekel, da imajo dva dni za slovensko kulturo in vsa mesta bodo
pokazali in če ne nekdo ne gre ne dobi državljanstvo. In na silo so morali iti tisti vikend, dva
dni pogledat kje je Kamnik, Škofja Loka, pa tista jama v Postojna] mislim...tako ne.«

5. S katerimi organizacijami ste bili do sedaj v stiku?

»Takrat je bila samo Slovenska Filantropija.«

6. Proces združitve z družino.

»Ne.«

7. Imate še vedno državljanstvo svoje države? Kakšne težave vidite v povezavi z
pridobivanjem slovenskega državljanstva? Kaj vam državljanstvo pomeni? Kako je
drugačno od statusa, ki ga imate sedaj?

»Ne, domačega državljanstva nimam več. [Za slovensko pa to je najtežja stvar, ki jo človek
lahko v življenju doseže, jaz mislim, da se človek, ko dobi enkrat slovensko državljanstvo
počuti kot da je še enkrat rojen, da bi moral biti ful vesel.] Sem imel dodatno težavo za
državljanstvo, ker [enkrat na meji na Hrvaškem smo šli na tekmovanje in v mojem avtu so
našli nunčake, to je pač tak kitajski šport in to se tako telovadi ampak na žalost so rekli, da to
je hladno orožje in tri leta moram počakat, da se s policijske postaje zbriše in takrat šele lahko
prosim za državljanstvo.] Če bi bil državljan, ki bi imel te nunčake bi samo dobil 150€ kazni
mogoče, mogoče tudi nebi plačal če bi napisal pritožbo ampak če nimaš državljanstva...nisem
pa vedel da ne smem tega, to normalno povsod nosiš, ni nič takega nevarnega.«

»Za državljanstvo je ful pomembno kdo je tvoj inšpektor, a te ima rad, a si ti všeč njemu ali nisi všeč ne...če ne pač dolga pot te čaka, če pa ja pol res kratka pot te lohka čaka. To je ful odvisno od njih. Prvi problem je, da res moraš narest slovenščino, ki je težek jezik, pa tudi če narediš izpit, drugače te pogledajo, ker si tujec, tako, niso glih prijazni ne...res moraš znat pa res se moraš truditi, tudi tam na izpitu te znajo malo naokrog obrniti ne.«

»Drug problem, ki te čaka je služba. Moraš imeti službo, za nedoločen čas pa tudi dve leti morš biti v službi ne. In to je ful hudo težko ne, sej v Sloveniji je dandanes tudi težko dobit za nedoločen čas. Jaz pa sem imel enga prijatelja, ki je mene tako formalno zaposlil, ampak samo, da dobim državljanstvo. Na žalost, ko sem dal prošnjo za državljanstvo so rekli še eno leto moram počakati, da se tisto s policijske zbriše. In še vedno sem tisto leto moral dobiti plačo, še vedno sem moral biti zaposlen in ne bi smel narediti nobenega prekrška, da lahko dobim državljanstvo.«

»Ko sem bil jaz tukaj na faksu, in so rekli na ministrstvu suuuper pomaga dobit državljanstvo pa to ne, ma kje? Ko sem jaz šel na ministrstvo, da vprašam če lahko dobim štipendijo so rekli da ne, in jaz malo sem tam ven padel in sem rekel a to je normalno? A je boljše, da sem en čist navaden delavec, da dobim državljanstvo ali če študiram pa končam pa nekaj naredim? Ne to nič ne pomaga, samo je važno, da dobiš denar, pa da daš tiste davke in karkoli si, ni važno. To je res malo bedno padlo. Ko si enkrat nad 26 let itak ne moreš dobit štipendije ampak, ker sem se jaz zaposlil v tisti firmi formalno, on je plačal dve leti štipendije, kar tako, kot kadrovska. Kot športnika me je financiral, kot sponzor. Državljanstvo sem dobil leta 2009.«

»V bistvu, tako ti povem, državljanstvo ni dosti drugače od statusa begunca, samo par stvari spremeni, bistveno ne spremeni. Prvič, lahko potuješ tako kot slovenski državljani, brez vize ampak jaz takrat nisem mogel, ker je Slovenija imela še zaprte meje in nisem mogel niti v Italijo ali v Avstrijo, ker oni itak ne dajejo azilantom vize in sem moral počakati do takrat, ko so odpirali mejo. Takrat res edina država, ko sem mogel iti, samo na Hrvaško, mislim, brez vize. Druga stvar, ki ti jo spremeni, lahko kupiš nepremičnine, takrat...ok takrat itak nimaš denarja, da bi o tem razmišljal, to odpade. Pa tretja stvar, ki je ful pomembna je, da če nardiš

karkoli, mislim kaznen ane in včasih res ne veš, kakšna nesreča ane, takrat smo morali res ful
ful pazit, da ne pride do kakšne napake ane. Tudi zunaj na ulici so nam težili na grd način
ampak smo morali biti tiho ane, ker karkoli če bi bilo narobe nikoli ne bi prišli do
državljanstva. To je bilo pa res ful hudo, mislim je bilo hudo. Ker smo skos morali biti tiho.
Ker tudi na žalost na policijski postaji ali s polcaji, ko greš, tam prvo vidijo, da si tujec in si
kriv. Karkoli se je nardilo, stoprocentno ti si kriv, mislim dandanes, še vedno isto ane, ampak
pomaga da samo lahko kaznen plačaš, da ne gre še v hujše kazni. To res ful pomaga.«

8. Če imate kakšne pritožbe v zvezi s podporo, ki jo dobivate, komu lahko to poveste?
Kdo vas bo poslušal in upošteval vaše predloge? Si želite takega prostora? Ste kdaj
razmišljali o tem, da bi se povezali z drugimi ljudmi z mednarodno zaščito zato, da bi
skupaj poskušali izboljšati vašo situacijo?

»Upoštevati pa pomagati je zelo redko, lahko te poslušajo, lahko se pogovarjaš s svojo
partnerka ali z najboljšimi prijatelji, pač par prijateljev, ki sem imel tukaj so mi res ful
pomagali, da se vpišem na fakulteto za šport, še vedno smo prijatelji, družinski prijatelji.
Mislim, dosti je pomagal njihov nasvet ane, kaj moram narest naprej, drugače pa noben ni
mogel pomagati.«

»Prostora za pritožbe ni bilo ane, takrat karkoli je bilo narobe, karkoli smo povedali nikamor
ni peljalo. Na primer, mojo socialno so ukinili samo zaradi tega, ker je en inšpektor je slišal,
da jaz tekmujem na črno in denar služim. Pač nobenega dokaza niso imeli in pač nobenega
denarja na mojem računu ni bilo in zato so za pol leta prekinli mojo socialno. Ne vem kje je
to slišal, kar tako so ukinili socialno. In pol jaz tam, res sem ven padel in sem rekel če ne
morete skrbeti za begunce tukaj samo napišite eno pismo, da jaz s tem pismom grem v drugo
državo prositi še enkrat za azil ne...ne ne to ne moremo so rekli. In to sem jaz v časopisu
povedal, ker so me takrat, pomoje Mladina spraševali, in od takrat naprej so res se bali ane,
ker je šlo v medije, in od takrat naprej so spet odprli moj denar in mi dali še za nazaj. Ampak
takrat sem res imel težavo finančno pa itak nisem mogel službo dobit zaradi jezika. Tudi za
najemnino sem mogel sposobiti, da lahko nekje živim.«

»Ne nisem razmišljal, da bi se povezali ampak dosti sem pomagal, dosti dam nasvet ali razložim prijateljem ki prosijo za državljanstvo ampak ta demonstracija za deset, dvajset ljudi, ko bomo šli da rečemo, da službe ne dobimo, to nikamor ne gre. To pač nič ne pomaga, to se ve. In zato tudi ne razmišljam o tem.«

9. Kaj je vaš načrt za prihodnost?

»Moje življenje je tak ane, jaz ponavadi ne načrtujem, jaz pustim sebe na vodo in potem me pelje. Od takrat, ko sem dobil status pač družino imam, otroka imam, punco imam, stanovanje smo kupili. Od zdale naprej res ne vem, mogoče bomo tukaj, karkoli se bo zgodilo čakam da me val odpelje, nič ne načrtujem.«

10. Bi želeli še kaj dodati?

Vprašalnik osebe C in D

Oseba C:

Spol: moški

Starost: 21

Izobrazba: osnovna (ekvivalent prvim 4 razredom osnovne šole ali manj)

Zaposlitev: dijak,

Družinski stan: samski

Regija: Bližnji vzhod

Leto pridobitve mednarodne zaščite: subsidiarna zaščita v letu 2011

Oseba D:

Spol: moški

Starost: 31

Izobrazba: osnovna (ekvivalent prvim 4 razredom osnovne šole ali manj)

Zaposlitev: nezaposlen

Družinski stan: samski

Regija: Bližnji vzhod

Leto pridobitve mednarodne zaščite: status begunca v letu 2014.

1. Koliko ste vedeli o tem kakšno bo vaše življenje tu v Evropi? Kaj so bili vaši strahovi, upi in pričakovanja? Ste imeli kakšne načrte o tem kaj bo vaša služba tu? Kje so se pojavile težave?

Oseba C: »V bistvu meni je bila glavna stvar zaščita, da greš nekam, da ti ne bo treba več biti v strahu, da lahko živiš nekje v miru. Tako da nisem si predstavljal kako to res zgleda točno sem pa vedel, da bo boljša situacija kar se tiče varnosti oziroma par drugih stvari. Načrtov glih nisem imel, ker ti ne veš kaj se bo zgodilo s tabo tako da načrtov je brez smisla imet, ker prvo najprej sploh ne veš ali boš ti varno prispel do teh držav, druga stvar je ali boš sprejet tam, tretja stvar kakšna bo situacija tam.«

Oseba C prevaja za osebo D: »Ni imel nobene predstave. Plan je bil tak, da bi pač on živel bolje kot je prej.«

2. Kakšne težave ste imeli takoj po odhodu iz Azilnega doma?

Oseba C: »Nisem imel družbe v kateri bi bili isti ljudje kakor jaz, da bi imeli isto situacijo kakor jaz, torej pomanjkanje družbe pa neznanje jezika. To so bile res resne težave.«

Oseba C prevaja za osebo D: »Neznanje jezika, zaposlitev, želel si je čim prej postati neodvisen od pomoči države, to mu ni všeč. Tako da to so bile glavne težave. Da lahko dobiš ti zaposlitev moraš najprej znati jezik.«

3. Ste bivali v integracijski hiši?

Oseba C: »Jaz sem bival on (oseba D) pa ne, ker za odrasle imajo v Mariboru ane, on preden pač so ga poslali tja si je on pač najdel stanovanje in si zrihtal bivanje na tak način. Zame je blo dobro samo še zmeraj si nekako prepuščen sam sebi tako da fajn bi bilo če bi bil tam nekdo v obliki vzgojitelja ali kaj podobnega, da bi nekako pomagali pri integraciji. Se reče integracijska hiša ampak ni to nič.«

4. Se vam zdi, da ste dobili dovolj podpore za začetek novega življenja v Sloveniji? Kaj je bilo dobro, kaj je bilo slabo, kaj ste pogrešali? (finančna podpora, informacije,

pomoč pri iskanju nastanitve, pomoč pri iskanju zaposlitve, vpis v šolo, tečaj slovenščine, tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve)

Finančna podpora:

Oseba C: »Jaz osebno nimam problema s temi stvarmi tako da [jaz mislim, da je bilo to dovolj za nekoga, ki hoče pač na novo živeti] ampak moji problemi so bile druge stvari. [Pomoč glede jezika, pomoč za integracijo, pomoč, da ti nekje najdeš svojo družbo, ker tako tudi lažje napreduješ glede jezika in drugih stvari.] [To te kar pustijo nekam in pol pričakujejo, da boš ti kar naenkrat cvetel pa boš vse znal, vse urejal].«

Oseba C prevaja za osebo D: »Je rekel, da je dobil dovolj pomoči je pa večinoma zadovoljen.«

Informacije:

Oseba C: »Jaz nisem nekaj zadovoljen glede informacij, ker [sem samo dobil nek skript iz Ministrstva za notranje zadeve v katerem je bilo okrog 100 strani v slovenščini in angleščini, nisem mogel razumeti o čem se sploh gre] čeprav tudi nisem znal jezika. [Potem so pričakovali, da bom jaz vedel vse, kaj so moje dolžnosti pa kaj so moje pravice], samo zato, ker nisem znal jezika je bilo to brez smisla. Jaz govorim zdaj bolj angleško kakor takrat, slovensko in pa dari, moj materni jezik. Drugače pa [večino informacij ti dobiš preko drugih prijateljev, ki so že tukaj in so že dobili status, tudi zaradi jezika je bilo lažje, ker ne rabiš tolmača].«

Oseba C prevaja za osebo D: »On pravi, da [je dobil osnovne informacije glede osnovne pomoči], povedali so glavna pravila in navodila za človeka, ki je dobil tak status. [Ni pa to tako, da ko imaš vprašanje v glavi, da imaš nekoga, ki ga lahko vprašaš].«

Pomoč pri iskanju namestitve:

Oseba C: »[Meni je pri namestitvi pomagala predvsem Slovenska Filantropija], se pravi moja prejšnja skrbnica. [Pa tudi za šolo so mi pomagali, ker so oni že prej imeli izkušnjo s tem, ker so že vpisovali druge fante].«

Oseba C prevaja za osebo D: »Stanovanje je najdel sam pa prijatelji so mu pomagali.«

Tečaj slovenščine:

Oseba C: »Jaz nimam dobrih izkušenj z tečajem, pomoje so izbrali najbolj poceni zavod oziroma inštitut za učenje slovenskega jezika. To takrat še ni bil Cene Štupar, je bila ena starejša gospa, pomoje, da sva bila midva edina (pokaže na tretjega fanta, ki v intervjuju ni želel sodelovati, rekoč, da ima sedaj državljanstvo in da je »ven iz tega«), štiri ure smo imeli in je bilo res dolgočasno. Ker jezika se ne moreš ti naučit tako da ti kar govorijo ane, moraš imeti neko družbo, neko skupino ljudi, ko se lahko pogovarjaš z njimi pa na tak način napreduješ in te mora popraviti ta profesorica. Tako da od 300 ur, jaz sem hodil samo 130, nekaj takega. Pol sem si rekel, da se ne splača v bistvu jit. So rekli da moram zdaj jit pa sem rekel, da jaz odstopim, sem rekel da ne rabim če pač ne gre drugače ane. Ni bilo vredno.«

»Pri mlajših letih je najbolj pomembno, da dajo največ poudarka na znanje jezika. Da se ti eno celo leto učiš samo jezik, da ti res gre dobro in potem pač postopoma ti dajo druge možnosti, ali hočeš kaj jaz vem...jit v šolo, zaposlit ali karkoli ane. Mislim, da je znanje jezika najbolj glavna stvar, ker brez tega pač ne moreš nič naredit.«

Oseba C prevaja za osebo D: »On je zelo zadovoljen s tečajem slovenščine.«

Tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve:

Oseba C: »Preko Ceneta Štuparja so organizirali neko ekskurzijo, enodevno, ko smo šli te cerkve pa to pogledat, tako da jaz se edino tega spomnim. Drugače pa ni bilo neki no.«

Oseba C prevaja za osebo D: »Nima pojma kaj je to.«

Pomoč pri iskanju zaposlitve:

Oseba C prevaja za osebo D: »Za pomoč pri iskanju zaposlitve pozna samo Zavod za zaposlovanje, slišal pa je o eni ženski, ki se imenuje Sonja, ni pa sam šel tja, da bi vedel kako je tam. Dela pomoje na nekem sindikatu.«

»Za njega je najbolj pomembna stvar to, da mu pomagajo pri iskanju zaposlitve, da se čimprej zaposli in postane neodvisen od pomoči, ker sam ne zna dovolj jezika, da bi se šel sam pozanimat do teh zavodov ali pa direktno do delodajalcev, njemu tega področja najbolj manjka.«

5. Ste šli čez proces združitve z družino? Kaj mislite o definiciji družine v zakonu?

Oseba C prevaja za osebo D: »On si želi to naredit ampak nima pojma kako se da to naredit zato, ker ne pozna pravil bi pa potreboval nekoga, ki bi mu lahko pomagal na tem področju.

Glavna težava je jezik zato, ker se on ne bo mogel pogovorit z Društvom Odnos ali svetovalci za begunce, potreboval bi tolmača. Imajo dva Iranca, ki bi pomoje razumela, ker sta si farsi in dari zelo podobna.«

6. S katerimi organizacijami ste bili do sedaj v stiku?

Oseba C: »Takrat, ko sem jaz prišel Odnosa še ni bilo in smo potem dobili pismo, da je to delo prevzel Odnos ampak smo mi še naprej vztrajali na Filantropiji, ker smo bili tam navajeni in smo poznali ljudi.«

Oseba C prevaja za osebo D: »Z Filantropijo in Odnosom«.

7. Imate še vedno državljanstvo svoje države? Kakšne težave vidite v povezavi z pridobivanjem slovenskega državljanstva? Kaj vam državljanstvo pomeni? Kako je drugačno od statusa, ki ga imate sedaj?

Oseba C: »Jaz sploh ne vem če moja država ve, da jaz obstajam. Jaz sem dobil subsidiarno za obdobje 3 let s tem da se niso strinjali, da bi podaljšali. Še vedno imam pravico jit k zdravniku ampak moram biti pač v Sloveniji, ne morem zapustit države drugače bi bil ilegalen v drugih državah. Možnosti, da jaz pridem do stalnega statusa je veliko, ena izmed njih je to, da se poročim z domačinko, druga je to da najdeš nekoga, ki ti podpiše garantno pismo in reče, bom jaz garantiral za njega, da bo on lahko ostal tu, da bo priden. Tako da ja, možnosti so samo jaz osebno nisem se neki ful poglobil zato, ker še zmeraj čakam na to da, bo mogoče sodišče pač dalo pozitiven odgovor, bomo pa vidli. Pomoje obstaja možnost ampak...v zakonodaji nimajo nekaj specifično napisano, imajo nekaj na splošno, ti si lahko svoje razlagaš tako da oni potem vedno gledajo na svoj korist.«

Oseba C prevaja za osebo D: »Ja on pa ima, Afganistansko. Pravi, da se ni pozanimal pri osebi, ki bi znal pravo oz. pravila države, poslušal pa je nas in pa druge ampak vsak govori po svoje, ne vem koliko je to veljavno. Zdaj je še malo zgodaj.«

8. Če imate kakšne pritožbe v zvezi s podporo, ki jo dobivate, komu lahko to poveste?

Kdo vas bo poslušal in upošteval vaše predloge? Si želite takega prostora? Ste kdaj razmišljali o tem, da bi se povezali z drugimi ljudmi z mednarodno zaščito zato, da bi skupaj poskušali izboljšati vašo situacijo?

Oseba C: »Osebnost...še zmeraj pravim, da je znanje jezika ful pomembno tako da jaz včasih enih stvari, ko sam vem kako pač je, ker itak lahko tudi čitam pravila po internetu probam nekako sam to zrihtat, če pa mi ne gre oziroma nimam pojma kako se to dela pol se posvetujem z osebami iz PIC-a (Pravno informacijski center)...odvisno no. Če sam lahko kaj naredim, sam naredim drugače pa preko kakih organizacij ampak fajn bi bilo če bi imeli neko, prav specifično, da bi se ukvarjali samo s situacijo beguncev, ki so v Sloveniji in so dobili status. So ampak imajo res različna področja dela, vsak mal.«

»Jaz sem veliko razmišljal o tem, da bi nekako povezoval ampak pri nas to tako funkcionira da gledajo bolj to koliko si ti star kot to kaj ti hočeš povedat. Tako da ja, jaz sem veliko razmišljal o tem, da bi naredili neko skupnost, da bi lahko preko te skupnosti ljudje prišli do stika, saj si vidla, ljudje sploh niso vedli, da mi obstajamo. Ko so to vidli (Oddaja Epilog) so bili presenečeni kako lahko to sploh poteka. Ampak zaenkrat ni bilo možnosti ali ne vem zakaj ni šlo, ampak jaz sem si to vedno želel, da bi bil skupaj z ljudmi, ki isto mislijo kot mi. Ne glih za protest ampak da bi javnost videla kdo smo.«

Oseba C prevaja za osebo D: »Ne pozna nikogar, ki bi mu lahko pomagal pri tem, pozna Filantropijo in Odnos vendar misli, da niso nekaj ful koristni, kar se tiče tega področja, tako da ni nekaj zadovoljen s tem.«

»Pravi da ne, ne ve h komu naj gre, kam naj gre. Ne pozna ljudi, da bi lahko bili pripravljeni pomagat na tem področju, izvedel je da se je pojavila težava z njegovo družino doma in zdaj ne ve komu naj pove, da bi kaj naredili.«

9. Kaj je vaš načrt za prihodnost?

Oseba C: »Če bom lahko ostal v Sloveniji, je moj načrt prvo to, da bi se še naprej izobraževal, izobraževal čim več zato ker, v okolju iz katerega prihajam je večina ljudi nepismenih in

zame je to ful pomembno, da se jaz čim več izobražujem in čim več vem in berem in te stvari. Tako da moj načrt je zaenkrat to, da se čim več izobražujem na kakršnemkoli področju. Za naprej pa bomo vidli, odvisno kakšni bodo pogoji.«

Oseba C prevaja za osebo D: »Najprej se more naučiti jezika, to je prva stvar. Potem pa naprej bo videl kaj bo njemu lažje naredit, s čim se bo ukvarjal. To bo že v naprej vedel, da bo videl na katerem področju bo lahko aktiven. Samega sebe vidiš kje si v tem sistemu če znaš jezik.«

10. Bi želeli še kaj dodati?

Oseba C: »Jaz sem dosti povedal ampak pomembno je to kaj se dela, kaj se naredi in koliko je sistem pripravljen reševati te težave. Bom zelo hvaležen Sloveniji če mi bo dovolila ostati, to je glavna stvar.«

Vprašalnik osebe E

Spol: ženski

Starost: 28

Izobrazba: osnovna

Regija: Zahodna Afrika

Zaposlitev: nezaposlena

Družinski stan: V istospolni zvezi

Leto pridobitve mednarodne zaščite: status begunca v letu 2014

1. How much did you know about what your life is going to be here in Europe? What were your fears, hopes and expectations? Did you have any plans about what are you going to when you came here? What is standing in the way?

»I didn't know nothing about Europe before I came to Greece, I was young and want to party. I went to clubs with my friends, had fun. Then I payed this guy a 100€ for status and I didn't know it was fake when I come to Slovenia...and then I got my status again here.«

»I find that because my level of education is very low and I find that that is affecting to getting to know pronunciation in Slovenian schools, in language schools so I came to

understand that maybe if I upgrade myself a little on English so that I can find it more easier on Slovenian course.«

2. What were the problems you had right after you left Azilni dom?

»Ojooojoj...it was sooo difficult because you been in Azilni dom a lot of things overwhelmed you, I was in agony, depressed and [when I moved out I didn't have anybody to talk to, nobody to trust, nobody to confide on, I was just on my own and so so nervous and a difficult part of it is nobody understands you.] Even [if you're going to have a friend to understand you, the person have to be able to trust you and you have to be able to trust the person. So there was nobody like that and it was really really really very difficult.]..because nobody will listen to you. [Yeah and nobody was kind of focus on that, they were just like ok..the only thing you can do now is go to the language school. That is not it, a lot of things is killing the person and all you are talking about is language school, is that what you see? You don't understand the person pain, the person is in pain.] I was like are you serious? If I go there I am going to be like crazy because my brain is not there.«

»[When I told them I don't want to do the language course] they didn't say I have to do it now, they said ok, maybe you can do it the other time, they have it like every two or three months, I don't know. [I was like no, I'm not ready, when I'm ready I will come. I have a lot now, I have problem with my child, with my family, with my mother, with my brother, I don't know where they are. I have a lot to deal with already, not now please. I want to go to school, I love school but not now.] If I get my family I can go back to school to England, they can pay for me, I can live on my own. [I don't want to depend on anybody, on a government or whatever, I don't want to go and beg, I have my two hands I can work.] So [the lady that is my adviser said ok..she has a kind heart, she has a child she understands. She's really a nice person, she understands somebody's pain. She said I can do it later.]«

3. Did you stay in the Integration house?

»Yeah, [Integration house brings a lot of problems, you have to move, I was in the first floor and then later say you have to go up omg, everything was just crazy.] But fine I am in the Integration house for now.«

4. Do you think you have received enough support to start a new life in Slovenia? What was good, what was bad? What is missing? (financial support, information, help with finding accommodation, help with finding employment, enrolling in school, Slovenian language course, course in Slovenian history, culture and political organisation)

Financial support:

»I would say that financial support...every other person out there can agree with me is not enough to live. I mean as a woman you have a lot of needs but at the same time, the kind of person that I am, the way I grow up I cannot depend on anybody. I just want the privilege that I can go, if I set for a job here and I don't find it I can go out there and work for myself. That is who I am. But as for the financial support is not enough but then, I am not putting my problems on anybody. All I need and I am not speaking only for myself, I am speaking for the others also they should please give us the right to go out there and work to take care of ourselves. I mean...we have a life. We cannot live this kind of life and for this long because like this, people are going to crying.«

Information:

»Yeah, the health system I could say that is very poor. And people can die very easily here. My doctor told me that the person has to be 50% dead before they can treat (pripoveduje o zdravstveni oskrbi v azilnem domu). In the poorest African nation with a little problem they take reaction and act on it.«

Help with finding accommodation:

»I am looking for an apartment and I don't know where to go. So I have to look for a friend outside to help me and she don't really know much about it. And they told me from the Azilni dom that there is an organisation to look for apartment here, but I don't know, who to go to to help me look for because you can look around now, there is nobody (govori o Društvu Odnos), who are you going to talk to?«

Help with finding a job:

»I went to Zavod for an interview and I have another appointment again so...I don't know. I just feel like...I don't see any job coming because I've seen some people, some African or

some Arab, 5 years, 4 years, they don't have a job! That is why I said earlier that the government should please, if you want to help somebody finish what you do! If you don't wanna do it don't do it. Like Italy, they give the document and they give the work permit of international so the burden will become less for them. Because the people have two legs and two hands, even the lazy one will go out there and work, they don't want to depend on the government. But the system tie them down here, they cannot work and they feel like they don't have a life. I was speaking with one guy, he's from Arab, north Africa or something, he said – this word is very heavy, he said they destroyed my future here. And I was so touched. He said I came with a friend 4 years ago and he crossed to Germany and the police arrested me here. And this four years, the guy now has German passport, he relocate back to England for school and have a better life. And he said to me...my friend has everything to thank to German government for a bright future. What do I have to thank Slovenia for?! Now they said after 5 years you can get the citizenship, you have to work to pay tax for two years, do they think I am fool? Slovenian citizens don't have job and an Arab will have job?! Because they never want to give citizenship to nobody. As he said...this law is not in any other country. Once I see this guy from Congo, he did this exam 8 times, these 8 times took him 8 years. 8 years out of your life, what do you think you have left? Nothing! You can work when you are strong, when you are young. If I can't do anything with my life now, what do you think in 5 years time? Sweetheart listen, if somebody doesn't work for 5 years the laziness is in that person and he cannot work anymore, that's the truth! Five f***** years you don't work. That is why you see people end up in crimes because they find it's more easier. But I don't want to be in that way.

Course in Slovenian history, culture and political organisation:

»I have never heard of it«.

5. Family reunification process.

»Yeah, I miss my mom, I miss my brother so much and I'm fighting so hard to get to them. I'm working on it with my friends and loved ones, they are really helping me because if I get my mom, my brother, they can sponsor me in education because I need education and nobody's gonna give me that so I need to pay for it. And yeah...they told me what are the rules

to join with family but I said I cannot deal with this now, I said let me get in contact with them first.«

6. Which organisations were you in contact with so far?

»Just Odnos.«

7. Do you still have the citizenship of your home country? What are the problems you see/had in connection to getting citizenship? What does citizenship mean to you, how is it different than the status you have now?

»Not that I can't get the passport but I didn't have it before, I only had ID card and I gave it to my brother. Because of the predicament that I would run away...I didn't have the time to apply for the passport or whatever. They know I exist, that I used to live there.«

»I don't know about others but I think that within law it is impossible to get it. I don't see any point to stay here for the 5 years. I just need the permission to go work outside, to get the citizenship in my own understanding is impossible because the law is too much. And a lot of foreigners agree that they don't want to give it to anyone. For them it's just like the wasting of time.«

»Yes because my girlfriend live in Norway I see a lot of people with different citizenship, Romania, Bulgaria...because if you have citizenship, you can get work easily. So I think this is more of an opportunity than what I have now.«

8. If you have any complaints with the support you get from the government, who can you tell this? Who will listen and take your suggestions? Do you wish to have such space? Did you ever think about connecting with other people with international protection to make your situation better?

»No I don't think I can change anything because I am not a full citizen of this country and even if I am nobody give a shit. And I am not a complain type so...I don't think there is a place for my suggestions, I have not tried but I don't think there is any point for complaining. I didn't think about connecting...«

»It's just when I traveled now, they were just kind of stalking me from Azilni dom and my girlfriend thought if I am in a kind of interrogation she need to know so I can get a lawyer, maybe we can go to court. I was like no no no...it's not like that. Don't take it like that, I will go talk to them then I will know what to do. They don't have enough foreigners there so...they are kind of closed, you know. I understand she get pissed because she's working with a lot of organisation like this and she knows what is going on in another country so for her it's like...what? Are you serious? A lot of people don't have human feelings, you work with foreigners and you don't even care for them. In another country when they say social worker, is actually working on your favour but here they are working against you. I never spoke to a nice social worker since I left azilni dom, she went to other people there and started telling people somebody call her and told her I am not coming back. I was like...what? Where did she hear that from? If I want to relocate, I don't have to run away, I don't have to escape, I am not a criminal. I would personally go to Sonja (svetovalka za begunce na ministrstvu) and say look: I am tired. I cannot find a job here I want to go out and try my life somewhere else. And whenever I want to come back, I'll come and take this country as my country. I didn't do anything wrong to run away from.«

»And when I came back, one of the guy, I don't remember his name in Azilni dom - he works in the office upstairs, he told me I didn't think you are coming back. I said sorry, you guys really need to change your mindset, this is very low. He said you know, I am a retired police officer, I said so what? If I am under interrogation than you let me know and I will get a human right lawyer and we will go to court. Are you telling me to be afraid? He always say that to everybody. He want to know what you do, what you don't do, when you pee, when you eat, he want to know everything. But don't wait for me because you're not going to get me, I am not going to do any crime.«

»Some of the people think that being asylum seeker or refugee...they really don't know what the people are going through and they don't care to know. And they would guess about somebody's life and they will conclude, are you a magician? Oooh... (oponaša) my spirit tells me he's lying...you are making a joke on somebody's life, on somebody's pain. I can only make friends with asylum seeker because they have tasted pain and when I say something

they understand what I am talking about. And they women they sit in their office blowing their condition do you think they understand me? Never. Anything I tell them is lie because actually there is something they want to hear. They want to hear what they are thinking. If you don't say what they love to hear then the person is lying.

9. What is your plan for the future?

»My future is to go back to school. I have two things I am dreaming to be in my life. I wanna be a writer and I wanna be a stylist – anything that has to do with fashion. That is why I am fighting to work because I have a dream that I want to complete.«

10. Do you wish to add something?

Vprašalnik osebe F

Spol: moški

Starost: 20

Izobrazba: diplomirani elektronski inženir

Zaposlitev: nezaposlen

Družinski stan: samski

Regija: Južna Afrika

Leto pridobitve mednarodne zaščite: status begunca v letu 2014

1. How much did you know about what your life is going to be here in Europe? What were your fears, hopes and expectations? Did you have any plans about what are you going to when you came here? What is standing in the way?

»I was hoping that the life expectations are in good condition and also how people live is more opened and more attractive to other nationalities, to live together, and also I was thinking that in Europe there are more opportunities for migrants than in Africa. I have a plan to study and also at the same time to work. And one of my plans was to study to become a lawyer and see in the future how I can help other people who have been in the same position like me. Because I know how it feels to be a foreigner in another country, how it feels to be alone with no family and I know how it feels to be denied of your rights or deprived of your

rights in your own country, I know how it feels to be in pain. So my hopes and my dreams were to study and become a lawyer and see how I can fight for the people in the future. «

»First of all there are a lot of obstacles on my way. Firstly is that I have to bring all my documentation from home so that it can be translated in Slovene educational system and secondly is the language – the system of education in Slovenia is mostly in Slovene language, there are only a few programmes you can take in English and it would be more difficult for me to adapt to this system. And also at the same time I am not well settled in my mind and in my thought because of family issues because it is really difficult for someone to be far away from home and far away without no family to be around you so in most cases it is difficult for you to focus on your plans and your future. So if you have close family around you they might be giving you a spirit of motivation and strength to keep on going. «

2. What were the problems you had right after you left Azilni dom?

»The first problem that I had was to find accommodation, it was really difficult to find accommodation because when I got my asylum status the next step would be integration in Slovenian system. To get accommodation here it's very very difficult and even more in the centre because I am not used to the city, so first I have to start in the centre to get used to it and then I can be thinking to live far away from the city. The first apartment that I find the owner could not accept because I am a foreigner, he was like asking me where am I from, am I working, how am I going to pay for the rent and I explained to him all this situation so he said no. I told him that the ministry is paying me and he said he doesn't want to have anything to do with the ministry and that he needs people who are working and could pay the rent. And he doesn't want to do a contract with me, he only want me to be in the apartment and every month I give him the rent money. Now I finally find a new apartment so I was fortunate to live there and the owner doesn't have a problem with my situation but I also understand that he needs money but now I have a contract. «

»The other problem when I move out of Azilni dom is how to meet people, meet friends, people who could help you along the way if you have some problems or if you need some information. It's hard to mix with the Slovenian system when you look different, a different

skin and different nationality, background. It's really different to mix up with the people in Slovenia. «

3. Did you stay in the Integration house?

»No I didn't because it is mainly for underage people. Sometimes they allow families to live there if you don't have the money to get an apartment outside for yourself, then they can allow you to stay in the integration house for quite some time maybe 6 months, maximum one year. «

4. Do you think you have received enough support to start a new life in Slovenia? What was good, what was bad? What is missing? (financial support, information, help with finding accommodation, help with finding employment, enrolling in school, Slovenian language course, course in Slovenian history, culture and political organisation)

Financial support:

»I do get financial support from this ministry, which is around 265€ but also the money is not enough because most apartment in the city is very expensive with the cost, so sometimes it is difficult to get an apartment with that price, with the cost. Most apartments that you get with this cost might be really small or not in a good condition. Maybe you have to share with someone. If maybe the money was up to 300€ or 350€ then you can get a better place in the city. «

Information:

»If I need some information I normally go to Odnos, to get some information from Franci, for most of the things that I need he used to tell me what to do and also give me hope in different ways, like maybe if I am going to apply for the money social he used to fill the application because it is all in Slovene and sometime he goes with me also to the centre for social work to speak with them and tell them also about my situation and also whatever necessary documentation that I need he sees how we can provide it. We can go together to the bank to get the bank statement or he can help me also to talk to the owner of the flat if I am moving to a new apartment or to go through a contract to know what is good or what is not good for me.

«

Help with finding accommodation and employment:

»[Odnos helped me to find accommodation and also applying for session for job (sestanek na Zavodu za zaposlovanje), at the same time trying to give some reference through my counsellor on Zavod], they helped me to apply for a lot of job. I have an appointment with Zavod once in three, two or five months. I get all the information but still nothing worked out.
«

Slovenian language course:

»[It was really great; it helped me to get a lot of basic knowledge I need in my daily life.] You cannot choose because the ministry have to prepare this altogether with other people and you have to be in group. You have to wait until they have more people in the cue, up to 10 people.
«

Course in Slovenian history, culture and political organisation:

»[No I don't know anything about that.] «

5. Family reunification process.

»Yes I am thinking about how I can bring my mom along with me, especially because she is the most important person in my life at the moment, so I really miss her a lot. Now I will see how I can do things to work out for me so I can get European citizenship and see also how I can bring down my mom to stay with me in Europe.«

6. Which organisations were you in contact with so far?

»Mainly is Odnos, then secondly is Filantropija. «

»[I ask the non-governmental organisations to stand united and to see how they can help refugees because most non-governmental organisations here are not united, they compete, everyone is doing their own stuff.] United we stand, but separate we fall. Odnos, Filantropija and centre for African studies need to have like a general meeting together, the way they do it, it is not concrete, they are not together, everyone is fighting for his head. If they would stand together they can see how they can change the system of the asylum here in Slovenia, then

there will be more refugees here, 100%. A lot of laws need to be changed and people and non-governmental organisations can change them. In Australia, organisations and people are working together and fighting against the government and the law. Here, whatever they sign with European Union they have to work on and if the NGOs hold the government down with this law, and the government refuse to accept it, then they have to involve the European Union and put pressure on them. «

7. Do you still have the citizenship of your home country? What are the problems you see/had in connection to getting citizenship? What does citizenship mean to you, how is it different than the status you have now?

»Yes I still have it and I want to have Slovene citizenship also. The conditions for Slovene citizenship are ok, the one that is more difficult...both of them are more difficult. In one way to pass the Slovene exam is really difficult, they say most questions is really difficult and complicated. And secondly they say you have to work for 2 years and pay tax to the government and live here in Slovene for 5 years. So the most difficult is to get a job and work here for 2 years. Then, the Slovene language comes second. «

»I am afraid about breaking the law by accident all the time but I don't know how I can handle the situation because to live in Slovenia without no job is really difficult and stress situation, at the same time you need money to support yourself also. Because for someone to be at home, doing nothing every month and just wait for the little money from the ministry which is not enough...it's better that someone work every month and get more money that will be enough for you and buy all your necessary needs.«

»The citizenship is more preferable than the refugee status, because there are two ways. The refugee status still means that you have in your country nationality but when you have a Slovenian citizenship you have equal right as European citizen so you are entitled to live in any European country, you are entitled to travel to different countries around the world where they have visa exceptions for European passports. But with the refugee status you need to apply for visa if you need to travel to places like Canada, go to America or Australia. Or to travel to go to like Caribbean countries. You need to apply for a visa to go there. «

8. If you have any complaints with the support you get, who can you tell this? Who will listen and take your suggestions? Do you wish to have such space? Did you ever think about connecting with other people with international protection to make your situation better?

»The money social support is not enough for me and for other refugees and we complain to the ministry, to the social worker in Azilni dom. But they have no say, they don't know how to improve the situation, at the same time we complain to Odnos which made an appeal because they cut the money - from 269 to 218, some people get 228. They made an appeal to the centre of social work because we get the money from the ministry so that is why they cut the money from us, not knowing that even the money we get from the ministry is not enough, combined everything all together. So Odnos appeal for that and also Filantropija was against that but they couldn't succeed, they couldn't win the case. For me now, for next month they already cut the money, they wanted to cut it last year in December but I appeal against it. First they said I am getting money from Filantropija but I am not and Filantropija appealed against it. But they still insist that I am getting money from Filantropija but it was actually the money from the ministry. So they didn't get the real information that they want. Then they gave me a new decision, they said ok, we will continue to give you all the money but until we find out what is the source. Last month I got decision from the court that now from next month I will get 218€ because now they get the real information that the ministry is supporting us so they are sorry, it was a mistake but they are still cutting the money. Because they called the ministry and the ministry send the all the paperwork and all the documents. Before Aida from Filantropija called CSD and they told her they got information from davčna, that Filantropija is paying me money but she didn't want to tell them the real source, she wanted them to find out on their own because they are giving Filantropija a bad name and also because Filantropija doesn't have the money for this. «

»Then they said on CSD that I don't have a contract, that I am not paying house rent but I have it and I have an address. They are just looking for ways to make it hard. Then Aida appealed for that, they called Azilni dom and they got information and they send me from the court that it was a mistake, that they are sorry, it was a miscalculation and blabla.«

»You know the system in Slovenia is that in Sloven they have laws, all their laws is on the paper but it is not working out, it is not in action. Everything is in different ways, they do things to manoeuvre, whatever they think, however they feel is how it should be. I have been here now in Sloven one year and now I understand a lot of the system. «

»Now we are refugees here, this is our home for now. We belong here in Sloven, we don't have any family or any village to go visit, this is where we live, we can't go anywhere, it is our home now. Even if we run around Europe we must come back so I don't know why they are cutting the money, maybe they want us to have less. Because other Slovenian are getting social ok, they are with family, some of them have private apartment, maybe their own house, so they don't worry much about that. They have relative to support them in different ways, we don't have anyone to support us. We depend on only this money but they don't think that way.

«

»And the point is that they know how difficult is the life in Slovenia right now, lot of refugees are willing to work, whatever kind of job, cleaning or taking care of animals. Doing whatever, they are willing but it is not easy to get. «

»Yes, sometime we have like a get-together in Odnos but once in a month or twice, it depends. We also spend time together on weekends and have a football tournament. We play together in Vič with some other refugees, so this is when we have some private time together. Play football and have fun, feel relief of some stress and some problems, you know. «

»I have most of these plans (to connect with others to make a change) in my head but I don't know how is the system in Sloven, in a situation maybe you might try to raise your voice to complain and you will be arrested and said you are going against the law. Because they say there is democracy in Sloven but the democracy that I see in Slovenia is different, this is bureaucracy not democracy. Because in countries where there is democracy even refugees have the right to protest, but here you might protest and the police they come and arrest you and tomorrow they will say you have a bad record, in the future if you need anything, to apply for citizenship or whatever this will be like a problem for you. They will say we are making

problem, we are fighting, we are protesting, so that is why everyone is like kind of scared to raise up our voice. «

9. What is your plan for the future?

»My first plan is to have European citizenship; my second plan is to reunite with my family, more especially with my mom. And thirdly is for me to go to school to study to become a lawyer and see how I can fight for other people who were denied their rights, no matter where, even in Africa or in Europe. Because if you have not been in problem you won't know how problems look like, if you have not been in someone's shoes, facing difficulties and depression and living alone and being a refugee in a foreign country you will not know how it is and what it looks like to be a refugee in a different country. «

10. Do you wish to add something?

»What I can add is concerning the Slovenian society, to be more open to foreigners, not only refugees but foreigners in general. And secondly, to help also refugees, more especially single people, men and women because it is a really difficult situation to be alone with no family and if you don't have a job it is really difficult to survive. And thirdly, also for the Slovenian society, to see also how they can fight for the rights of foreigner, to stand united and see how they can help them however they can in education, in getting a job, to be more welcome. Because any country without foreigners doesn't grow. Migration is a must, you cannot stop migration, it is impossible to stop it. People must move, people must travel around the world, people want to stay wherever they want, they want to choose to live wherever they want. So it's also for you to be ready to welcome them with a warm heart and this will help also the Slovene society. Because the way I see in Slovenia, Slovenia is not an open country and is not a multicultural country. I see in England there are foreigners working even in public sector, as a doctor, nurse, teacher, lecturer at university, also in the centre for social work, on all levels. Here you see them looking at your face and you know you are not welcome there is no need for you to ask. Even at centre for social work most people don't like that you are getting this money, like they think this money is for Slovenian citizen not for you, like you are taking money that belongs to her or to him and really this is not fair. «

Spol: moški in ženska

Starost: 40 in 32 let

Izobrazba: višja stopnja; vsak je končal dva univerzitetna programa

Zaposlitev: nezaposlen

Družinski stan: v družinski skupnosti z dvema otrokoma

Regija: Vzhodna Evropa/severna Azija

Leto pridobitve mednarodne zaščite: status begunca v letu 2013

1. Koliko ste vedeli o tem kakšno bo vaše življenje tu v Evropi? Kaj so bili vaši strahovi, upi in pričakovanja? Ste imeli kakšne načrte o tem kaj bo vaša služba tu? Kje so se pojavile težave?

Oseba G: »Za naše življenje v Evropi, ko smo prišli v Decembru leta 2012 smo nič ne vedeli, ker smo mislili priti samo na dopust v Sloveniji. Ampak v naši državi dobili neke težave zaradi katerih potem zaprosili v Sloveniji politično zaščito. In ko to dobili seveda še nič ne poznali kakšno bo naše življenje.

Oseba H: »Smo upali da bo bolj varno tukaj in to je bilo naše pričakovanje in to je to. Da bo bolj varno kot v naši državi.«

Oseba G: »Nismo vedeli s čim se bomo preživljali, ja imam višji stopnji, tudi moja žena. Jaz pravnik ampak naše pravištvo v Sloveniji ni uporabno, tudi druga višja stopnja, to je inženir strojnik ampak nažalost ni veliko dela po tej specialiteti in zato tudi mislim, da bi bilo za mene težko najti kakšno delo. Moja žena je tudi kulturolog in zgodovina naše države. To tudi v Sloveniji ni tako pomembno. Drugi poklic pa je financist, management, to lahko še uporabljamo v Sloveniji.

Oseba H: »Glede službe je veliko razmišljanja o tem kaj bomo.«

Oseba G: »In ja ko prišli še nismo nič vedeli kaj bomo delali, zdaj jaz imam nek načrt. Poznamo, da je kriza v Sloveniji vendar nismo sem prišli ker bi imeli težave z denarjem v naši

državi, samo težave s politiko. In tukaj imam zdaj načrt odpret svoje podjetje in začeti ukvarjati se s svojim delom. Ko smo vprašali ali lahko odprem svoje delo so rekli ja seveda ni problema. Ampak če bi mi zdaj odprli podjetje bi izgubili vso denarno pomoč države. Ne želimo živeti samo od države ampak ne moremo nič zdaj odpreti ker izgubimo podporo. Da bi dobro delali v podjetju potrebujemo minimalno pol leta, ponavadi leto, dva leta.«

Oseba H: »Če dobimo 1€ na naš račun takoj kličejo od kje smo to dobili. Ampak ne, če bi nas blo samo mož in jaz potem druga zgodba ampak dva otroka in...ni odvisno od nas.«

Oseba G: »Danes imaš ne veliko denarna pomoč ampak maš neki denar, da bi preživeli otroki, če izgubili bi mi to denarno pomoč kako bomo preživeli. Zato zdaj nič ne morem naredit, ker ja, hvala bogu imam sorodnikov, ker zdaj moj brat malo pomagal, premislil je tudi odpreti podjetje tu, raziskujemo ali bo zanimivo to delo ali ne. Če bi to šlo potem bi lahko on zaposlil mene kot delavca, jaz bi delal v njegovem podjetju ampak sam nažalost ne morem nič odpret.«

2. Kakšne težave ste imeli takoj po odhodu iz Azilnega doma?

Oseba H: »Težava je v tem, da v Azilnem domu nič ne razmišljaš o tem koliko vode, koliko energije, življenje je tako brez težav, bi rekel. Če greš stran potem računaš, računaš...«

Oseba G: »Tukaj neke težave imeli ko iskali stanovanje, ker neki lastniki če bi kdaj poznali kakšen imam status, veliko lastnikov reklo se opravičujem, ne morem vam oddati stanovanja.«

Oseba H: »Neki strah je...«

Oseba G: »Ja, ker imeli samo 15 dni, potrebovali zelo hitro najti stanovanje in stanovanje našli zadnji dan. To je bila velika sreča. Najprej smo živeli spodaj pa so se lastniki vračali v stanovanje in potem ko nas tukaj sosede poznali, družina dobra, problemov s plačilom tu ni, nič ni poškodovano, nič ni uničeno tako so nas potem dali iz enih rok v druge in smo se preselili gor. In zdaj imamo dobre odnose z lastniki.

3. Ste bivali v integracijski hiši?

Oseba G: »Ne, za nas rekli ni prostega mesta.«

Oseba H: »Ja ja, vse zasedeno je bilo.«

4. Se vam zdi, da ste dobili dovolj podpore za začetek novega življenja v Sloveniji? Kaj je bilo dobro, kaj je bilo slabo, kaj ste pogrešali? (finančna podpora, informacije, pomoč pri iskanju nastanitve, pomoč pri iskanju zaposlitve, vpis v šolo, tečaj slovenščine, tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve)

Finančna podpora:

Oseba G: »Finančno podporo imamo in to iz dveh virov, podpora za stanovanje in otroški dodatek, ker smo brezposelni. Problema samo ena, ja seveda ta denar ni velik in preživeti s tem ne moreš. Če nam ne bi pomagali sorodniki to ne bi šlo. Tudi zelo velike probleme, ko smo iskali stanovanje prvo, na Ministrstvu za notranje zadeve nam rekli, mate neka denar in to denar lahko uporabljate vsak mesec in še dobite potem otroški dodatek.

Oseba H: »Nam so rekli da 470€ boste dobili vsak mesec za stanovanje. In mi smo računali, da za 470€ najdemo normalno stanovanje in smo našli za 470€ to spodnje stanovanje.

Oseba H: »To zgornje je bilo dražje ampak smo jim potem povedali svojo zgodbo in so rekli ja, ni problema, lahko za 470€. Ampak na drugi mesec smo poznali, otroški dodatek katerega smo dobili odštევajo od tega denarja. Ministrstvo za notranje zadeve plača kvartalno za tri mesece mi računali približno 1500€ ampak dobili samo 500€, ker imamo otroški dodatek in je to naš prihodek. In ja ko pregledli zakonodajo Slovenci tudi imajo takšne težave ampak nam to ni povedali, če bi povedali prej mi bi ne iskali stanovanja za 470€. Ampak ko podpisali pogodbo na eno leto in potem če bi raztrgali to pogodbo bi morali doplačati varščino. To za nas bilo nerazumljivo in če bi povedali prej, ni problem ampak smo pričakovali te denarje. To velika napaka. Zdaj en mesec plača država, dva meseca plačava sama. Tudi plačava samo neki procent za vrtec, sva plačala 10%, to seveda plus, zelo dobro. Če bi plačala 100% je to 340€/mesec, to katastrofa.«

»Jaz mislim problem bolj ni za slabo delo delavcev ministrstva ampak zelo slabo razumevanje na začetku. Ker smo mi poznali angleščino, neki besed govorili slovensko zato mogoče imeli neke napake. Slabi delavec ali ne, zdaj ne morem reči, ker ne vem, mogoče oni nam razložili pravilno, mogoče oni nam vse te stvari povedali ampak smo jih nerazumeli. Z slabo komunikacijo. In tudi ne moreš na vsak sestanek, na vsak pogovor imet prevajalca, to tudi razumljivo.«

»To da dobiš podporo za stanovanje za tri leta, to dovolj, zelo dovolj. Če imaš glavo, imaš roke, imaš noge...najdeš službo. Ja mogoče ni tako kvalitetno in ni tako dobro plačano ampak za stanovanje tudi v Sloveniji najdeš službo.«

Informacije:

Oseba H: »Informacije smo dobili od Sonje, to je naš svetovalec, ona je šla skupaj z nami v šolo, ko je šel starejši sin v prvi razred in tam smo vse uredili, vrtec tudi, na začetku je šla povsod z nami.«

Oseba G: »Ker jezika še ne poznali, tako tako govorili še, nam je svetovalka pomagala zelo dobro, tudi na socialnem delu prvič smo skupaj izpolnili vse papirji, to ja to podpora zelo dobra in tudi če imaš kakšno vprašanje prvo leto smo klicali najprej Sonjo. In ja oni razložili kje lokacija šola, kje vrtec, lokacija zavoda in drugih podjetij, ki pomagajo tudi pri integraciji, Filantropija, Odnos...«

Pomoč pri iskanju nastanitve:

Oseba H: »Sonja je predlagala svojo pomoč ampak smo našli sami pa učiteljica na slovenščini nama še pomagala.«

Oseba G: »Ja ja zelo dobro nama pomagala s Cene Štupar katera je delala tudi v Azilnem domu, klicala po telefonu, imela svoj prosti čas samo za nas. Je rekla joj smo prišli z (država), na drugem koncu mobitela pa rekli kako dobro govorite slovensko in ko smo prišli na ogled hiše nič ne govorim slovensko (smeh).«

Oseba H: »Učiteljica je rekla ja smo prišli z (države), z možem iščeva stanovanje, oni pa o kako lepo govorite. Ja hvala!«

Pomoč pri iskanju zaposlitve:

Oseba H: »Na zavodu ja, vsake tri mesece razgovori. Ona gleda nas...ja pridite še čez tri mesece. 5 minut pogovora je.«

Oseba G: »Prideva tja, potem neka anketa, kaj iščete, kako iščete, ali gledate elektronske strani, a brskate po internetu in časopisih, ja ampak ni. Ne napotijo pa nas nikamor. Enkrat smo samo povedali imam idejo naredit turistično agencijo..

Oseba H: »Ja to je napaka naša bla ko smo povedali da imamo tako idej in vsakič ko pridemo...kako je tam s turistično agencijo? Zdaj nič...no potem pa pridite čez 3 mesece.«

Oseba G: »Ko smo mi prišli na zavod so dali subvencijo če odpreš svoje podjetje, ni bilo 100% ampak dobili bi 5000€ in ko smo mi začeli delat so to subvencijo zaprli. Zdaj ni te programe in seveda če bi dobili mogoče bi začeli, ampak tudi to...izgubili bi vso denarno pomoč. In mi pogledali zakonodajo, če želiš podjetje, ki se ukvarja s turizmom moraš imeti licenco, neko izobrazbo in ja potrebuješ višjo izobrazbo ampak direktno v turistični dejavnosti. In vprašali mogoče imate kakšne kurse, kakšen tečaj, da bi dobili to izobrazbo...in imajo ampak ni brezplačno, za denar lahko najdeš.«

Tečaj slovenščine:

Oseba G: »Tečaj je super fantastičen, ne vem koliko izkoristili ur ampak ja to je bilo zelo.. še dobili dodatno od MNZ-ja... naredili smo 150 ur, veliko in dovolj. Vsi profesorice, jaz z njimi zadovoljen, ker ja zelo dobro govorili slovensko, veliko pomagali tudi pri našem življenju če imaš kakšno vprašanje to ni problem za pomagati. Na žalost ko smo končali te tečaj smo naredili izpit prvo stopnjo ampak po izpitu ne moraš brezplačno izkoristit tečaj slovenščine. Od zavoda smo pridobili še 150 ur ampak jih zdaj ne moremo izkoristit, ker imamo opravljen izpit.

Oseba H: »Če bi bili bolj pridni bi boljše govorili slovensko (smeh), učiteljice so bili super ampak mi nismo bili pridni..za nas bi bilo boljše če bi govorili s Slovenci, ponavadi po naše govorim vsak dan, ker doma govorim po naše. Otroka znata slovensko še bolje od naju, doma imata pol besed slovenskih, pol naših.

Tečaj slovenske zgodovine, kulture in politične ureditve:

Oseba G: »To nekaj bilo, ja seveda, to kako nastala država Slovenija, kdaj dobila samostojnost. To smo imeli na Štuparju ja, to je vse notri v tečaju slovenščine, smo imeli ure za državo, veliko imeli. Povedali vse regiji Slovenije, neki tradiciji, za zgodovino, to bilo dobro, neki stvari niti Slovenci ne bi vedeli.«

5. Ste šli čez proces združitve z družino? Kaj mislite o definiciji družine v zakonu?

Oseba H: »Do danes nismo razmišljali, naša družina je tukaj.«

6. S katerimi organizacijami ste bili do sedaj v stiku?

Oseba H: »V Filantropiji, enkrat smo bili v Odnosu.«

Oseba G: »Ko sva prišla je bil program še na Filantropiji in potem spremenili na Odnos, smo šli samo kdaj pa imeli kakšno vprašanje. Smo dobili slovenski prijatelji, ki nam pomagali zato ni potrebovali pomoči.«

7. Imate še vedno državljanstvo svoje države? Kakšne težave vidite v povezavi z pridobivanjem slovenskega državljanstva? Kaj vam državljanstvo pomeni? Kako je drugačno od statusa, ki ga imate sedaj?

Oseba G: »Da, imava. Glede slovenskega pa upam da ni blo pri nas težav, potrebno je delati, to normalno, zdaj upam najdem delo ampak za nas, nerazumljivo zakaj država potrebuje pet let, ker tudi zdaj imamo potni listi sivi, vem imam tudi vse pravici in vse obveznosti kateri imajo Slovenci ampak ne vem kako delujejo te potni listi. Ali lahko grem v tujino? Če bi mi ukvarjali z turizmom seveda je potrebno iti v druge države in zdaj ne vem, a lahko grem ali ne? Potrebujem vizo ali ne? Ali jo potrebujem za nas, ker smo naše nacionalnost ali zato, ker imamo stalno bivanje v Sloveniji?«

»Ta potni list za nas ni dobro če smo začeli delo s turizmom, vsi papirji kateri imam, povsod pišejo begunec. Za ljudi kateri vejo kaj to pomeni to ni problem, ampak za tiste, ki ne...in kdaj imaš neki sestanek ali narediš kakšne papirje za delo in potem prilagaš kopije tega dokumenta odgovor bi bil drugačen če ne bi pisalo begunec.«

Oseba H: »Mi smo pogovarjali z ministrstvom na to temo in smo rekli...ne vem izmislite neki kod, neki cifri o katerem policisti ali nek drug uradnik bo vedel kaj to pomeni ampak človek navadni nebi vedel. To ni slovenska posebnost, mogoče evropska.«

Oseba G: »Tudi v hotelu če pokažeš izkaznico ali svoj potni list gledajo tako grdo, še pokličejo menedžerja, da bi ta tudi pogledal ali vse vrede ali ne, joooj. Ker ko smo prosili politično zaščito, vsi pogovori to vse bilo skrivano. Ampak, ko smo dobili politično zaščito zdaj se vse ve.«

Oseba G: »Praktično nič ni drugačno, za volitve to pravico imam, na lokalni ravni samo ne moremo biti izvoljeni kot župan. Ampak za nas to...ker ne ukvarjamo s politiko to ni tako pomembno. Vse drugi stvari super odlično, za mene bolj lažje bi bilo seveda za potovanje da bi dobili državljanstvo, bolj lažje bi dobili vizo v državi kateri to potrebujemo.«

Oseba H: »On noče iti domov, jaz pa bi rada šla. Če bi jaz imela potni list slovenski jaz bi bila bolj zaščitena, zdaj jaz nisem državljanka domače države niti slovenka, nekaj med. In to mi strah če bi jaz šla domov in bi tam vprašali kaj to pomeni...«

Oseba G: »Ker ja, jaz zdaj ne potrebujem iti domov ampak imam tam tudi sorodnike in starše in če zgodi kakšna nesreča kako bi mi šli. Če bi šli jaz ne morem iti, jaz vem, jaz dobim zapor ampak ona z otrokimi lahko bi šla. Mogoče ne vem, na en teden, na dva tedna. Ker ja veliko imam prijateljev doma, veliko imam sorodnikov. Za njo bi bilo mogoče fajn iti domov ampak iti s potnim listom na katerem je napisano begunec? S carino doma? Tudi vem, vsi državi Evropejske unije zelo skrbi za svoje državljane če se z njimi zgodi kakšna nesreča v tujini, za našo državo ni tako.«

8. Če imate kakšne pritožbe v zvezi s podporo, ki jo dobivate, komu lahko to poveste? Kdo vas bo poslušal in upošteval vaše predloge? Si želite takega prostora? Ste kdaj razmišljali o tem, da bi se povezali z drugimi ljudmi z mednarodno zaščito zato, da bi skupaj poskušali izboljšati vašo situacijo?

Oseba H: »Socialno delo mogoče...ampak vemo, da nič ne bo spremenilo tako da...«

Oseba G: »Ne, takšnih misli ni imeli ampak znam ljudi, ki tudi dobili politično zaščito, s njimi v stiku, pogovarjam, vem kakšne imajo težave, če rabijo jim tudi pomagam drugače pa jih pozdravim..«

9. Kaj je vaš načrt za prihodnost?

Oseba H: »Dela...«

Oseba G: »Ko smo prišli v Slovenijo, za nas Slovenija bila država, ki ni poznana doma. Zdaj doma nič ne vejo o Sloveniji, kje je lokacija, kakšne stvari lahko ponudi, domači ne vejo. In zdaj imam idejo odpreti podjetje, ki bo ukvarjalo z turizmom, da bi oni sem prišli. Ampak ja imel jaz pogovor z predstavniki z ministrstva za turizem in jih vprašali zakaj tako nepoznana je Slovenija med našimi in odgovor samo en: kriza. Jaz ne razumem kaj to kriza pomeni, ker če bi Slovenija izkoristila te priložnosti katere imajo samo za turizem država bolj nič ne bi potrebovala. Lahko pride ekonomski klas, lahko pridejo športniki, bogatejšim Slovenija ni tako zanimiva, ker imate ponudbo za aktivni dopust – za izletnike, planince, športnike. Terme, zdravilišča, veliko. Ampak ja zdaj pogledali kakšna to bo finančna strana, koliko potrebno časa, da bi to razvili, smo pogovarjali tudi z Slovenci, da bi razvili takšno podjetje potrebovali 3- 5 let. In imeli namen narediti podjetje, da bi pomagali z rezervacijo kapacitete, da bi poznali lokacije.

10. Bi želeli še kaj dodati?

Oseba G: »V Sloveniji zelo toplo in nam to všeč. Na prvem maju smo bili na turistični kmetiji in v domačem mestu je bilo minus osem stopinj, sneg! Tudi to, da pri vas res počutiš bolj varno. Slovenci ni poznali kaj je to kriminal, tudi pri vas bolj kvalitetna hrana. Ker pri vas bolj visoki standardi za certifikacijo, to zelo dobro za kupce.«

Oseba H: »Ko sem prišla v Slovenijo in jaz tko bila sem presenečena, da če piše kemija tam neka za madeže in potem uporabljaš in madežev ni. Doma kupiš in potem madež je. In neke tablete proti bolečini, potem bolečine ni.